

ČESKÉ PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

časopis vydávaný občanským sdružením
Česká společnost pro právo životního prostředí

Evidenční číslo MK ČR E 11476

ISSN: 1213-5542

Adresa redakce: Česká společnost pro právo životního prostředí,

Národní třída č. 18,

Praha 1, PSČ 116 91

e-mail: CSPZP@seznam.cz

webové stránky: www.cspzp.com

Pro členy České společnosti pro právo životního prostředí je časopis zdarma.

Šéfredaktor:

JUDr. VOJTĚCH STEJSKAL, Ph.D.

e-mail: stejskal@prf.cuni.cz

Výkonná redaktorka:

Mgr. IVANA NOVÁ

Předseda redakční rady:

doc. JUDr. Ing. MILAN PEKÁREK, CSc.

Členové redakční rady:

doc. JUDr. IVANA PRŮCHOVÁ, CSc.

JUDr. MVC. JANA ZÁSTĚROVÁ, CSc.

prof. JUDr. MILAN DAMOHORSKÝ, DrSc.

JUDr. Ing. Filip DIENSTBIER, Ph.D.

doc. JUDr. JAROSLAV DROBNÍK, CSc.

JUDr. MILAN KINDL, CSc.

JUDr. SVATOMÍR MLČOCH

RNDr. JAROSLAV OBERMAJER

Ing. TOMÁŠ ROTHROCKL

JUDr. Ing. JOSEF STAŠA, CSc.

JUDr. JOSEF VEDRAL, Ph.D.

Sazba a technická redakce provedena
v nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC

Tištěno na recyklovaném papíru.

Redakční uzávěrka 25. čísla: 15. 06. 2009

25. číslo vyšlo dne 01. 07. 2009 v Praze

Náklad: 400 výtisků

Časopis v roce 2009 vychází 3x.

Upozornění redakce:

Redakce považuje za nepřipustné publikování jednoho příspěvku ve více periodikách. Redakce si osvojuje právo vyřadit příspěvky nesplňující zásady pokynů pro autory příspěvků do časopisu České právo životního prostředí nebo příspěvky se souhlasem autora postoupit jinému periodiku. Redakce si vyhrazuje právo rozhodnout o zařazení příspěvku do jiného čísla časopisu, než bylo předem dohodnuto s autorem příspěvku; o této skutečnosti jej bude neprodleně informovat. Za obsah jednotlivých příspěvků zodpoví dá jejich autor, příspěvky nemusí vyjadřovat stanovisko redakce. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo rozhodnout o otištění obsahově nevyhovujících příspěvků a je oprávněna stanovit recenzenta příspěvku.

♠ **OBSAH** ♠

OBSAH	2
ÚVODNÍK	4
TÉMA	
<i>Jakub Handrlica:</i> Nad budoucí českou právní úpravou odpovědnosti za jaderné škody	5
NÁŠ HOST	
<i>Branislav Cepek:</i> Obmedzenie vlastníckeho práva a náhrada za obmedzenie bežného užívania pozemku v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny	37
AKTUÁLNĚ	
<i>Vojtěch Stejskal:</i> Nový trestní zákon 2010	43
<i>Ivana Nová:</i> Návrh Politiky územního rozvoje ČR	48
<i>Ondřej Vícha:</i> Nové prováděcí vyhlášky MŽP týkající se sanačních prací	51
INFORMACE	
Novým ministrem životního prostředí je Ladislav Miko	57
Dosavadní výsledky českého předsednictví v oblasti životního prostředí za leden – březen 2009	59
TISKOVÉ KONFERENCE	
Valné shromáždění IMPEL	65
Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA	
Mezinárodní konference o aplikaci Aarhuské úmluvy v praxi	69
Prof. Fiona Maynard v Praze	71
Člověk a chov zvířat – v zajetí či v lidské péči?	72

ZE SOUDNÍ JUDIKATURY

Opuštění psa	74
Závazné stanovisko je podle Nejvyššího správního soudu ČR správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.	79

RECENZE A ANOTACE

<i>Vojtěch Stejskal, Ondřej Vícha: Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnosti</i>	93
<i>Košíčiarová, S. a kol.: Právo životního prostředí</i>	97

PŘEHLED AKTUÁLNÍ LEGISLATIVY

Sbírka zákonů leden – červen 2009	99
--	-----------

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Výroční zpráva České společnosti pro právo životního prostředí za rok 2008	105
Rejstřík autorů od 11. do 24. čísla časopisu České právo životního prostředí	107
Zásady recenzního řízení v rámci časopisu České právo životního prostředí	119

ÚVODNÍK

Vážené a milé čtenářky a čtenáři, dostává se Vám do ruky polojubilejní číslo vědeckého časopisu České právo životního prostředí. Není totiž kulaté, ale jen půlku-
laté, s pořadovým číslem 25. Jinak ale držíte také první číslo devátého ročníku, první
roku 2009. Obsah mapuje z větší části to podstatné, co se stalo v prvním pololetí
roku 2009 v oblasti práva životního prostředí a environmentální politiky, a to jak
na české, tak i mezinárodní scéně. Reflektujeme zejména otázky českého předse-
dnic-
tví Radě EU v oblasti životního prostředí, ale i jiné události, jako například výměnu
ministrů životního prostředí. Hlavním odborným tématem je otázka právní úpravy
odpovědnosti za jaderné škody. Shodou okolností důležitost tématu podtrhl ve svém
projevu na Hradčanském náměstí i nový americký prezident Barack Obama při své
jarní návštěvě Prahy.

Podíváme se rovněž na Slovensko, seznámíme zejména české čtenáře s právní úpra-
vou odpovědnosti za omezení vlastnického práva z důvodu ochrany přírody. Z dal-
ších témat je třeba upozornit zejména na nový český trestní zákon, který byl schválen
začátkem roku 2009 a v oblasti ochrany životního prostředí přinese od roku 2010
významné (a snad pozitivní) změny. Změny, ovšem pro životní prostředí některé
možná spíše v negativním slova smyslu, může přinést také Politika územního rozvoje
ČR, kterou předložilo na jednání vlády Ministerstvo pro místní rozvoj. Ovšem s ne-
gativním stanoviskem o posouzení vlivů tohoto koncepčního dokumentu na životní
prostředí (SEA) od Ministerstva životního prostředí. Čtenáři již v době, kdy budou
číst toto číslo časopisu, možná budou vědět, jak to ve vládě dopadlo.

I v letošním ročníku najdete v našem časopise obvyklé rubriky týkající se vědy,
soudní judikatury, aktualit o nové legislativě, dále recenze a anotace nové odborné
literatury či informace o České společnosti pro právo životního prostředí. Na závěr si
dovolila redakce opět připravit statistiku, kdo a o čem psal v uplynulých letech v na-
šem časopise (naposledy jsme podobnou inventuru provedli v roce 2004 v čísle 11).

Vojtěch Stejskal

šéfredaktor

TÉMA

NAD BUDOUCÍ ČESKOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU ODPOVĚDNOSTI ZA JADERNÉ ŠKODY

JUDr. Jakub Handrlíca, LL.M.

Příspěvek se věnuje problematice budoucí koncepce právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v českém právním řádu. Předmětem analýzy jsou mimo jiné cíle, zakotvené v Programovém prohlášení vlády České republiky z r. 2006 (zrušení omezené odpovědnosti provozovatelů jaderných reaktorů za případné škody tak, aby platili tržní pojistné stejně jako v jiných průmyslových odvětvích) a v usnesení ze dne 17. března 2008, kterým vláda uložila ministru průmyslu a obchodu připravit náležitosti k přistoupení České republiky k Protokolu z r. 1997, kterým se mění Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a dále připravit nezbytné kroky k následnému přistoupení k Pařížské úmluvě z r. 1960 ve znění Protokolu z r. 2004. S výhradou dalšího politického vývoje příspěvek identifikuje základní mantinely české právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody pro futuro a to i vzhledem na aktuální procesy ratifikace Protokolů z r. 2004, kterými se mění Pařížská úmluva o odpovědnosti za jaderné škody z r. 1960 a Bruselská úmluva z r. 1963 a také s ohledem k členství České republiky v Evropském společenství (ES) a Evropském společenství atomové energie (Euratom) a aktuální diskuzi ohledně harmonizace právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v rámci ES/Euratomu.

1. Úvod

Skutečnost, že Česká republika počítá i v budoucnosti s mírovým využíváním jaderné energie a dalším rozvojem jaderných zařízení má samozřejmě také celý řad právních aspektů. Jedním z nich je – podobně jako tomu je také v zahraničí (srov. aktuální znovuoživení zájmu o mírové využití jaderné energie, označované jako „*nuclear new build*“, anebo „*nuclear renaissance*“)- také vytvoření odpovídajícího právního rámce odpovědnosti za jaderné škody.¹

¹ Autor děkuje JUDr. Květoslavě Pamánkové (Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Praha) za cenné konzultace ohledně aktuální situace právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v České republice a JUDr. Martinu Pospíšilovi (Úřad jadrového dozoru, Bratislava) za jeho připomínky ohledně plánované právní úpravy na Slovensku. Veškeré chyby, anebo nedostatky textu jdou k tíži autora.

Srov. např. Cameron, P.: *The Revival of Nuclear Power: An Analysis of the Legal Implications*. Journal of Environmental Law, Roč. 19, 2007, s. 71-87 a Pelzer, N.: *On Global Treaty Relations – Hurdles on the Way towards a Universal Civil Nuclear Liability Regime*. Zeitschrift für Europäisches Umwelt- und Planungsrecht, Roč. 6, 2008, Sonderdruck, s. 268-280.

Otázka právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody již od svých počátků zahrnovala i celou řadu mezinárodních aspektů.² Zejména bylo zřejmé, že případná škodná událost může mít přeshraniční rozměr a že potencionálními poškozenými mohou být nejen subjekty, spadající pod jurisdikci státu, na jehož území bylo dotčené zařízení provozováno, ale také subjekty v jurisdikci jiných států. S tím je spojena potřeba vytvořit právní rámec pro vyřešení škodných událostí s přeshraničním prvkem, stanovit jednotnou jurisdikci pro tyto případy a zabránit diskriminaci poškozených před soudy jiného, než jejich domovského státu.³ Tyto skutečnosti vedly ke snaze mezinárodního společenství o právní úpravu odpovědnosti za jaderné škody v předpisech mezinárodního práva veřejného.^{4,5}

2. Nástin existující právní úpravy v multilaterálních úmluvách

2.1 Pařížská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti v jaderné energetice z r. 1960

Právní úprava odpovědnosti za jaderné škody se během posledních čtyřech desetiletí vyvíjela paralelně ve dvou směrech.⁶ V rámci tehdy existující Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (*Organisation for European Economic Cooperation, OEEC*) byla v r. 1960 sjednána Pařížská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti v jaderné energetice (*The Paris Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy*).^{7,8}

² Srov.: Lamm, V.: *Utilization of Nuclear Energy and International Law*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1984, s. 20-22.

³ Srov.: Schwartz, J.: *Emergency preparedness and response: compensating victims of a nuclear accident*. *Journal of Hazardous Materials*, Roč. 111, 2004, č. 1-3, s. 89-96.

⁴ Srov.: Rodière, R.: *Responsabilité et risque atomique*. In: A. D. E. A. (*Aspects du droit de l'énergie atomique*), č. 1, 1965, s. 5-10.

⁵ Srov.: OECD/NEA: *Liability and Compensation for Nuclear Damages: An International Overview*, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development, 1994.

⁶ K vývoji jednání o mezinárodní právní úpravě odpovědnosti za jaderné škody v rámci OECD srov.: Berman, W.; Hydeman, L. *A Convention on Third Party Liability for Damage from Nuclear incidents*. *American Journal of International Law*, Vol. 55, 1961, pp. 966-969; Chenu, C. *La Convention de l'O.E.C.E. et ses motifs*. *Nucleus*, Nov. – Déc. 1960, pp. 411-416; Fév. 1961, pp. 62 - 68; Kaufmann, O. *Die Europäische Konvention über die zivilrechtliche Haftung im Gebiet der Atomenergie*. *atw*, Vol. 7, 1962, No. 8-9, pp. 395-402; Klarr, H.; Bauer, R. *Die O.E.E.C. – Konvention über die Haftung gegenüber Dritten auf dem Gebiet der Kernenergie*. *atw*, Vol. 5, 1960, No. 11, pp. 502-505; Picard, N. *La Convention sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire*. *Journal de droit international*, 1962, No. 2, pp. 344-367.

⁷ Smlouva a její Dodatkový protokol (*Additional Protocol*) z r. 1964 nabyly účinnosti 1. dubna 1968; byla dále změněna Protokolem z r. 1982 s účinností od 7. října 1988.

⁸ Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (*Organization for European Economic Cooperation, OEEC*) vznikla v dubnu 1948 jako organizace koordinující rozdělování finanční pomoci tzv. Marshallova plánu. V r. 1961 byla transformována na Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

Signatářskými státy Pařížské úmluvy je v současnosti 15 zejména západoevropských států.⁹ Úmluva je otevřena k přistoupení všem členským státům Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj. Předpokladem přistoupení ne-členského státu k Úmluvě je souhlas členských států Organizace.¹⁰

2.2 Bruselská úmluva doplňující Pařížskou úmluvu z r. 1963

Již v době krátce po podepsání výše uvedených úmluv bylo zřejmé, že odpovědnostní částky, stanovené v těchto úmluvách, nebudou v případě jaderné nehody postačovat k náhradě veškerých způsobených škod. Tento deficit se signatářské státy Pařížské úmluvy pokusily odstranit podepsáním Bruselské úmluvy (*Brussels Convention Supplementary to the Paris Convention*) z r. 1963, která se týkala zejména vytvoření veřejných fondů za účelem odškodnění potenciálních jaderných škod (subsidiárně k existující odpovědnosti provozovatele jaderného zařízení). Bruselská úmluva v současnosti zavazuje 12 signatářských států.^{11,12}

(*Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD*), která je i nadále gestorem Pařížské úmluvy z r. 1960 a také Bruselské úmluvy z r. 1963.

⁹ Signatářskými státy Pařížské úmluvy jsou Belgie (*ratifikace* 1966), Dánsko (1974), Finsko (1972), Francie (1966), Itálie (1975), Německo (1975), Nizozemsko (1979), Norsko (1973), Portugalsko (1977), Řecko (1970), Slovinsko (2002), Španělsko (1961), Švédsko (1968), Turecko (1961) a Velká Británie (1966). K signatářským státům Pařížské úmluvy dále patřilo Lucembursko a Rakousko, které ovšem úmluvu doposud neratifikovaly. K postoji Rakouska k Pařížské úmluvě srov.: Hinteregger, M.: *The New Austrian Act on Third Party Liability for Nuclear Damage*, Nuclear Law Bulletin, Roč. 31, 1998, č. 62, s. 27-29.

¹⁰ Srov.: Pelzer, N.: *Status, prospects and possibilities of international harmonisation in the field of nuclear energy law*. In: Pelzer, N. (Ed.): *Nuclear Inter Jura 1985: Proceedings of the 7th International Conference*, Baden Baden: Nomos Verlag, 1986, s. 646 – 648.

¹¹ Signatářskými státy Bruselské úmluvy jsou Belgie (*ratifikace* 1985), Dánsko (1974), Finsko (*přistoupení* 1977), Francie (1966), Itálie (1976), Německo (1975), Nizozemsko (1979), Norsko (1973), Slovinsko (*přistoupení* 2003), Španělsko (1966), Švédsko (1968) a Velká Británie (1966).

¹² Původní znění konvencí bylo posléze změněno dvěma dodatkovými Protokoly z r. 1964 a později tzv. Pařížskými protokoly z r. 1982. V důsledku Pařížských protokolů bylo určení jednotek pro limity odpovědnosti v Bruselské úmluvě změněno z původních *currency units* na *special drawing rights*. Třístupňový systém má po této změně následující podobu:

1. první pilíř se kryje s vymezením odpovědnosti v Pařížské úmluvě, tj. s požadavkem stanovit limit odpovědnosti nejméně ve výši 5 milionů SDR; tato částka má být provozovatelem pojištěna, resp. jinak finančně zajištěna (pro lepší přehled jí budeme označovat jako částku x);
2. druhý pilíř představují veřejné fondy, které mají zabezpečit finanční prostředky v rozmezí státem stanovenou částkou x, která představuje limit odpovědnosti provozovatele, a částkou 175 milionů SDR;
3. třetí pilíř je tvořen veřejnými fondy, do kterých přispívají finančními částkami signatářské státy konvence na základě předem stanovených propočtů; pro třetí pilíř je v konvenci stanovena fixní částka 125 milionů SDR.

Celkově tedy režim Pařížské a Bruselské úmluvy vytvořil ve znění dodatků z r. 1964 a z r. 1982 právní rámec pro náhradu jaderných škod v celkovém objemu 300.000.000 SDR. Srov.: Dussart Desart, R.: *La réforme de la Convention de Paris sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire et de*

2.3 Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody z r. 1963

Mezinárodněprávní úprava odpovědnosti za jaderné škody je paralelně obsažena ve smlouvách, připravených pod gescí Mezinárodní agentury pro atomovou energii (*International Atomic Energy Agency*).¹³ V r. 1963 byla sjednána Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody (*The Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage*).¹⁴ Cílem této úmluvy bylo vytvořit právní rámec odpovědnosti za jaderné škody pro širší okruh států. Jedná se totiž o tzv. otevřenou mezinárodní smlouvu. Členství v Mezinárodní agentuře pro atomovou energii není podmínkou pro přistoupení k úmluvě. V současnosti má Vídeňská úmluva 35 signatářských států celého světa, mezi kterými je i Česká republika.¹⁵

2.4 Společný protokol z r. 1988

Podnětem k uspořádání vzájemných vztahů mezi oběma existujícími mezinárodními úmluvami byla černobylská tragédie. To platí zejména s ohledem na upravení postavení poškozených osob, které škody utrpěly na území signatáře úmluvy odlišné od úmluvy relevantní pro provozovatele zařízení a jeho odpovědnosti závazky.¹⁶ Z tohoto důvodu byl v r. 1988 uzavřen Společný protokol, týkající se uplatňování Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy (*Joint Protocol Relating to the Application of the Vienna Convention and the Paris Convention*).¹⁷ Protokol vytváří „most“ mezi oběma

la Convention complémentaire de Bruxelles. Bulletin de Droit Nucléaire, 2005, č. 75, s. 7-34.

¹³ Srov.: Bulanenkova, V.: *The IAEA's role in and status of the international liability regime*. Safety of transport of radiation material, 2004, s. 135-142.

¹⁴ Smlouva nabyla účinnosti 12. listopadu 1977; jejími signatářskými státy jsou v současnosti Argentina (ratifikace 1967), Arménie (1993), Bělorusko (1998), Bolívie (1968), Bosna a Hercegovina (1998), Brazílie (1993), Bulharsko (1994), Česká republika (1994), Egypt (1965), Estonsko (1994), Filipíny (1965), Chile (1989), Chorvatsko (1991), Jugoslávie (1977), Kamerun (1964), Kuba (1965), Libanon (1997), Litva (1992), Lotyšsko (1995), Maďarsko (1989), Makedonie (1991), Mexiko (1989), Moldávie (1998), Niger (1979), Nigérie (2007), Peru (1980), Polsko (1990), Ruská federace (2005), Rumunsko (1992), Slovensko (1995), Svatý Vincent a Grenadiny (2001), Trinidad a Tobago (1966), Ukrajina (1996), Uruguay (1999). Signatářskými státy Vídeňské úmluvy byly dále Izrael, Kolumbie a Maroko, dále pak také Španělsko a Velká Británie, tj. dvě signatářské země Pařížské úmluvy. Posléze uvedené státy ovšem úmluvu zatím neratifikovaly.

¹⁵ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR publikováno pod č. 133/1994 Sb. Dále srov.: Bárta, J.: *Některé otázky přístupu k mezinárodní úmluvě a potřeby transformace do vnitrostátního práva: Úvaha nad Vídeňskou úmluvou o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody*. Právník. Teoretický časopis pro otázky státu a práva, Roč. 133, 1994, č. 9-0, s. 797-806.

¹⁶ Srov.: Pelzer, N.: *Concepts of Nuclear Liability Revisited: A Post-Chernobyl Assessment of the Paris and the Vienna Conventions*. In: Cameron, P. et al. (eds): *Nuclear Energy Law after Chernobyl*, London: Graham & Trotman, 1988, s. 97-114.

¹⁷ Společný protokol nabyl účinnosti 27. dubna 1992. Signatářskými státy Společného protokolu jsou Bulharsko (ratifikace 1994), Česká republika (1994), Dánsko (1989), Egypt (1989), Estonsko (1994), Finsko (1994), Chile (1989), Chorvatsko (1994), Itálie (1991), Kamerun (1991), Litva (1993), Lotyšsko

smluvními režimy a zajišťuje, že na případ škodné události se bude aplikovat jenom jedna konvence. Protokol řeší např. případy, kdy je odpovědným provozovatel ze státu, který ratifikoval Pařížskou úmluvu a poškozeným je osoba ze státu, který ratifikoval Vídeňskou úmluvu. Poškozená osoba pak může škodu žalovat se stejnými právy, jakoby byla příslušníkem státu, který ratifikoval Pařížskou úmluvu.¹⁸

2.5 Protokol z r. 1997, kterým byla doplněna Vídeňská úmluva

Další reakcí na černobylské události byla iniciativa Mezinárodní agentury pro atomovou energii směrem k rozšíření existujících veřejných fondů, které mají být k dispozici pro případ jaderné události v rámci signatářských států Vídeňské úmluvy. Výsledkem této iniciativy byla rezoluce „Odpovědnost za jaderné škody“ (*Liability for nuclear damage*)¹⁹ a na ni navazující Protokol z r. 1997, kterým byla doplněna Vídeňská úmluva (*Protocol to Amend the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage, VC Protocol*).²⁰ Protokol zvýšil částku, do které je provozovatel odpovědný za jaderné škody a (geograficky) rozšířil okruh škod, za které nese provozovatel dotčeného zařízení odpovědnost.²¹ Zatímco se původní úprava omezovala na náhradu škod, způsobených na území signatářských států, rozšířil Protokol z r. 1997 odpovědnost provozovatelů na jaderné škody, způsobené i mimo toto území. Protokol r. 1997 dále rozšířil výpočet druhů škod, za které je provozovatel odpovědný.²²

2.6 Úmluva o dodatečné kompenzaci za jaderné škody z r. 1997

Další oblastí, která se stala předmětem zájmu mezinárodního společenství v post černobylském období, byla otázka vytvoření veřejných fondů za účelem odškodnění těch nároků za jaderné škody, které nebyly uspokojeny přímo odpovědným provozovatelem.

(1995), Maďarsko (1990), Německo (2001), Nizozemí (1991), Norsko (1991), Polsko (1990), Rumunsko (1992), Řecko (2001), Svatý Vincent a Grenadiny (2001), Slovensko (1995), Slovinsko (1995), Švédsko (1992) a Ukrajina (2000). Celá řada signatářských států Společný protokol doposud neratifikovala (Argentina, Belgie, Filipíny, Francie, Maroko, Portugalsko, Španělsko, Švýcarsko, Turecko, Velká Británie).

¹⁸ Von Busekist, O.: *Le Protocole commun relatif à l'application de la Convention de Vienne et de la convention de Paris: Une passerelle entre les deux Conventions sur la responsabilité civile pour les dommages nucléaires*, Nuclear Law Bulletin, 1989, č. 43, s. 7-39.

¹⁹ Resolution GC(XXXII)/RES/491 (*Liability for nuclear damage*).

²⁰ Protokol nabyl účinnosti 4. října 2003. Jeho signatářskými státy jsou Argentina (*ratifikace* 2000), Bělorusko (2003), Lotyšsko (2001), Maroko (1999) a Rumunsko (1998). Celá řada signatářských států Protokol doposud neratifikovala (Česká republika, Filipíny, Indonézie, Itálie, Libanon, Litva, Maďarsko, Peru, Polsko a Ukrajina).

²¹ Srov.: Šuranský, F.: *Increased liability amounts under the 1997 Vienna protocol and elsewhere*. In: OECD/NEA: Reform of Civil Nuclear Liability, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development / Nuclear Energy Agency, 1999, s. 115-124.

²² Srov.: Lamm, V.: *Le Protocole d'amendement de la Convention de Vienne de 1963*, Droit nucléaire, 1998, č. 61, s. 7-24.

vatelem zařízení.²³ S tímto cílem byla v r. 1997 uzavřena Úmluva o dodatečné kompenzaci za jaderné škody (*Convention on Supplementary Compensation for Nuclear Damage, Supplementary Compensation Convention*).²⁴ Úmluva dále navýšila obligatorní částku, do které je provozovatel zařízení odpovědný. Úmluva je ovšem zároveň vypracována jako samostatný instrument mezinárodního práva a podmínkou přistoupení k ní není ratifikace stávajících úmluv na poli odpovědnosti za jaderné škody.²⁵ Úmluva o dodatečné kompenzaci za jaderné škody je tedy otevřena všem zainteresovaným státům a její ambicí bylo „otevřít novou kapitolu v mezinárodní úpravě odpovědnosti za jaderné škody vytvořením mezinárodního režimu, který bude upravovat otázky odpovědnosti za jaderné škody a jejich náhrady a zahrne jak státy, které jaderná zařízení provozují, tak i ty, které je neprovozují.“²⁶ Zhruba deset let od podepsání Úmluvy bylo ovšem patrné, že popsané ambice se ne zcela naplnily. Úmluva doposud nenabyla účinnosti. Žádná ze zemí, která v současnosti disponuje více než dvěma funkčními jadernými zařízeními Úmluvu až do r. 2007 nepodepsala a státy s největšími kapacitami v oblasti jaderné energetiky (Francie, Japonsko, Kanada, Korea, Ruská federace, Španělsko, Švédsko, Ukrajina, Velká Británie) doposud zůstávají zcela mimo režim, předpokládaný Úmluvou.^{27,28}

²³ Srov.: Reyners, P.: *Modernisation du régime de responsabilité civile pour les dommages nucléaires: Revision de la Convention de Vienne et la nouvelle Convention sur la réparation complémentaire des dommages nucléaires*. Revue générale de Droit international public, Roč. 105, 1998, č. 3, s. 747-763.

²⁴ Úmluva doposud nenabyla účinnosti. Jejími signatářskými státy jsou Argentina (ratifikace 2000), Maroko (1999), Rumunsko (1999) a Spojené státy americké (2007). Celá řada signatářských států Úmluvu doposud neratifikovala (Austrálie, Česká republika, Filipíny, Indonézie, Itálie, Libanon, Litva, Maroko, Peru, Rumunsko a Ukrajina). Srov.: Schwarz, J.: *Diplomatic conference convened to adopt a protocol to amend the Vienna Convention on civil liability for nuclear damage and to adopt a Convention on supplementary compensation for nuclear damage*. In: Nuclear Inter Jura 1997: Le droit nucléaire: du 20e au 21e siècle, Paris: Soc. de Législation comparée, 1998, s. 427-432.

²⁵ Ke klíčovým závazkům, plynoucím signatářským státům z Úmluvy o dodatečné kompenzaci za jaderné škody srov.: Boulanenkov, V.: *Main features of the Convention on Supplementary Compensation for Nuclear Damage - an overview*. In: OECD/NEA: Reform of Civil Nuclear Liability, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development / Nuclear Energy Agency, 1999, s. 161-170 a McRae, B.: *Overview of the Convention on Supplementary Compensation*. In: OECD/NEA: Reform of Civil Nuclear Liability, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development / Nuclear Energy Agency, 1999, s. 171-184.

²⁶ Dále srov.: McRae, B.: *La Convention sur la réparation: sur la voie d'un régime mondial permettant de faire face à la responsabilité et à l'indemnisation des dommages nucléaires*. Bulletin de droit nucléaire, 1998, č. 61, s. 27-41.

²⁷ Srov.: Pelzer, N.: *Modernizing the International Regime Governing Nuclear Third Party Liability*. Zeitschrift für Europäisches Umwelt- und Planungsrecht, Roč. 3, 2005, č. 5, s. 218-222.

²⁸ Koncem r. 2007 byla Úmluva ratifikována Spojenými státy americkými. Je tedy možné, že Spojené státy se v rámci své zahraniční politiky budou pro futuro usilovat o zapojení svých spojeneckých států do mezinárodního rámce, tvořeného touto úmluvou.

2.7 Protokoly z r. 2004, kterými se mění Pařížská úmluva a Bruselská úmluva

Posledním důležitým mezinárodním instrumentem na poli odpovědnosti za jaderné škody jsou Protokoly z r. 2004, kterými se mění Pařížská úmluva a Bruselská úmluva (*The 2004 Protocols to Amend the Paris Convention and the Brussels Supplementary Convention; PC Protocol and BSC Protocol*).²⁹ Cílem těchto smluvních dokumentů je zvýšení limitů pro odpovědnost provozovatele jaderného zařízení, resp. zavedení možnosti signatářského státu Pařížské úmluvy zakotvit ve své právní úpravě neomezenou odpovědnost provozovatele za jaderné škody. Protokol, kterým se mění Pařížská úmluva, dále také obsahuje širší vymezení pojmu „jaderná škoda.“ Tento nový právní rámec má dále rozšířit okruh osob, které disponují nárokem na náhradu škod způsobených v důsledku jaderné události.^{30,31}

²⁹ Signatářskými státy obou protokolů jsou Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Německo, Itálie, Nizozemí, Norsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko a Velká Británie. Portugalsko, Řecko a Turecko podepsaly pouze Protokol, kterým se mění Pařížská úmluva. Srov.: Heller, W.: *Verbesserung der nuklearen Haftung*. Internationale Zeitschrift für Kernenergie, Roč. 49, 2004, 4. 6, s. 435-436 a Schwartz, J.: *Liability and Compensation for Nuclear Damage: The Revision of the Paris Convention and the Brussels Supplementary Convention*, Nuclear Energy Agency News 2003, č. 21, s. 8-10.

³⁰ Srov.: Faure, M.: *The Civil Liability of European nuclear operators: Which coverage for the new 2004 Protocols?* International Environmental Agreements: Politics, Law & Economics, Roč. 8, 2008, č. 3, s. 227-248.

³¹ Třístupňový systém jaderné odpovědnosti podle Bruselské úmluvy ve znění Protokolu z r. 2004 tedy vypadá následovně:

1. první pilíř se i nadále kryje s vymezením odpovědnosti v Pařížské úmluvě (ve znění revidovaném Protokolem z r. 2004), tj. s požadavkem stanovit limit odpovědnosti nejméně ve výši 700.000.000 EUR; tato částka má být provozovatelem pojištěna, resp. jinak finančně zajištěna (pro lepší přehled ji budeme označovat jako částku y);
2. druhý pilíř má vytvořit masu finančních prostředků, které vytvoří stát, ve kterém je jaderné zařízení situováno; veřejné fondy, tyto finanční prostředky mají být vytvořeny v rozsahu minimálně 500.000.000 EUR;
3. třetí pilíř má být tvořen veřejnými fondy, do kterých přispívají finančními částkami signatářské státy konvence na základě předem stanovených propočtů; pro třetí pilíř je v konvenci stanovena minimální částka 300.000.000 EUR.

Celkově tedy režim Pařížské a Bruselské úmluvy ve znění Protokolů z r. 2004 předpokládá vytvoření finanční masy v objemu minimálně 1.500.000.000 EUR. Srov. dále: Blobel, F.: *Das Protokoll von 2004 zum Pariser Übereinkommen – wesentliche Verbesserungen im internationalen Atomhaftungsrecht*. Natur und Recht, Roč. 27, 2005, č. 3, s. 137-143; Dussart Desart, R.: *La réforme de la Convention de Paris sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire et de la Convention complémentaire de Bruxelles*. Bulletin de Droit Nucleaire 2005, č. 75, s. 7-34 a Schwartz, J.: *Liability and Compensation for Nuclear Damage: The Revision of the Paris Convention and the Brussels Supplementary Convention*. Nuclear Energy Agency News, Roč. 21, 2003, č. 1, s. 8-11.

3. Mezinárodněprávní závazky České republiky a současná právní úprava odpovědnosti za jaderné škody v českém právním řádu

K interakcím českého právního řádu s existujícími multilaterálními konvencemi v oblasti právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody došlo teprve po r. 1989.³² Relativně nižší finanční závazky, plynoucí z Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody z r. 1963, vedly Českou republiku v r. 1994 k podepsání této multilaterální mezinárodní konvence, společně se Společným protokolem, týkajícím se uplatňování Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy z r. 1988.³³ Ustanovení uvedených konvencí byla do českého právního řádu transponována *atomovým zákonem*,³⁴ jenž v § 32 odst. 1 obsahuje tzv. odkazovací klauzuli na Vídeňskou úmluvu z r. 1963 a Společný protokol z r. 1988.³⁵

Česká republika následně podepsala další dvě mezinárodní úmluvy v oblasti právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody: Protokol z r. 1997, kterým byla doplněna Vídeňská úmluva a Úmluvu o dodatečné kompenzaci za jaderné škody z r. 1997. Tyto dvě konvence ovšem doposud nebyly Českou republikou ratifikovány.³⁶

Na následujících řádcích budou stručně vymezeny základní rysy stávající právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v českém právním řádu a jejich specifika ve srovnání s konvenční právní úpravou odpovědnosti v obecném občanském právu.

3.1 Výlučná a objektivní odpovědnost provozovatele jaderného zařízení

Čl. II odst. 1 a čl. IV odst. 1 Vídeňské úmluvy zakotvuje zásadu výlučné a objektivní odpovědnosti provozovatele jaderného zařízení.³⁷ Koncepce výlučné odpovědnosti je reakcí na skutečnost, že do procesu využívání jaderné energie je typicky zapojeno hned několik odlišných subjektů (např. dodavatel paliva, jeho dopravce, provozovatel jaderného zařízení, subjekt pověřený stavbou tohoto zařízení, dodavatel technologií a služeb). Aplikace obecných principů občanskoprávní odpovědnosti

³² Srov.: Hubáček, P.; Tvrzník, M.; Šuranský, F.: *Recent Developments of Nuclear Legislation in the Czech Republic*, In: Pelzer, N. (Ed.): *Neues Atomenergiegesetz: Internationale und nationale Entwicklungen*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1994, s. 197-202.

³³ Srov.: Rothey, P.: *Úprava občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody v „atomovém“ zákoně z roku 1997*, AUC Iuridica, 2000, č. 3-4, s. 139-142.

³⁴ Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.

³⁵ „Pro účely občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody se použijí ustanovení mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána.“

³⁶ Srov.: Šuranský, F.: *Nové mezinárodní smluvní dokumenty v oblasti odpovědnosti za jaderné škody. Bezpečnost jaderné energie*, Roč. 6, 1998, č. 3-4, s. 95-100.

³⁷ Provozovatelem je dle § 33 odst. 1 atomového zákona držitel povolení k provozu jaderného zařízení, nebo k jakékoliv činnosti spojené s užíváním jaderného zařízení nebo držitel povolení k přepravě jaderných materiálů.

by měla na straně jedné za následek, že poškozená osoba by měla za účelem vymáhání škody identifikovat odpovědnou osobu.³⁸ Na straně druhé by každý ze subjektů, podílejících se na průmyslovém využití jaderné energie, nesl jistou míru rizika objektivní odpovědnosti (s minimálními možnostmi liberace).

Koncepcí výlučné odpovědnosti provozovatele jaderného zařízení nastíněné problémy řeší přesunutím rizik na jediný subjekt.³⁹ Konstrukce výlučné odpovědnosti provozovatele v sobě dále zahrnuje dva právně relevantní aspekty:

- (i) Především tato konstrukce implikuje skutečnost, že odpovědnost provozovatele jaderného zařízení se řídí výlučně zvláštní právní úpravou v mezinárodních konvencích, resp. korespondující vnitrostátní úpravou a provozovatel nemůže být alternativně odpovědným subjektem podle obecných předpisů občanskoprávní odpovědnosti.
- (ii) Současně nemůže být v režimu obecného občanského práva požadována náhrada vzniklé škody po žádném jiném subjektu. Zvláštní právní úprava odpovědnosti za jaderné škody tedy tvoří ucelený právní rámec odpovědnosti.⁴⁰

3.2 Omezení odpovědnosti provozovatele jaderného zařízení

Čl. V odst. 1 Vídeňské úmluvy stanovuje, že signatářský stát může odpovědnost provozovatele omezit, *minimální* částku odpovědnosti provozovatele na 5 milionů zlatých amerických dolarů (*US gold dollars*).⁴¹ Zakotvení finančního limitu pro odpovědnost provozovatele jaderných zařízení je odůvodňováno tím, že v aplikování konvenčních pravidel odpovědnosti za škody by měla za následek povinnost nahradit škody v jejich úplném rozsahu. Jak bylo uvedeno výše, je odpovědnost provozovatele zařízení objektivní a to s přísně omezenými důvody liberace. Provozovatel je také osobou, která je za veškeré škody odpovědná výlučně. Také možnosti uplatnit regres vůči třetím osobám jsou jenom omezené. Princip limitace nejvyšší částky, do které je provozovatel odpovědný je tedy označován za jakési *quid pro quo* za výše uvedené velice striktní podmínky odpovědnosti.⁴² Důvodem stanovení této maximální částky byla původně obava, že neomezená odpovědnost provozovatele by v kumulaci s výše

³⁸ Srov.: Pelzer, N.: *Die rechtliche Kanalisierung der Haftung auf den Inhaber einer Atomanlage – ein juristischer und wirtschaftlicher Fehlgriff?* Versicherungsrecht, Roč. 17, 1966, č. 41, s. 1010-1014.

³⁹ Srov.: Kolehmainen, H.: *La modernisation du régime international de la responsabilité civile nucléaire – la question de la responsabilité exclusive*. In: OCDE/IAEA: *Réforme de la responsabilité civile nucléaire*, Paris: Organisation de coopération et de développement économiques, 2000, s. 547-559.

⁴⁰ Srov.: Borre, T. van den: *Channeling of Liability: a Few Juridical and Economic Views on an Inadequate Legal Construction*. In: Horbach, N. (ed.): *Contemporary developments in nuclear energy law*, The Hague: Kluwer, 1999, s. 13-43.

⁴¹ Režim Vídeňské úmluvy tedy signatářským státům od počátku umožňoval přijmout i neohrazenou odpovědnost provozovatele.

⁴² Srov.: Stoiber, C.; Baer, A.; Pelzer, N.; Tonhauser, W.: *Handbook on Nuclear Law*, Vienna: International Atomic Energy Agency, 2003, s. 113-114.

uvedenými striktními podmínkami odpovědnosti měla za následek, že průmyslové využití jaderné energie se stane příliš riskantním.⁴³

Podle platné české právní úpravy je odpovědnost provozovatele za jaderné škody, způsobené každou jednotlivou jadernou událostí omezena částkou 6 miliard Kč pro případy škod, způsobených nehodami v jaderných zařízeních pro energetické účely, resp. částkou 1, 5 miliardy Kč pro případy škod, způsobených nehodami v ostatních jaderných zařízeních.

Zásada limitace odpovědnosti provozovatele jaderných zařízení za způsobené škody je současně předmětem rozsáhlé kritiky.⁴⁴ Tato kritika našla odezvu mimo jiné v posledním Programovém prohlášení vlády České republiky (srov. dále).

⁴³ Srov.: Radetzki, M.: *Limitation de la responsabilité civile nucléaire: causes, conséquences et perspectives*. Bulletin de Droit Nucléaire, 1999, č. 63, s. 7-24.

⁴⁴ Tuto kritiku je možno shrnout do následujících bodů:

1. Zásada limitace odpovědnosti provozovatele je anachronismem, protože vychází z dnes již obsoletní premisy, že průmysl jaderné energetiky by nebyl provozován bez existence zvláštního právního režimu, který tento průmysl pro futuro ochrání před ruinujícími žalobami ze strany poškozených subjektů. Ratio této argumentace spočívá v tom, že průmysl jaderné energetiky by byl provozován i bez existence tohoto zvláštního režimu a to z čistě obchodních důvodů. Srov.: Currie, D.: *Liability for Nuclear Power Incidents: Limitations, Restrictions and Gaps in the Vienna and Paris Regimes*. In: Stockinger, H. et al. (eds.): *Updating International Nuclear Law*, Wien: Neuer wissenschaftlicher Verlag, 2007, s. 83-85.
2. Zatímco konvenční režim odpovědnosti za škody počítá s neomezenou odpovědností za škody způsobené zvláště nebezpečnými provozu, implikuje stanovení limitu odpovědnosti skutečnost, že provozovatel neodpovídá – na rozdíl od jiných podnikatelských subjektů – za škody nad limit své odpovědnosti. Jedná se tedy o určitou formu podpory, která je poskytovaná výlučně podnikatelům v jednom segmentu hospodářství. K tomuto bodu kritiky je ovšem možné podotknout, že každá odpovědnost je *per se* limitována a to finančními zdroji odpovědného subjektu. Obligatorní pojištění limitu má naopak za následek zabezpečení potřebných finančních kapacit pro případ vzniku jaderných škod. Tyto argumenty budou zřejmě předmětem dalších diskusí. Srov.: Dubin, J.; Rothwell, G.: *Subsidy to nuclear power through Price – Anderson Liability Limit*. Contemporary Economic Policy, Roč. 8, 2007, č. 3, s. 73-79.
3. Zásada limitace odpovědnosti provozovatele za škody má sice za následek určitou formu podpory pro provozovatele, který nemá být vystaven rizikům finančně ruinujících žalob, implikuje ovšem také, že po překročení stanoveného limitu je provozovatel své odpovědnosti zproštěn. Poškozený ovšem v důsledku aplikace výlučné odpovědnosti provozovatele nedisponuje nárokem na náhradu škody vůči jinému subjektu. Může tak nastat situace, kdy subjekt, poškozený jadernou událostí, nebude odškodněn a to i přes skutečnost, že provozovatel bude disponovat dostatečnými finančními prostředky k vyplacení náhrady. Srov.: Faure, M.: *Financial Compensation for Victims of Catastrophes : A Law & Economics Perspectives*. Law & Policy, Roč. 29, 2007, č. 3, s. 339-367. K problematice omezené, resp. neomezené odpovědnosti za jaderné škody srov. také stále aktuální monografii: Pelzer, N.: *Begrenzte und unbegrenzte Haftung im deutschen Atomrecht*, Baden- Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1982.

3.3 Povinné pojištění provozovatele jaderného zařízení

Čl. VII odst. 1 Vídeňské úmluvy stanovuje, že provozovatel má být zavázán sjednat pojištění (*to maintain insurance*), nebo jiné finanční zajištění (*other financial security*) své odpovědnosti a to ve výši, způsobem a za podmínek, které stanoví dotčený signatářský stát (*in such amount, of such type and in such terms as the Installation State shall specify*). Vídeňská úmluva dále explicitně stanovuje, že výše uvedený požadavek nezavazuje signatářské státy, anebo jejich územní složky, k pojištění, anebo finančnímu zajištění jejich odpovědnosti, pokud samy provozují jaderná zařízení.

Jak již bylo uvedeno výše, je odpovědnost provozovatele za jaderné škody, způsobené každou jednotlivou jadernou událostí, omezena částkou 6 miliard Kč pro případy škod, způsobených nehodami v jaderných zařízeních pro energetické účely, resp. částkou 1, 5 miliardy Kč pro případy škod, způsobených nehodami v ostatních jaderných zařízeních. Pojistná částka pro první typ odpovědnosti nesmí být podle platné české úpravy nižší, než 1, 5 miliardy Kč, pro druhý typ odpovědnosti nesmí být nižší než 200 milionů Kč. Specifikem této právní úpravy odpovědnosti za škody je, že stát poskytuje záruku za uspokojení přiznaných nároků na náhradu jaderné škody, pokud nejsou uhrazeny z povinného pojištění anebo jiného stanoveného finančního zajištění a to do částky 6 miliard Kč po vyčerpání plnění pojistitele v rozsahu 1, 5 miliardy Kč a *vice versa* i pro druhý typ odpovědnosti. Tato státní záruka by přicházela v úvahu v případě (v reálu velmi nepravděpodobné) nesolventnosti provozovatele, nebo jeho neschopnosti uhradit náklady až do výše limitu své odpovědnosti.

V této souvislosti je zapotřebí poukázat na skutečnost, že k datu dokončení tohoto příspěvku je ve stavu projednání v PČR novela atomového zákona,⁴⁵ která stávající limity odpovědnosti a rozsah povinného pojištění mění následovně:

- (i) omezení odpovědnosti provozovatele z 6 miliard na 8 miliard Kč pro případy škod způsobených nehodami v jaderných zařízeních pro energetický účely;
- (ii) omezení odpovědnosti provozovatele z 1, 5 miliardy na 2 miliardy Kč pro případy škod způsobených nehodami v ostatních energetických zařízeních;
- (iii) povinné pojištění provozovatele pro případy vymezené sub (i) z 1,5 miliardy na 2 miliardy Kč;
- (iv) povinné pojištění provozovatele pro případy vymezené sub (ii) z 200 milionů na 300 milionů Kč;

Recepce těchto zvýšených limitů odpovědnosti provozovatele za jaderné škody je otázkou dalšího legislativního vývoje. Existence této legislativní iniciativy je zároveň důkazem toho, že se jedná o dynamickou problematiku se značným potenciálem možných změn.

⁴⁵ Část dvanáctá, čl. XV. sněmovního tisku č. 566, postoupeného Senátu PČR dne 14. 4. 2009 jako tisk 63/0.

3.4 Promlčení nároku na náhradu škody

Čl. VI odst. 1 Vídeňské úmluvy stanovuje, že objektivní lhůta pro uplatnění nároku na náhradu za jaderné škody nesmí být v zásadě delší 10 let. Čl. VI odst. 3 uvedené konvence stanovuje, že subjektivní lhůta pro uplatnění těchto nároků nesmí být kratší 3 let.

Uvedené lhůty byly beze změny převzaty i do českého atomového zákona, jenž v § 38 odst. 1 stanovuje, že právo na náhradu jaderné škody se promlčí, jestliže nárok na její náhradu nebyl uplatněn ve lhůtě tří let ode dne, kdy se poškozený o události, která vedla k jaderné škodě, a o tom, kdo za ni odpovídá, dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však ve lhůtě deseti let ode dne vzniku takové události, popřípadě po uplynutí platnosti pojištění, pokud byla platnost pojištění delší.

4. Opce a limity budoucí právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody

4.1 Determinanty budoucí české právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody

Diskuse ohledně možné budoucích změn ohledně právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody je v kontextu českého práva vyvolána zejména následujícími skutečnostmi:⁴⁶

4.1.1 Programové prohlášení vlády České republiky z r. 2006

Podle Programového prohlášení vlády České republiky „bude zrušena omezená odpovědnost provozovatelů jaderných reaktorů za případné škody tak, aby platili tržní pojistné stejně jako v jiných průmyslových odvětvích.“

4.1.2 Ingerence Evropské komise a její snaha o harmonizaci právního režimu odpovědnosti za jaderné škody v rámci Evropské unie

Během celosvětové konference Mezinárodní asociace pro právo jaderné energetiky (AIDN/INLA), konané v září 2007 v Bruselu,⁴⁷ se komisař pro energetiku a do-

⁴⁶ Aktuální politické dění ovšem jak závazky plynoucí z Programového prohlášení vlády, tak i implikace usnesení vlády České republiky do značné míry relativizují. Je otázkou, jaký postoj k právní úpravě odpovědnosti za jaderné škody zaujme budoucí politická reprezentace. Neoddiskutovatelným limitem budoucí české právní úpravy ovšem bude postoj Evropské komise k problematice právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody, resp. její aktivita v této oblasti pro futuro.

⁴⁷ Otázka právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v rámci ES/EU byla na půdě Evropské komise poprvé otevřena v r. 2005, diskuze byla ovšem vzhledem k razantně odmítavému postoji nových členských států paralyzována. Skutečností tedy zůstává, že otázka právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody byla na komunitární rovině otevřena teprve po vstupu nových středo- a východoevropských států do Evropské unie. Během předcházejících desetiletí byl postoj Evropské komise k legislativní oblasti v této oblasti v zásadě neutrální, ačkoliv ani v periodě do r. 2005 nebyl právní režim odpovědnosti za jaderné škody v rámci ES/EU jednotný (Rakousko, Lucembursko a Irsko stály a doposud stojí mimo

právu Andris Piebalgs vyjádřil v tom smyslu, že stávající roztržistěná právní úprava odpovědnosti za jaderné škody v rámci ES/EU (13 západoevropských členských států jsou signatáři Pařížské úmluvy z r. 1960, 9 východoevropských členských států jsou signatáři Vídeňské úmluvy u r. 1963, 5 členských států není do existujícího právního rámce multilaterálních úmluv vůbec začleněna) je nevyhovující a vyžaduje určitou míru harmonizace prostředky komunitárního práva:

„Je zapotřebí uvést, že – jak to zdůraznil již Evropský hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku (...) – že klíčovým předpokladem pro akceptaci průmyslového využití jaderné energie veřejností právě harmonizace právního režimu odpovědnosti za jaderné škody, zahrnující mechanismy, které zabezpečí existenci finančních fondů, ze který by bylo možné nahradit škody v případě jaderné události. Režim právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody proto spadá pod působnosti Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

Během prvních let svojí existence se Evropské společenství atomové energie rozhodlo, že úpravu odpovědnosti za jaderné škody ponechá v působnosti Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a její Pařížské úmluvy, která vytvořila společný základ pro právní režim odpovědnosti a pojištění. Mnoho z těch států, které se staly členy Unie po roce 2004, jsou vázány Vídeňskou úmluvou, jejímž garantem je Mezinárodní agentura pro atomovou energii (IAEA).

Paralelní existence dvou hlavních režimů odpovědnosti za jaderné škody kombinovaná s existencí vícero sub - systémů ovšem potenciálně poškozeným subjektům v rámci Společenství negarantuje jednotný standard kompenzace za jaderné škody.“⁴⁸

V prosinci 2007 rozeslala Evropská komise prostřednictvím stálých misí jednotlivých členských států při Evropské komisi rozeslán orgánům a průmyslovým subjektům v rámci Unie dotazník (*Impact Assessment Study*), jehož cílem bylo zjistit, jaký je postoj oslovených subjektů ohledně další právní úpravy odpovědnosti za jaderné

právního rámce, vytvořeného Pařížskou úmluvou, Portugalsko a Řecko stojí mimo právního režimu, vytvořeného Bruselskou úmluvou z r. 1963). Ačkoliv je právní úprava odpovědnosti za jaderné škody klíčovým aspektem právního režimu mírového využití energie, zůstalo také Evropské společenství pro atomovou energii až do r. 2005 v této oblasti nečinné a Evropská komise ohledně možné legislativní iniciativy pravidelně odkazovala na existenci mezinárodních konvencí (Srov.: Question écrite No. 111/66 de M. Merten a la Commission de la CEEA (*Non – application de l' article 98 du Traite dela CEEA*), JO No. 9, du 17. 1. 1967, p. 118; Written question No. 2489/93 by S. Kostopoulos to the Commission (*Civil liability of operators of nuclear installations*), OJ C 240, 29. 8. 1994, p. 23; Written question No. 3807/97 by Ilona Graenitz to the Commission (*EU – level civil liability for nuclear power stations*), OJ C 158, 25. 5. 1998, p. 191. Zdá se tedy, že až do okamžiku rozšiřování Evropské unie směrem na východ bylo jak se strany evropských integračních společenství, tak i ze strany západoevropských států v zásadě postačující, aby byla problematika odpovědnosti za jaderné škody upravena v předpisech mezinárodního a ne v předpisech komunitárního práva.

⁴⁸ Srov.: Piebalgs, A.: *Keynote speech*, in: AIDN/INLA: Nuclear Inter Jura 2007: Actes du Congrès, Bruxelles: Bruylant, 2007, s. 1063-1074.

škody v rámci ES/EU, přičemž byly nastíněny opce možné budoucí právní úpravy. Mezi nimi figurovalo mimo jiné přistoupení všech 27 členských států k revidovanému znění Pařížské úmluvy,⁴⁹ resp. vydání komunitární směrnice, která by inkorporovala znění revidované Pařížské úmluvy.

4.1.3 *Usnesení vlády České republiky ze dne 17. března 2008*

Vláda České republiky ve svém usnesení ze dne 17. března 2008, č. 258, uložila ministru průmyslu a obchodu připravit náležitosti k ratifikaci České republiky k Protokolu z r. 1997, kterým se mění Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a dále připravit nezbytné kroky k následnému přistoupení k revidované Pařížské úmluvě. Žádné kroky směrem realizaci uvedeného usnesení ovšem exekutivou nebyly učiněny.

Na následujících řádcích si s ohledem na výše uvedené skutečnosti dovoluji nastínit základní limity budoucí právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v českém právním řádu.⁵⁰

4.2 Neomezená odpovědnost provozovatele za jaderné škody

Jak již bylo zmíněno výše, obsahuje aktuální Programové prohlášení vlády záměr zrušit omezenou odpovědnost za jaderné škody a zavést odpovědnost neomezenou.⁵¹ Tento záměr je reakcí na kritiku samotné koncepce limitace odpovědnosti provozovatele, která byla nastíněna výše.⁵² Konstrukce neomezené odpovědnosti provozovatele přitom není v rozporu se závazky České republiky z mezinárodní smlouvy, protože Vídeňská úmluva ve znění z r. 1963, stejně jako ve znění Protokolu z r. 1997 – jak to bylo zdůrazněno výše – konstrukci neomezené odpovědnosti provozovatele připouští.

Vzhledem k výše uvedenému usnesení vlády, podle kterého má být v budoucnu Česká republika signatářem revidované Pařížské úmluvy je možné poznamenat, že zatímco znění Pařížské úmluvy z r. 1960 stanovilo *maximální* finanční limit odpovědnosti provozovatele částkou 15 milionů zvláštních práv čerpání (*Special Drawing Rights, SDR*),⁵³

⁴⁹ Tj. ve znění Protokolu z r. 2004.

⁵⁰ Srov. také: Šuranský, F.: *Odpovědnost za jaderné škody, možné úpravy legislativy v České republice*. Bezpečnost jaderné energie, Roč. 15, 2007, č. 12, s. 371-378.

⁵¹ Tak jak tomu je např. v Japonsku, Rakousku, Německu a ve Švýcarsku. Existence těchto právních úprav je pokládána za jeden z argumentů pro zavedení neomezené odpovědnosti za jaderné škody s tím, že reálné implikace neomezené odpovědnosti pro jaderný průmysl nejsou tak negativní, jak se původně tvrdilo.

⁵² Srov. výše pozn. č. 43. K tomu je možné poukázat i na aktuální právní vývoj v zahraničí. Např. nová právní úprava v Dánsku a ve Finsku počítá pro futuro (po ratifikaci Protokolů z r. 2004) se zavedením neomezené odpovědnosti provozovatele za jaderné škody a s obligatorním pojištěním.

⁵³ Pařížská úmluva z r. 1960 ovšem připouštěla možnost, že signatářský stát zavede s přihlédnutím k možností pojištění i vyšší limit odpovědnosti provozovatele. Sama Agentura pro atomovou energii OECD (*OECD Nuclear Energy Agency*) signatářům Pařížské úmluvy doporučila, aby maximální limit odpovědnosti stanovily na částku, která by nebyla menší, než 150 milionů SDR. Smluvní strany Pařížské

revidované znění Pařížské úmluvy již předpokládá, že signatářský stát bude moci zavést také neomezenou odpovědnost provozovatele.⁵⁴

Bez ohledu na to, ke které z existujících multilaterálních konvencí se Česká republika pro futuro připojí bude i nadále relevantní otázka pojištění odpovědnosti za jaderné škody. Obligatorní pojištění je totiž stanoveno jak ve stávajícím,⁵⁵ tak i v revidovaném znění Vídeňské úmluvy, stejně tak i v revidovaném znění Pařížské úmluvy.

Vzhledem ke skutečnosti, že jak revidované znění Vídeňské úmluvy, tak i revidované znění Pařížské úmluvy umožňují signatářským státům optovat pro režim neomezené odpovědnosti, stanovují obě úmluvy také požadavky ohledně pojištění pro případ, že se signatářský stát pro takovou opci rozhodne.⁵⁶

Shrnutí: Je tedy možné konstatovat, že v obou scénářích budoucího vývoje bude vzhledem k existujícímu právnímu rámci odpovědnosti za jaderné škody v multilaterálních konvencích, resp. vzhledem k možným mezinárodněprávním závazkům České republiky možné režim neomezené odpovědnosti provozovatele zavést. Spolu s touto právní úpravou ovšem bude v souladu s požadavky mezinárodních konvencí zapotřebí vymezit rozsah obligatorního pojištění,⁵⁷ resp. záruky, která je za náhradu jaderných škod dle současné legislativy poskytována státem.

4.3 Ratifikace revidované Vídeňské úmluvy vs. ratifikace revidované Pařížské úmluvy

Usnesení vlády České republiky ze dne 17. března 2008 předpokládalo, že Česká republika v budoucnu ratifikuje Protokol z r. 1997, kterým se mění Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a dále připravit nezbytné kroky k následnému přistoupení k revidované Pařížské úmluvě. Předpoklady pro ratifikaci Protokolu z r. 1997 jsou přitom následující:

úmluvy byly jejím zněním zároveň zavázány stanovit maximální limit odpovědnosti. Původní znění Pařížské úmluvy tak *nepředpokládalo* opci neomezené odpovědnosti provozovatele.

⁵⁴ Tuto možnost zvažuje také Finsko a Švédsko.

⁵⁵ Srov.: čl. VII odst. 1 Vídeňské úmluvy z r. 1963.

⁵⁶ K tomu srov. Pelzer, N.: *International Pooling of Operators' Funds: An option to increase the Amount of Financial Security to Cover Nuclear Liability?* Nuclear Law Bulletin 2007, No. 79, s. 37-55.

⁵⁷ Např. ve Spolkové republice Německo, kde se uplatňuje neomezená odpovědnost provozovatele za jaderné škody, odpovídá provozovatel celým svým jměním. Právní úprava dále stanovuje tzv. preventivní krytí, které se realizuje privátním pojištěním. Podle dohody německé exekutivy a průmyslových provozovatelů jaderných elektráren z června 2001 se objem tohoto preventivního krytí zvýšil z původních 500 milionů DM (256 milionů EUR) na 2, 5 miliardy EUR. 256 milionů EUR je pokryto pojištěním u pojišťoven, zbývající 2,244 miliardy EUR se pokrývá solidární smlouvou s mateřskými společnostmi daných provozovatelů. Srov.: Dangelmaier, P. *Nuclear liability insurance in the Federal Republic of Germany*. In: OECD/NEA: *Nuclear accidentpp. Liabilities and guarantees*, Paris: OECD, 1993, s. 425-433 a Kraß, G.: *Kernenergierecht*. In: Schmidt-Schlaeger, M.; Zinow, B. (Eds.): *Grundlagen des Energierechts*, Frankfurt: VWEW Energieverlag GmbH, 2004, s. 176-177.

- (i) Akceptace změn ohledně právního režimu odpovědnosti provozovatele, které Protokol z r. 1997 přináší. Jedná se zejména o navýšení *minimálního* limitu odpovědnosti na 300 milionů zvláštních práv čerpání,⁵⁸ rozšíření okruhu jaderných škod,⁵⁹ určení jediného příslušného soudu, limitace liberačních důvodů, geografické rozšíření škod, za které je provozovatel odpovědný atd.⁶⁰
- (ii) Dále je nutno vzít v úvahu také prvek komunitární. Konkrétně se jedná o nařízení Rady č. 44/2001 (tzv. „nařízení Brusel I.“), důsledkem kterého je unifikace pravidel soudní příslušnosti v rámci ES/EU.⁶¹ To má za následek, že předpokladem ratifikace nových mezinárodních úmluv, které problematiku soudní příslušnosti upravují,⁶² je vydání souhlasného stanoviska Evropského parlamentu a rozhodnutí Rady v souladu s čl. 300 odst. 2 alinea 2 a čl. 300 odst. 3 alinea 2 Smlouvy o založení ES. V případě, že by Česká republika chtěla Protokol z r. 1997 ratifikovat, musela by v zásadě projít stejnou procedurou, jako signatářské státy Pařížské úmluvy v průběhu její revize.⁶³ Je ovšem otázkou, zda-li by orgány ES/

⁵⁸ Na rozdíl od původního znění Vídeňské úmluvy byl nový limit v revidovaném znění konvence stanoven v SDR (*special drawing rights*). Jednalo se o reakci na pohyblivou cenu zlata a problémy s měnicemi se kursy. Srov.: Šuranský, F.: *Increased liability amounts under the 1997 Vienna protocol and elsewhere*. In: OECD/NEA: Reform of Civil Nuclear Liability, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development / Nuclear Energy Agency, 1999, s. 115-124.

⁵⁹ Revidovaná znění Vídeňské úmluvy explicitně mezi jaderné škody zahrnuje ekonomickou újmu, způsobenou výše uvedenými škodami, pokud byla utrpěna osobou oprávněnou k náhradě výše uvedených škod (*economic loss arising from loss or damage referred if incurred by a person entitled to claim in respect of such loss or damage*), náklady na opatření, která byly vynaložena za účelem vrácení poškozeného životního prostředí do původního stavu a to v případě, že tato opatření byla skutečně vynaložena, nebo budou vynaložena v budoucnosti (*the costs of measures of reinstatement of impaired environment, if such measures are actually taken or to be taken*), ztráty příjmu, které byly spojené s hospodářským zájmem na využívání životního prostředí a které nastaly v důsledku značné přeměny tohoto prostředí (*loss of income deriving from an economic interest in any use or enjoyment of the environment, incurred as a result of a significant impairment of that environment*) a náklady preventivních opatření a újmy a škody, způsobené těmito opatřeními (*the costs of preventive measures and further loss and damage caused by such measures*). Konečně obsahuje revidované znění Vídeňské úmluvy klauzuli, která pod pojem jaderné škody zahrnuje jakoukoliv jinou hospodářskou újmu odlišnou od případů poškození životního prostředí, za předpokladu, že je taková škoda kompatibilní s vymezením v národním právním řádu. Jedná se o jakousi sběrnou klauzuli (*catch – all clause*). Srov.: Soljan, V.: *The new definition of nuclear damage in the 1997 protocol to amend the 1963 Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage*. In: OECD/NEA: Reform of Civil Nuclear Liability, Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development / Nuclear Energy Agency, 1999, s. 59-84.

⁶⁰ Dále srov.: Lamm, V.: *Le Protocole d'amendement de la Convention de Vienne de 1963*, Droit nucléaire, 1998, č. 61, s. 7-24.

⁶¹ Nařízení Brusel I. má ve vztahu k existujícím multilaterálním konvencím v oblasti odpovědnosti za jaderné škody dle čl. 71 odst. 1 *subsidiární* charakter.

⁶² Protokol z r. 2004, kterým se mění Pařížská úmluva (čl. 13 písm. a) a Protokol z r. 1997, kterým se doplňuje Vídeňská úmluva (čl. 11, 11 A a 12) takovými konvencemi jsou.

⁶³ V rámci procesu revize Pařížské úmluvy bylo v souladu s čl. 300 odst. 2 alinea 2 a čl. 300 odst. 3 ali-

EU ratifikaci Protokolu z r. 1997 posoudili – tak jak to bylo v případě jejich pozitivního stanoviska vůči ratifikaci Protokolu z r. 2004 státy západní Evropy - jako krok „v zájmu Evropského společenství“, protože by tím *via facti* vzhledem k rozdílnosti limitů odpovědnosti v revidovaném znění Pařížské a Vídeňské úmluvy aprobovali roztržštěný režim odpovědnosti za jaderné škody v rámci ES/EU. Vzhledem k avizovanému postoji Evropské komise (srov. dále sub. 4.3) je možné o pravděpodobnosti takového kroku oprávněně pochybovat.

Co se týče dalšího záměru, jenž byl v již uvedeném usnesení vlády ze dne 17. března 2008 uveden, tj. přípravy ratifikace revidované Pařížské úmluvy Českou republikou, je možné uvést následující předpoklady takového kroku:

- (i) Zejména by bylo nutno akceptovat změny v oblasti právního režimu odpovědnosti za jaderné škody, které revidované znění Pařížské úmluvy přináší. Jedná se zejména o navýšení minimálního limitu odpovědnosti na 700 milionů EUR s možností zavést neomezenou odpovědnost provozovatele, rozšíření okruhu jaderných škod,⁶⁴ limitaci liberačních důvodů, prodloužení objektivní lhůty pro uplatnění nároku na náhradu atd.⁶⁵
- (ii) Nutným předpokladem pro přistoupení k revidované úmluvě bude vypovězení Vídeňské úmluvy, protože paralelní aplikace smluvních závazků z obou existujících konvencí (tj. z Pařížské a z Vídeňské) je považována za nemožnou (implikovala by mimo jiné nutnost právně upravit dva limity odpovědnosti a zabezpečit jejich finanční krytí, přičemž obě konvence striktně předepisují, že finanční prostředky musí sloužit *vylučně* k náhradě škod v režimu dotčené úmluvy).⁶⁶

nea 2 SES na základě návrhu Evropské komise a souhlasu Evropského parlamentu vydáno rozhodnutí č. 2004/294/ES, kterým Rada uložila signatářským státům Pařížské úmluvy učinit v zájmu Evropského společenství potřebné kroky vedoucí ke koordinovanému uložení ratifikačních listin Protokolu z r. 2004, kterým se mění Pařížská úmluva z r. 1960. Toto rozhodnutí bylo Radou odůvodněno tak, že ratifikace Protokolu z r. 2004 je důležitá z hlediska zájmů Společenství a jeho členských států, protože vytváří základ pro zvýšení finančních zdrojů, které mohou sloužit za účelem náhrad za škody způsobené jadernou událostí. Rozhodnutím č. 2007/727/ES uložila Rada identický úkol také Slovinsku, které je jediným státem východní Evropy, který k Pařížské úmluvě doposud přistoupil. K ratifikaci Protokolu z r. 2004 členskými státy ES/EU doposud nedošlo. Dne 9. března 2009 byly protokoly z r. 2004 ratifikovány Švýcarskou konfederací.

⁶⁴ V zásadě identické s vymezením v revidované Vídeňské úmluvě, ovšem bez tzv. sběrné klauzule. Srov. výše pozn. č. 55.

⁶⁵ Dále srov.: Blobel, F.: *Das Protokoll von 2004 zum Pariser Übereinkommen - wesentliche Verbesserungen im internationalen Atomhaftungsrecht*. Natur und Recht: Zeitschrift für das gesamte Recht zum Schutze der natürlichen Lebensgrundlagen, Roč. 27, 2005, č. 3, s. 137-143.

⁶⁶ Co se týče procesu vypovězení Vídeňské úmluvy, je tento zakotven v čl. XXV uvedené konvence. Záměr vypovědět konvenci je nutné notifikovat Mezinárodní agentuře pro atomovou energii nejpozději 12 měsíců před obnovením platnosti konvence na dalších 5 let (aktuálně je Vídeňská úmluva platná do 12. 11. 2012). Vzhledem k právní povaze této mezinárodní úmluvy bude nutno při vypovězení této konvence zachovat pravidla stanovená vnitrostátním právem. Stejně postupovalo Slovinsko, které

(iii) Také v případě přistoupení České republiky k revidované Pařížské úmluvě bude předpokladem vydání souhlasného stanoviska Evropského parlamentu a rozhodnutí Rady v souladu s čl. 300 odst. 2 alinea 2 a čl. 300 odst. 3 alinea 2 Smlouvy o založení ES. Vzhledem ke skutečnosti, že harmonizace režimu odpovědnosti za jaderné škody prostřednictvím revidované Pařížské úmluvy se zdá být opcí, která je Evropskou komisí v současnosti favorizována, ke možné předpokládat podporu orgánů ES/EU v této věci.

Shrnutí: Uvedené skutečnosti vedou k závěru, že citované usnesení vlády bylo vnitřně rozporné. Obsahovalo totiž na jedné straně závazek přistoupit k revidované verzi Vídeňské úmluvy, na straně druhé ale také *via facti* implikuje také nutnost tuto mezinárodní konvenci vypovědět a přistoupit k revidované úmluvě Pařížské. Je nutné přitom poukázat na skutečnost, že revidované znění Pařížské úmluvy nebylo doposud ratifikováno ani původními signatáři této konvence.⁶⁷ Je otázkou pro futuro, jaký postoj k právní úpravě odpovědnosti za jaderné škody zaujme budoucí exekutiva: Pokus o nastínění mantinelů pro její rozhodování je v závěru tohoto příspěvku.

4.3 Ingerence Evropského společenství, anebo Euratomu

Zatímco mapa členských států Unie byla před 1. květnem 2004 téměř identická s mapou signatářských států Pařížské úmluvy z r. 1960,⁶⁸ mělo přistoupení nových členských států střední a východní Evropy, tj. v zásadě signatářů Vídeňské úmluvy

původně přistoupilo v Vídeňské úmluvě, 16. října 2001 ovšem podepsalo Pařížskou úmluvu z r. 1960 a 9. listopadu 2001 následně generálnímu tajemníkovi Mezinárodní agentury pro atomovou energii notifikovalo jednostranné vystoupení z Vídeňské úmluvy. V souladu s čl. XXV (2) Vídeňské úmluvy přestalo být Slovinsko vázáno touto mezinárodní konvencí ke dni 12. listopadu 2002. Srov.: Škraban, A.: *Développements récents: législation nouvelle et adhésion aux Conventions (Slovénie)*. In: OCDE/IAEA: *Réforme de la responsabilité civile nucléaire*, Paris: Organisation de coopération et de développement économiques, 2000, s. 547-559.

⁶⁷ Souhlas s ratifikací Protokolu z r. 2004 byl doposud vysloven zákonodárními sbory Finska, Francie, Německa a Španělska. Vysoký finanční minimální limit odpovědnosti provozovatele v revidovaném znění Pařížské úmluvy ovšem implikuje problémy s obstaráním odpovídajících pojistných kapacit, resp. má za následek nutnost hledat doplňkové zdroje pojištění. To má za následek, že proces ratifikace ve zbývajících signatářských státech doposud nebyl ukončen. Rozhodnutí č. 2004/294/ES navíc požaduje, aby signatářské státy uložili ratifikační listiny současně.

⁶⁸ Ovšem s tím, že Lucembursko, ani Rakousko Pařížskou úmluvu nikdy neratifikovaly. Irsko je členským státem Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) a její Agentury pro atomovou energii (*Nuclear Energy Agency, NEA*), stejně jako Mezinárodní agentury pro atomovou energii (*International Atomic Energy Agency, IAEA*), není ovšem signatářským státem ani Pařížské úmluvy 1960, ani Vídeňské úmluvy 1963. Irsko tak dodnes zůstává mimo mezinárodněprávní rámec odpovědnosti za jaderné škody, který byl vytvořen v rámci uvedených úmluv. Srov.: O' Higgins, P.; McGrath, P.: *Third Party Liability in the Field of Nuclear Law: An Irish Perspective*. *Nuclear Law Bulletin*, 2002, č. 70, s. 7-21.

z r. 1963,⁶⁹ za následek, že původní uniformita pravidel se proměnila v jejich dichotomii.⁷⁰

Z toho pramení zájem orgánů ES/EU na vytvoření určitého stupně harmonizovaného režimu právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody. Legislativní iniciativu orgánů Evropského společenství, resp. Euratomu je tedy možné pokládat za skutečnost, která bude právní úpravu odpovědnosti za jaderné škody v České republice pro futuro do značné míry ovlivňovat a obsahově vymezovat.⁷¹ Možnosti ingerence orgánů Evropského společenství, resp. Euratomu je možné identifikovat následovně:

- (i) Již z dotazníku z r. 2007 je patrné, že Evropskou komisí favorizovanou opcí právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody pro futuro je harmonizace na základě revidované Pařížské úmluvy. Za současného stavu ovšem orgány ES/EU nedisponují *žádným* právním nástrojem, který by signatářské státy Vídeňské úmluvy, resp. státy stojící mimo právní rámec vytvořený existujícími multilaterálními konvencemi, přinutili k přistoupení k revidovanému znění Pařížské úmluvy. Je ovšem možné očekávat, že aktivita Evropské komise bude pro futuro orientována tímto směrem a budoucí česká právní úprava by se tedy měla orientovat na právní režim revidované Pařížské úmluvy.
- (ii) V dotazníku z r. 2007 byla jako jedna z opcí uvedeno přistoupení Euratomu k revidované Pařížské úmluvě. Tuto opci je nutno pokládat za dubiózní a to zejména vzhledem ke skutečnosti, že Pařížská úmluva je otevřena k přistoupení pouze *státům*, resp. *členským státům* OECD.^{72 73}
- (iii) Třetím možným způsobem, jak orgány ES/EU v budoucnu mohou ovlivnit právní úpravu odpovědnosti za jaderné škody, je vydání komunitární směrnice, jež by inkorporoval obsah revidované Pařížské úmluvy.⁷⁴ Předpokladem pro reali-

⁶⁹ Kypr a Malta, tj. členské státy Evropské unie od r. 2004, jsou sice členskými státy Mezinárodní agentury pro atomovou energii (Kypr od r. 1965 a Malta od r. 1977), nejsou ovšem signatářskými státy Vídeňské a ani Pařížské úmluvy.

⁷⁰ Na problémy, související s touto dichotomií právní úpravy poukázala již M. Kosnáčová ve svém příspěvku: *Občianskoprávna zodpovednosť za jadrovú škodu v práve EÚ*. Mezinárodní a srovnávací právní revue, Roč. 4, 2004, č. 11, s. 35-43.

⁷¹ Evropská komise poukázala na nutnost diskuze ohledně budoucí harmonizace právního režimu odpovědnosti za jaderné škody zřejmě poprvé ve svém sdělení ze dne 10. ledna 2007 [COM (2006) 844 final, s. 17]. Evropský hospodářský a sociální výbor následně ve svém stanovisku ze dne 12. července 2007 [OJ 27. 10. 2007, C 256, s. 51-61] upozornil na skutečnost, že harmonizace pravidel ohledně výše nároků potenciálních obětí jaderné události a pojištění jaderných rizik jsou klíčovými pro akceptaci mírového využití jaderné energie veřejností všech členských států ES/Euratomu (srov. bod 5. 1. 8.).

⁷² V případě přistoupení nečlenského státu OECD je vyžadován souhlas všech členských států OECD. Srov.: čl. 21 písm. a) a písm. b).

⁷³ Otázkou dále je, zda-li primární právo Euratomu přistoupení tohoto evropského integračního společenství k revidovanému znění Pařížské úmluvy umožňuje, za jakých předpokladů a s jakými následky. V úvahu by přicházel postup podle čl. 101, resp. čl. 102 Smlouvy o založení Euratomu.

⁷⁴ Komunitární legislativa v oblasti odpovědnosti za jaderné škody doposud absentuje. V průběhu

zaci této opce je především to, že Evropské společenství, resp. Euratom disponují působností v dané oblasti a s tím spjatou pravomocí směrnici výše uvedeného obsahu vydat. Centrem zájmu bude pro futuro nepochybně čl. 98 Smlouvy o založení Euratomu, který členským státům ukládá přijmout všechna nezbytná opatření, aby usnadnili uzavírání smluv o pojištění proti atomovému riziku.⁷⁵ Dle čl. 98 Smlouvy o založení Euratomu měla dále do dvou let po vstupu této smlouvy v platnost přijmout Rada po konzultaci s Evropským parlamentem kvalifikovanou většinou na návrh Komise směrnice o způsobech uplatňování tohoto článku.⁷⁶ Obsah této „směrnice o způsobech uplatňování tohoto článku“ by se samozřejmě neměl omezovat na otázky pojištění, ale měl by pokrýt celou oblast právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody.

Optikou Evropské komise je možné právě třetí z výše uvedených opcí možno identifikovat jako nejslibnější a to z následujících důvodů:

- (i) Harmonizace pravidel odpovědnosti za jaderné škody na báze revidované Pařížské úmluvy by předpokládala explicitní politickou vůli středo- a východoevropských členských států vypovědět v současnosti platnou Vídeňskou úmluvu z r. 1963

60. let vydala Evropská komise členským státům Euratomu dvě nezávazná doporučení ohledně aplikace Pařížské úmluvy z r. 1960. Srov.: Recommendation 65/42/EURATOM of 28. October 1965 to the Member States on harmonization of legislation applying the Paris Convention of 29. July 1960 and the Brussels Supplementary Convention of 31. January 1963, OJ 196, 18. 11. 1965, s. 2995-2996 and Second Commission Recommendation 66/22/EURATOM of 6. July 1966 to the Member States on the harmonization of legislation applying the Paris Convention of 29. July 1960, OJ 136, 25. 7. 1966, s. 2553-2554.

⁷⁵ Uvedeným ustanovením signatáři Smlouvy o založení Euratomu reagovali na skutečnost, že již v době podpisu uvedeného dokumentu byla identifikována a na mezinárodní úrovni uznána nutnost pomocí zvláštních právních předpisů upravit odpovědnost za jaderné škody a pojištění provozovatele pro případy jaderné události. Příkladem může být soudobá právní úprava americká (*Price-Anderson Amendment of September 2, 1957, amending U. S. Atomic Energy Act of August 30, 1954*), německá (*Gesetz über friedlichen Verwendung der Kernenergie und den Schutz gegen ihre Gefahren: Atomgesetz vom 23. Dezember 1959*) a švýcarská (*Bundesgesetz über die friedliche Verwendung der Atomenergie und den Strahlenschutz vom 23. Dezember 1959*). Srov. např. Pelzer, N. Das künftige Atomenergierecht als Wirtschaftslenkungsrecht. *Atom und Strom*, Vol. 5, 1959, No. 3, pp. 17-18 a Pelzer, N. Einige Probleme der Haftung für Atomschäden. Ein Beitrag zur Lösung offener Fragen. *Atomwirtschaft: Internationale Zeitschrift für Kernenergie*, Vol. 9, 1964, No. 5, pp. 202-207, No. 6., pp. 277-281.

⁷⁶ V letech, následujících po podpisu Smlouvy o založení Euratomu a podpisu Memoranda o spolupráci se Spojenými státy v r. 1958 byla otázka vytvoření právního rámce odpovědnosti za jaderné škody v rámci Euratomu široce diskutována. Po podpisu Pařížské úmluvy pod gescí Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC) v r. 1960 byly pod gescí Euratomu započaty práce na úmluvě, která měla vytvořit právní rámec pro vytvoření subsidiárních veřejných fondů. Členské státy (Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko) ovšem později dali přednost multilaterální konvenci, podepsané větším počtem signatářských států pod gescí OEEC. Výsledkem tohoto procesu je dnes existující Bruselská úmluva z r. 1963. K tomuto vývoji srov.: Bauer, Fornasier, R.: *The Paris Supplementary Convention*, in: Weinstein, J. (Ed.): *Nuclear Liability: Progress in Administration and Law*, Vol. 3, Oxford: Pergamon Press, 1966, s. 23-37.

a jejich připravenost signovat a následně ratifikovat revidovaný Pařížský protokol. O vydání směrnice dle čl. 98 Smlouvy o založení Euratomu má naproti tomu rozhodovat na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem kvalifikovanou většinou Rada.

- (ii) Výše uvedené skutečnosti mají za následek, že harmonizace pravidel odpovědnosti za jaderné škody by mohlo být prostřednictvím komunitárního právního předpisu dosaženo v relativně kratším časovém období, než by tomu bylo v případě harmonizace na báze revidované Pařížské úmluvy.⁷⁷
- (iii) Možnosti vynucování povinností členských států, které plynou z komunitárního práva, jsou širší a účinnější, než možnosti vynucování povinností, plynoucích z mezinárodních úmluv.

Shrnutí: Vzhledem ke krokům, které Evropská komise v poslední době učinila je možné předpokládat, že komunitární faktor bude mít při budoucí právní úpravě odpovědnosti za jaderné škody vysokou míru relevance. Východiskem je přitom skutečnost, že preferovaným právním režimem zřejmě bude revidované znění Pařížské úmluvy se všemi konsekvencemi, které tento režim pro český právní řád přináší (navýšení limitů odpovědnosti a povinného pojištění, zavedení opce neomezené odpovědnosti atd.).

V této souvislosti je zajímavé zmínit *usnesení vlády Slovenské republiky ze dne 3. prosince 2008*, kterým byl vymezen legislativní úkol připravit v časovém horizontu do 30. června 2010 nový právní předpis o odpovědnosti za jaderné škody. Uvedené usnesení již *nepočítá* s kroky Slovenské republiky směrem k ratifikaci Protokolu z r. 1997 a naopak předpokládá, že budoucí právní úprava se má pohybovat – za současného zachování závazků, plynoucích v Vídeňské úmluvy z r. 1963 – co nejblíže právnímu režimu revidované Pařížské úmluvy. Důvodem tohoto záměru je připravenost slovenské legislativy na možné přijetí komunitární směrnice o odpovědnosti za jaderné škody, resp. na okamžik, kdy bude Slovenská republika donucena signovat revidovanou Pařížskou úmluvu.⁷⁸

5. Závěry

Vzhledem k probíhajícím posunům v oblasti právní úpravy odpovědnosti za jaderné škody v zemích západní (potupující proces ratifikace Protokolů z r. 2004) i střední Evropy, stejně jako k aktivitě Evropské komise v této oblasti je možné kon-

⁷⁷ Jenom pro ilustraci je možné uvést, že Pařížská úmluva z r. 1960 nabyla účinnosti po 8 letech (1968), Vídeňská úmluva z r. 1963 po 14 letech (1977), Společný protokol z r. 1988 po 4 letech (1992), Protokol z r. 1997 po 6 letech (2003), byl ovšem doposud ratifikován pouze státy, na jejichž území se nacházejí jaderná zařízení spíše marginálního charakteru (Argentina, Bělorusko, Lotyšsko, Maroko a Rumunsko). Úmluva o dodatečné kompenzaci z r. 1997, ani Protokoly z r. 2004 doposud nenabýly účinnosti.

⁷⁸ Srov.: *Uznesenie Vlády Slovenskej republiky č. 880/2008, zo dňa 3. decembra 2008.*

statovat, že současná česká právní úprava odpovědnosti za jaderné škody bude v následujícím období podrobena – ať z vůle samotné národní legislativy, anebo pod vlivem komunitárním – legislativní revizi.

- (v) V rámci této revize se bude muset exekutiva a legislativa vypořádat zejména s následujícími otázkami budoucího směřování právního režimu odpovědnosti za jaderné škody:
- (vi) Učinit rozhodnutí, v jakém režimu mezinárodních smluv se bude česká právní úprava odpovědnosti za jaderné škody pohybovat (i nadále v režimu Vídeňské úmluvy z r. 1963, v režimu revidované Vídeňské úmluvy,⁷⁹ anebo v režimu revidované Pařížské úmluvy).
- (vii) Specifikovat, jestliže bude i v budoucnu zachován princip omezené odpovědnosti, resp. dále-i s přihlédnutím na aktuální procesy v zahraničí – stanovit limit odpovědnosti a objem jejího pojištění, *anebo* se přiklonit k režimu neomezené odpovědnosti provozovatele a stanovit objem obligatorního pojištění.

Stanovit, v jakém právním režimu se má pohybovat odpovědnost státu (resp. záruky státu), popřípadě veřejných fondů, které mají sloužit za účelem náhrady těch nároků, které nebudou v případě jaderné události uspokojeny přímo provozovatelem jako výlučně odpovědným subjektem (ve specifickém národním právním režimu, v režimu revidované Bruselské úmluvy, anebo v režimu Úmluvy o dodatečné kompenzaci).

⁷⁹ Tj. ve znění Protokolu z r. 1997.

SEZNAM LITERATURY

A) Knižní publikace

Kanno, H.: *Gefährdungshaftung und rechtliche Kanalisierung im Atomrecht: Ein Beitrag zur Dogmatik der Schadenshaftung*, Düsseldorf: Verlag Handelsblatt, 1967.

Lagorce, M.: *Etude comparative des conventions O.C.D.E. et A.I.E.A. sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire*, Paris: Centre français de droit comparé, 1964.

Majda, R.: *Cywilna odpowiedzialność za szkodę jądrową w polskim prawie atomowym*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2007.

Pelzer, N.: *Begrenzte und unbegrenzte Haftung im deutschen Atomrecht*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1982.

Rainaud, J.: *Le droit nucléaire*, 1. Éd., Paris: Presses universitaires de France, 1994.

Schmidt, F.: *Das Abkommen der Europäischen Kernenergieagentur (OECE) über die Haftpflicht auf dem Gebiet der Kernenergie*, Wien: Springer-Verlag, 1961.

B) Analýzy

OECD/NEA: *Liability and Compensation for Nuclear Damage: An International Overview*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 1994.

C) Statě ve sbornících

Boulanenkov, V.: *Main features of the Convention on Supplementary Compensation for Nuclear Damage - an overview*. In: OECD/NEA: *Reform of Civil Nuclear Liability*, Paris: OECD, 1999, s. 161-170.

Busekist, O.: *A Bridge Between Two Conventions on Civil Liability for Nuclear Damage: the Joint Protocol Relating to the Application of the Vienna and the Paris Convention*, In: OECD/Nuclear Energy Agency/IAEA: *International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period*, Paris: OECD, 2006, s. 129-153.

Carroll, P. P.: *Why does Ireland not adhere to the international nuclear liability conventions?* In: Pelzer, N. (ed): *Die Internationalisierung des Atomrechts*, Baden-Baden: Nomos Verlag, 2005, s. 229-238.

Currie, D.: *Liability for Nuclear Power Incidents: Limitations, Restrictions and Gaps in the Vienna and Paris Regime*. In: Stockinger, H. et al. (edpp.): *Updating International Nuclear Law*, Wien: Neuer wissenschaftlicher Verlag, 2007, s. 83-85.

Dangelmaier, P.: *Nuclear liability insurance in the Federal Republic of Germany*. In: OECD/NEA: *Nuclear accidentpp. Liabilities and guarantees*, Paris: OECD, 1993, s. 425-433.

Dussart Dessart, R.: *The Reform of the Paris Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy and of the Brussels Supplementary Convention: An Overview of the Main Features of the Modernisation of the two Conventions*, In: OECD/Nuclear Energy Agency/IAEA: *International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period*, Paris: OECD, 2006, s. 215-241.

Gehr, W.: *The question of exclusive liability - Austria's response*. In: OECD/NEA: *Reform of civil nuclear liability*, Paris: OECD, 1999, s. 463-474.

Gomard, B.: *Liability without fault*. In: Weinstein, J. (Ed.): *Nuclear liability*, Progress in Nuclear Energy Series X, Vol. 3, Oxford: Pergamon Press, 1966, s. 5-34.

Horbach, N.: *Lacunae of International Nuclear Liability Agreements*. In: Horbach, N. (Ed.): *Contemporary Developments in Nuclear Energy Law*, Den Haag: Kluwer Law International, 1999, s. 43-85.

Hubáček, R.; Tvrzník, M.; Šuranský, F.: *Recent Developments of Nuclear Legislation in the Czech Republic*, In: Pelzer, N. (Ed.): *Neues Atomenergie recht: Internationale und nationale Entwicklungen*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1994, s. 197-202.

Kolehmainen, H.: *La modernisation du régime international de la responsabilité civile nucléaire – la question de la responsabilité exclusive*. In: OCDE/IAEA: *Réforme de la responsabilité civile nucléaire*, Paris: OCDE, 2000, s. 547-559.

Kraß, G.: *Kernenergie recht*. In: Schmidt-Schlaeger, M.; Zinow, B. (Eds.): *Grundlagen des Energierechts*, Frankfurt: VWEW Energieverlag GmbH, 2004, s. 176-177.

Lagorce, M.: *The Brussels Supplementary Convention and its Joint Intergovernmental Security Fund*, In: IAEA: *Nuclear Law for a Developing World*, Vienna: IAEA, 1968, s. 143-148.

Lamm, V.: *The Protocol Amending the 1963 Vienna Convention*. In: OECD/Nuclear Energy Agency/IAEA: *International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period*, Paris: OECD, 2006, s. 169-185.

McRae, B.: *Overview of the Convention on Supplementary Compensation*. In: OECD/NEA: *Reform of Civil Nuclear Liability*, Paris: OECD, 1999, s. 171-184.

McRae, B.: *The Compensation Convention: Path to a Global Regime for Dealing with Legal Liability and Compensation for Nuclear Damane*. In: OECD/Nuclear Energy Agency/IAEA: *International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period*, Paris: OECD, 2006, s. 187-200.

Metternich, H.: *Auf dem Wege zur Erneuerung der internationalen Atomhaftungssysteme: Die Revision des Wiener Übereinkommens*. In: Pelzer, N. (Ed.): *Neues Atomenergie recht: Internationale und nationale Entwicklungen*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1994, s. 141-156.

Pelzer, N.: *On harmonising nuclear energy law.* In: Pelzer, N. (Ed.): *Status, prospects and possibilities of international harmonisation in the field of nuclear energy law*, Baden-Baden: Nomos Verlag, 1985, s. 39-45.

Pelzer, N.: *Status, prospects and possibilities of international harmonisation in the field of nuclear energy law.* In: Pelzer, N. (Ed.): *Nuclear Inter Jura 1985: Proceedings of the 7th International Conference*, Baden-Baden: Nomos Verlag, 1986, s. 646-648.

Pelzer, N.: *Concepts of Nuclear Liability Revisited: A Post-Chernobyl Assessment of the Paris and the Vienna Convention.* In: Cameron, P. et al. (eds): *Nuclear Energy Law after Chernobyl*, London: Graham & Trotman, 1988, s. 97-114.

Pelzer, N.: *Überlegungen zur Novellierung des atomrechtlichen Haftungs- und Deckungsrechts in den 90er Jahren.* In: Lukes, R. (Ed.): *Reformüberlegungen zum Atomrecht*, Köln: Carl Heymanns Verlag, 1991, s. 455-503.

Pelzer, N.: *Inadequacies in the Civil Nuclear Liability Régime evident after the Chernobyl Accident: The Response in the Joint Protocol of 1988.* In: OECD/NEA: *Nuclear Accidents – Liabilities and Guarantees*, Paris: OECD, 1993, s. 155-169.

Pelzer, N.: *Learning the Hard Way: Did the Lessons Taught by the Chernobyl Nuclear Accident Contribute to Improving Nuclear Law?* In: OECD/NEA: *International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period*, Paris: OECD, 2006, s. 73-118.

Rehmann, J.: *Alternative Deckungsmodelle für die Nuklearhaftpflicht?* In: Pelzer, N. (Ed.): *Neues Atomenergierecht: Internationale und nationale Entwicklungen*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1994, s. 187-195.

Reitsma, P.: *Revised Nuclear Liability – A Challenge for Insurer.* In: Pelzer, N. (Ed.): *Bausteine eines globalen Atomrechtsregimes (Elements of Global Nuclear Law Regime)*, Baden-Baden: Nomos Verlag, 2007, s. 45-54.

Reyners, P.: *Le Régime International de Responsabilité civile Nucléaire. Perspectives d'évolution.* In: *L'option Nucléaire. L'Ethique et le Droit*. Paris: Société Française d'Energie Nucléaire, 1994, s. 245-269.

Schwarz, J.: *Diplomatic conference convened to adopt a protocol to amend the Vienna Convention on civil liability for nuclear damage and to adopt a Convention on supplementary compensation for nuclear damage.* In: *Nuclear Inter Jura 1997: Le droit nucléaire: du 20e au 21e siècle*, Paris: Soc. de Législation comparée, 1998, s. 427-432.

Schwartz, J.: *Le droit international de la responsabilité civile nucléaire: l'après Tchernobyl.* In: OECD/Nuclear Energy Agency/IAEA: *International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period*, Paris: OECD, 2006, s. 41-80.

Soljan, V.: *The new definition of nuclear damage in the 1997 protocol to amend the 1963 Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage.* In: OECD/NEA: *Reform of Civil Nuclear Liability*, Paris: OECD, 1999, s. 59-84.

Škraban, A.: *Développements récents: législation nouvelle et adhésion aux Conventions (Slovénie)*. In: OCDE/IAEA: *Réforme de la responsabilité civile nucléaire*, Paris: OCDE, 2000, s. 547-559.

Šuranský, F.: *Increased liability amounts under the 1997 Vienna protocol and elsewhere*. In: OECD/NEA: *Reform of Civil Nuclear Liability*, Paris: OECD, 1999, s. 115-124.

Vanden Borre, T.: *Channeling of Liability: a Few Juridical and Economic Views on an Inadequate Legal Construction*. In: Horbach, Nathalie (Ed.): *Contemporary developments in nuclear energy law*, The Hague: Kluwer, 1999, s. 13-43.

Van Dyke, J.: *Liability and Compensation for harm Caused by Nuclear Activities*. In: Stockinger, H. et al. (Eds.): *Updating International Nuclear Law*, Wien: Neuer wissenschaftlicher Verlag, 2007, s. 205-243.

Wagstaff, F.: *The Concept of Nuclear Damage in the revised Paris Convention*. In: Pelzer, Norbert (Ed.): *Die Internalisierung des Atomrechts – Internationalizing Atomic Energy Law*, Baden Baden: Nomos Verlag, 2005, s. 197-220.

D) Články v periodikách

Bauer, R.: *Les projets de l'O.E.C.E. et de l'EURATOM relatifs à une convention sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie atomique*. In: A. D. E. A. (Aspects du droit de l'énergie atomique), Roč. 1, 1965, č. 1, s. 81-92.

Blobel, F.: *Das Protokoll von 2004 zum Pariser Übereinkommen – wesentliche Verbesserungen im internationalen Atomhaftungsrecht*. Natur und Recht, Roč. 27, 2005, č. 3, s. 137-143.

Boulanenkov, V.; Brands, B.: *Nuclear Liability: Status and Prospects*. IAEA Bulletin, 1988, č. 4, s. 5-9.

Bulanenkov, V.: *The IAEA's role in and status of the international liability regime*. Safety of transport of radiation material, 2004, s. 135-142.

Breining, W.: *Reform of liability in nuclear law (unlimited liability does not automatically create unlimited cover)*, Nuclear Law Bulletin 1980, č. 25, s. 76-79.

Busekist, O.: *Le Protocole commun relatif à l'application de la Convention de Vienne et de la convention de Paris: Une passerelle entre les deux Conventions sur la responsabilité civile pour les dommages nucléaire*. Bulletin de Droit Nucleaire 1989, č. 43, s. 10-36.

Cameron, P.: *The Revival of Nuclear Power: An Analysis of the Legal Implications*, J Environmental Law, Roč. 19, 2007, č. 1, s. 71-87.

Dussart Desart, R.: *La réforme de la Convention de Paris sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire et de la Convention complémentaire de Bruxelles*. Bulletin de Droit Nucleaire 2005, č. 75, s. 7-34.

Faure, M.; Skogh, G.: *Compensation for damages caused by nuclear accidents: a convention as insurance.* The Geneva Papers on Risk and Insurance, Roč. 17, 1992, č. 62, s. 499-513.

Faure, M.: *Economic models of compensation for damage caused by nuclear accidents: Some lessons for the Revision of the Paris and Vienna Conventions.* European Journal of Law and Economics, Roč. 2, 1995, č. 1, s. 21-43.

Faure, M.; Hartlief, T.: *Compensation Funds versus Liability and Insurance for Remedying Environmental Damage.* Review of European Community & International Environmental Law, Roč. 5, 1996, č. 4, s. 321-327.

Haedrich, H.: *Das Zusatzübereinkommen zur Pariser Atomhaftungskonvention,* Die Atomwirtschaft, Roč. 8, 1963, s. 449-456; s. 501-512.

Hinteregger, M.; Kissich, PP.: *The Paris Convention 2004-a New Nuclear Liability System for Europe.* Environmental Liability, Roč. 12, 2004, č. 3, s. 116-127.

Horbach, N.: *1997 Nuclear Liability Treaties: Conformities and Deficiencies in some EU Applicant States,* J Energ Nat Resour Law, Roč. 18, 2000, č. 4, s. 378-403.

Jarlier-Clément, C.: *Les évolutions récentes des régimes internationaux de responsabilité civile nucléaire.* C. J. E. G, Roč. 58, 2002, č. 588, s. 357-369.

Kecskés, G.: *The concepts of state responsibility and liability in nuclear law.* Acta Juridica Hungarica, Roč. 49, 2008, č. 2, s. 221-252.

Kosnáčová, M.: *Občianskoprávna zodpovednosť za jadrovú škodu v práve EÚ.* Mezinárodní a srovnávací právo, Roč. 4, 2005, č. 11, s. 39-40.

McRae, B.: *La Convention sur la réparation: sur la voie d'un régime mondial permettant de faire face à la responsabilité et à l'indemnisation des dommages nucléaires,* Bulletin de Droit Nucleaire 1998, č. 61, s. 25-37.

Oehlmann, PP.: *State of implementation of the Paris Convention as amended by the Protocol of 12th February 2004 in Germany.* International Journal of Nuclear Law, Roč. 1, 2006, č. 2, s. 132-140.

O'Higgins, P.; McGrath, P.: *Third Party Liability in the Field of Nuclear Law: An Irish Perspective.* Nuclear Law Bulletin 2002, č. 70, s. 7-21.

Pelzer, N.: *Das künftige Atomenergierecht als Wirtschaftslenkungsrecht.* Atom und Strom, Roč. 5, 1959, č. 3, s. 17-18.

Pelzer, N.: *Einige Probleme der Haftung für Atomschäden. Ein Beitrag zur Lösung offener Fragen.* Die Atomwirtschaft, Roč. 9, 1964, č. 5, s. 202-207; š. 6., s. 277-281.

Pelzer, N.: *Die rechtliche Kanalisierung der Haftung auf den Inhaber einer Atomanlage – ein juristischer und wirtschaftlicher Fehlgriff?* Versicherungswirtschaft, Roč. 17, 1966, č. 41, s. 1010-1016.

Pelzer, N.: *Grenzüberschreitende Haftung für nuklearen Schaden. Geltendes Recht und Überlegungen zu künftigen Regelungen.* Deutsches Verwaltungsblatt, Roč. 101, 1986, č. 17, s. 875-883.

Pelzer, N.: *Internationales Haftungsrecht als Element der nuklearen Sicherheit.* Die Atomwirtschaft, Roč. 47, 2002, č. 8-9, s. 536-543.

Pelzer, N.: *Modernizing the International Regime Governing Nuclear Third Party Liability.* Zeitschrift für Europäisches Umwelt- und Planungsrecht, Roč. 3, 2005, č. 5, s. 218-222.

Pelzer, N.: *International Pooling of Operators' Funds: An option to increase the Amount of Financial Security to Cover Nuclear Liability?* Nuclear Law Bulletin 2007, č. 79, s. 37-55.

Pelzer, N.: *On Global Treaty Relations – Hurdles on the Way towards a Universal Civil Nuclear Liability Regime.* Zeitschrift für Europäisches Umwelt- und Planungsrecht, Roč. 6, 2008, Sonderdruck, s. 268-280.

Picard, N.: *La Convention sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire.* Journal de droit international, 1962, č. 2, s. 344-367.

Radetzki, M.: *Limitation de la responsabilité civile nucléaire: causes, conséquences et perspective.* Bulletin de Droit Nucleaire 1999, č. 63, s. 7 - 24.

Reyners, P.: *Le droit nucléaire confronté au droit de l'environnement: autonomie ou complémentarité.* Revue québécoise de droit international 2007, s. 149-186.

Rothey, P.: *Úprava občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody v „atomovém“ zákoně z roku 1997,* Acta Universitatis Carolinae: Iuridica, 2000, č. 3-4, s. 139-142.

Schwartz, J.: *Liability and Compensation for Nuclear Damage: The Revision of the Paris Convention and the Brussels Supplementary Convention.* Nuclear Energy Agency News, Roč. 21, 2003, č. 1, s. 8-11.

Soljan, V.: *Modernization of the International Regime on Civil Liability for Nuclear Damage.* Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, Roč. 58, 1998, s. 733-761.

Šuranský, F.: *Nové mezinárodní smluvní dokumenty v oblasti odpovědnosti za jaderné škody.* Bezpečnost jaderné energie, Roč. 6, 1998, č. 3-4, s. 95-100.

Šuranský, F.: *Odpovědnost za jaderné škody, možné úpravy legislativy v České republice.* Bezpečnost jaderné energie, Roč. 15, 2007, č. 12, s. 371-378.

On future legal framework for the nuclear third party liability in the Czech Republic

Similar to other Central- and Eastern European States, also the Czech Republic was after the change of geo-strategically circumstances in 1989 looking for a way, how to gain international acceptance for their nuclear activities through joining the existing multilateral nuclear liability conventions.^{80 81}

(i) *Signed and ratified multilateral treaties on nuclear third party liability*

Due to rather lower financial obligations, the Czech Republic joined the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of 1963 and the Joint Protocol Relating to the Application of the Vienna Convention and the Paris Convention of 1988 in 1994. Obligations arising from signed Conventions were transposed into the Czech Legal Order through the § 32 (1) of the Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll.

(ii) *Signed and not yet ratified multilateral treaties on nuclear third party liability*

Furthermore, the Czech Republic also signed two other multilateral treaties on nuclear third party liability, but haven't ratified them yet: the Protocol to Amend the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of 1997 and the Convention on Supplementary Compensation for Nuclear Damage, Supplementary Compensation Convention of 1997.

(iii) *Main features of the nuclear third party liability legislation in force*

Main features of existing nuclear third party liability legislation in the Czech Republic are following:

- *strict nuclear third party liability and exclusive operators' liability* as laid down in Art. II (2) and Art. IV (1) of the Vienna Convention 1963, while according to the § 33 (1) of the Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll., under the term „operator“ should be understood a holder of a licence for a nuclear site operation and for nuclear material transport;
- *limited nuclear third party liability* as foreseen in Art. V (1) of the Vienna Convention 1963; the Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll. laid down operators liability limitation through amount of 6 billions CZK (cca 249 million EUR) for each nuclear incident in a nuclear site operated for purposes of energy production, through amount of 1, 5 billions CZK (cca 62, 3 million

⁸⁰ In more detail, concerning the evolution towards signing the Vienna Convention by the the Czech Republic in English see: Hubáček, P.; Tvrzník, M.; Šuranský, F.: *Recent Developments of Nuclear Legislation in the Czech Republic*, In: Pelzer, N. (Ed.): *Neues Atomenergierecht: Internationale und nationale Entwicklungen*, Baden- Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1994, pp. 197-202.

⁸¹ In French, see: Rothery, P.: *Le régime de la responsabilité civile nucléaire dans la loi "atomique" de 1997*, In : Pelikánová, I. (Ed.): *K otázkám harmonizace s evropským právem*, Praha : Acta Universitatis Carolinae Iuridica, 2000, pp. 143-146.

EUR) for cases of an nuclear incident in a nuclear site operated for other purposes respectively;⁸²

- *obligatory insurance of the nuclear third party liability* laid down in the Art. VII (1) of the Vienna Convention 1963; the Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll. calls for ensuring an insurance in the amount of minimal 1, 5 billions CZK (cca 62, 3 million EUR) for the first of mentioned types of the operators liability and of minimal 200 millions CZK (6, 7 millions EUR) for the second type of liability;
- *states guarantee for nuclear damages* laid down in the Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll.; according to this regulation, the state will compensate all damages instead of the operator in the case, the operator will be not able to pay for them, but only to the operators' liability limit.

(vi) *Actual trends towards reforming the nuclear third party liability in force*

According to its actual positions, the Czech Republic will play prominent role in the „nuclear new build“ in the Central Europe. Naturally, several legal issues are questioned in this relation. Most currently, there are several facts also opening the discussion on reforming the existing nuclear third party liability framework in the Czech Republic:

- In the *Programme Declaration of the Government of 2006*, following target was laid down: „We will cancel the limited liability of the operators of nuclear reactors for damage so that they pay market insurance, as other industrial sectors are required to do.“
- Furthermore, according to the Decision of the Czech Government of March 17, 2008, the Minister of Industry and Trade was commissioned to take all necessary steps towards „ratifying the Protocol to Amend the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of 1997 and prepare necessary measures towards ratifying the revised Paris Convention.“ It should be noted, that targets laid down in this Decision are to be considered as contra dictionary. Due to the fact, phasing out the Vienna Convention is precondition for ratifying the revised Paris Convention (as fulfilling obligations from both major multilateral conventions is considered to be impossible), the first of the targets is contrary to the second. Anyway, the Ministry didn't took any legal steps towards achieving the targets set up in the Decision yet.

⁸² Most currently, a draft amending the Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll. is under discussion in the Parliament. According this draft, liability limitation should increase from 6 to 8 billions CZK in the cases of nuclear incident in a nuclear site operated for purposes of energy production and from 1,5 to 2 billions CZK in the cases of an nuclear incident in a nuclear site operated for other purposes.

- Due to the actual political circumstances,⁸³ the question of the further political preference towards shaping the nuclear third party liability legislation is open.
- However, there is another factor that needs to be taken into account when discussing about future nuclear third party liability legislation in the Czech Republic. This is a renewed interest of the EC institutions towards regulating nuclear liability legislation in all 27 EC/Euratom Member States. It can be supposed, that EC institutions will aim to harmonise the nuclear liability regime through the revised Paris Convention, rather than through the revised Vienna Convention. Consequently, it could be of advantage to make steps towards amending current Nuclear Energy Act No. 18/1997 Coll. taking into account obligations, which can implicate future accession to the revised Paris Convention.

In this perspective, most recent Decision of the Slovak Government of December 3, 2008 can be taken into the account.⁸⁴ In this decision, targets for a future nuclear third liability legislation in the Slovakia (which – similar to the Czech Republic – ratified the Vienna Convention 1963 and the Joint Protocol of 1988 and signed the Protocol to Amend the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of 1997, but haven't ratified this treaty yet) can be of interest also for Czech legislator. Following targets were set in this Decision:

- The Slovak Nuclear Regulatory Authority was commissioned to submit a new *Nuclear Third Party Liability Act* to the Government, at least on June 30, 2010; this new Act should govern the issues of nuclear third party liability, while other issues related with the peaceful use of the nuclear energy will be governed in the Nuclear Energy Act in the future;
- Ratifying the Protocol to Amend the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of 1997 is not considered as an appropriate solution for the future;
- The new Nuclear Third Party Liability Act should reflect existing international obligations of the Slovak Republic, resulting from the Vienna Convention 1963 and the Joint Protocol of 1988 and under this obligations, it should be shaped as much as possible to reflect obligations, which can result from ratifying the revised Paris Convention;
- In this way, Slovakia would like to be prepared itself for the case, the European Commission will find a way how to oblige the country to sign the revised Paris Convention, or for the case, an European Nuclear Liability Directive will be released.

(v) Key messages for the future Czech legislation on nuclear third liability

⁸³ This paper has been finished as of April 2009, facing the fact; the Government is in the state of demission.

⁸⁴ Uznesenie Vlády Slovenskej republiky č. 880/2008, zo dňa 3. decembra 2008.

Due to the international circumstances outlined above, it can be supposed, that discussion on reforming the current Czech nuclear third party liability framework will be opened soon.

Concerning this, following key issues should be clarified in this future discussion:

- it should be decided, what is the target of the Czech Republic regarding existing multilateral treaty on nuclear third party liability (to remain Contracting Party of the Vienna Convention of 1963, to ratify the Protocol to Amend the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of 1997 or to accede to the revised Paris Convention of 1960);
- it should be specified, if the limited liability of the nuclear site operator will be preserved also in the future legislation, or if the Czech Republic will opt for a regime of an unlimited nuclear liability;
- it should be discussed, how the additional compensation, state guarantee or public funds intended to cover nuclear damages should be shaped (in a specific national regime, through ratifying the Convention on Supplementary Compensation for Nuclear Damage of 1997 or through accession to the revised Brussels Supplementary Convention).

♠

Jakub Handrlica*je odborným asistentem**Katedry správního práva a správní vědy,**Právnická fakulta UK v Praze*

♠♠

**OBMEDZENIE VLASTNÍCKEHO PRÁVA A NÁHRADA
ZA OBMEDZENIE BEŽNÉHO UŽÍVANIA POZEMKU
V ZMYSLE ZÁKONA Č. 543/2002 Z. Z. O OCHRANE
PRÍRODY A KRAJINY**

JUDr. Ing. Branislav Cepek, Ph.D.

Zákon o ochrane prírody a krajiny vo svojom § 61 upravuje, že vlastník pozemku je povinný strpieť obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákonov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny. Ak dochádza v dôsledku tohto obmedzenia bežného obhospodarovania pozemkov, patrí mu náhrada, ktorá sa však nevzťahuje na vlastníka súkromného chráneného územia a jeho ochranného pásma. Osobou oprávnenou na uplatnenie nároku je vlastník pozemku.

Princíp, na ktorom je súčasné ponímanie uplatňovania náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania postavené, vychádza z maximálnej snahy o vyplatenie úplnej náhrady, tzn. o vyplatenie rozdielu medzi príjmami z obhospodarovania pozemku bez obmedzení vyplývajúcich z predmetného zákona, ktorý vzniká z využívania pozemku, na ktorom sa uplatňujú obmedzenia (čo vychádza z časti definície náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania uvedenom v § 61 ods. 1 prvá časť druhej vety zákona „Ak dochádza v dôsledku týchto obmedzení a opatrení k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemkov, patrí mu náhrada vo výške zodpovedajúcej tomuto obmedzeniu...“).

Pri uplatňovaní súčasnej legislatívnej úpravy náhrady sa súčasne vychádza z využívania pozemku (resp. zo stavu), ktoré je na dotknutom území uplatňované v čase, v ktorom obmedzenie vzniklo. Tzn. v prípade, ak sa v čase uplatnenia obmedzení na danom území (ktoré je lesným pozemkom) obhospodarovali lesné pozemky bežným spôsobom, náhradu je možné uplatniť len z titulu obmedzenia hospodárenia na lesnom pozemku. Nie je možné ju uplatniť pre akýkoľvek iný (než schválený) zámer využívania pozemkov (napr. vybudovanie lyžiarskeho strediska), ak tento zámer nie je schválený pred uplatnením obmedzení vyplývajúcich z podmienok ochrany prírody. Toto vymedzenie vyplýva z definície bežného obhospodarovania uvedenej v § 61 ods. 2 zákona, podľa ktorého sa bežným obhospodávaním rozumie hospodárenie na poľnohospodárskom, lesnom, resp. inom pozemku (v danom prípade ide napríklad o stavebný pozemok, pozemok využívaný na banskú činnosť) v súlade s podmienkami povolenia činnosti podľa osobitného predpisu.

Príslušnými orgánmi, na ktorých sa v súčasnosti uplatňuje nárok na náhradu za obmedzenie obhospodarovania, sú od 1. júla 2004 krajské úrady životného prostredia. Zo skúmaných jednotlivých žiadostí vyplynulo, že tieto sa vzťahujú najmä na obmedzenie vznikajúce na lesných pozemkoch v piatom stupni ochrany.

V priebehu praktického uplatňovania súčasného nastavenia náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania som zistil niekoľko problematických okruhov.

1) zložitý administratívny rámec uplatňovania náhrady

Napriek tomu, že vlastníkovi vzniká nárok na náhradu a zákon (resp. nariadenie vlády) upravuje pravidlá, ako tento nárok uplatniť, jeho praktické uplatňovanie je pomerne komplikované a zdĺhavé. Vlastník, v zmysle nariadenia vlády, musí okrem iného dokladovať svoje vlastnícke právo, musí doložiť presnú identifikáciu dotknutých pozemkov, musí doložiť znalecký posudok o výpočte náhrady za obmedzenie, musí dokladovať, že skutočne došlo k obmedzeniu, ktoré vyplýva zo zákona o ochrane prírody a krajiny atď. Konanie o priznaní výšky nároku sa v niektorých prípadoch neúmerne predlžuje (v istých prípadoch trvala doba od podania žiadosti až po vyplatenie náhrady 15 mesiacov). Zvolená forma výpočtov je príliš komplikovaná a vlastník nemá sám možnosť si vypočítať výšku náhrady a musí tak vykonať formou znaleckého posudku.

2) neefektívne a nepružné uplatňovanie náhrady

Pri súčasnom stave boli vyplatené žiadosti len na lesných pozemkoch a takmer výlučne len v piatom stupni ochrany. Nebol vyplatený (a v minimálnej miere bol uplatnený) nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania na inom než lesnom pozemku a v inom než piatom stupni ochrany. Pri množstve reálnych situácií dopadov obmedzení je veľmi zložitá a niekedy (najmä na iných ako lesných pozemkoch) priam nemožné výšku náhrady vypočítať.

Využitie náhrady je nepružné aj z hľadiska záujmov ochrany prírody, keď jej využitie neumožňuje flexibilnejšiu spoluprácu s vlastníkom, najmä z hľadiska uplatnenia manažmentových opatrení pri niektorých typoch chránených území, resp. z hľadiska flexibilnejšieho uplatnenia finančných prostriedkov v závislosti od konkrétnych opatrení, ktoré je potrebné vykonať.

3) nevhodný spôsob platby

Ako problém je vnímaná aj skutočnosť, že k reálnej možnosti uplatnenia si nároku na náhradu dochádza v zmysle § 61 ods. 7 zákona až potom ako k obmedzeniu došlo (napr. pri lesných pozemkoch to je až po skončení platnosti lesného hospodárskeho plánu, tzn. 10 rokov po vzniku obmedzenia, pri ostatných pozemkoch je možné si náhradu uplatniť v prvý deň roku, ktorý nasleduje po roku, v ktorom k obmedzeniu došlo). Takto nastavené uplatnenie náhrady je pre vlastníka dotknutého

pozemku výrazne demotivujúce pri jeho spoluúčasti na ochrane prírody, resp. pri jeho pozitívnom prístupe k záujmom ochrany prírody a krajiny. Je ťažké si predstaviť, že dotknutý vlastník bude k ochrane prírody pristupovať pozitívne, s vidinou vyplatenia náhrady za obmedzenie v horizonte desať a viac rokov.

4) *absencia možnosti dohody*

Nedostatok súčasnej právnej úpravy vidím aj v tom, že absentuje prvok dohody s vlastníkom pri obmedzení obhospodarovania jeho pozemku, pričom sa forma dohody javí ako najefektívnejší spôsob riešenia náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku. Súčasná právna úprava nepočíta s tým, aby sa čo len uvažovalo s takouto možnosťou (či už pri uplatňovaní nároku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania, alebo pri účasti vlastníkov na vyhlasovaní nových chránených území). Formou dohody by pritom bolo možné omnoho flexibilnejšie riešiť konkrétny vzťah a jeho podmienky náhrady, ale i spôsobu obmedzení. Takýmto spôsobom by sa úroveň dialógu medzi vlastníkom a štátom preniesla z úrovne direktívneho na úroveň partnerský, čo by malo pozitívny dopad aj na pohľad vlastníkov na ochranu prírody.

5) *nereálne výšky náhrad v porovnaní s reálnym stavom*

Je zrejmé, že v prípade reálneho hospodárenia na väčšine pozemkov, kde v zmysle spomínaného zákona, je obmedzené, resp. vylúčené hospodárenie, by zisk z bežného obhospodarovania bol výrazne nižší, ako je priznaná výška náhrady.

Vychádzajúc zo štúdie a súčasne z analýzy spôsobu riešenia náhrad v niektorých európskych štátoch, bolo by vhodné prehodnotiť a doplniť spôsoby riešenia náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania.

Náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania v súčasnosti nerieši a ani nemôže riešiť spektrum vznikajúcich obmedzení, toto riešenie nie je plne transparentné a komplikované je aj plánovanie finančných prostriedkov štátu v tejto oblasti. Je nevyhnutné vykonať zmenu tohto systému a docieľiť, aby sa vlastníci pozemkov v chránených územiach reálne dostali k náhrade za obmedzenie hospodárenia a to tak, aby si mohli vybrať z viacerých možností. Rovnako je cieľom dosiahnuť, aby pridelovanie finančných prostriedkov v tejto oblasti bolo jednoduché, jasné a ľahko plánovateľné. Systém musí byť prehľadný, jednoznačný, kontrolovateľný a postavený čo možno najviac na báze dobrovoľnosti a partnerských vzťahoch medzi ochranou prírody a vlastními pozemkov.

V súčasnom legislatívnom systéme ochrany prírody jednoznačne dominuje prikazovacia a represívna funkcia štátu, pri ktorom štát plní úlohu „hlavného dozorca“ pri určovaní toho, čo je potrebné chrániť, v ktorých lokalitách, akým spôsobom a ako to bude dotknutým vlastníkom kompenzované. Domnievam sa, že najmä v posled-

nom menovanom prípade je potrebné legislatívne výrazne posilniť možnosť dohody s vlastníkom a zmeniť direktívny prístup štátu k vlastníkovi na konsenzuálny a partnerský. Výhody z toho plynúce budú v posilnení dôvery k záujmom ochrany prírody zo strany vlastníka, posilnenie jej postavenia z hľadiska efektívnosti a účinnosti jej pôsobenia v spoločnosti, posilnenie právnej vynútiteľnosti jej inštitútov a v neposlednom rade väčšiu flexibilitu jej uplatňovania na konkrétne prípady.

Posilnenie konsenzuálneho a partnerského princípu pri uplatňovaní inštitútov ochrany prírody v rovine náhrad za obmedzenia bežného obhospodarovania sa súčasne prejaví aj vo flexibilnejšom a operatívnejšom prístupe k rôznym formám obmedzenia využívania majetku. Dohodnutá náhrada v sebe samozrejme zahŕňa i súhlas so spôsobom a výškou náhrady, tzn. zahŕňa v sebe i kompenzácie za všetky obmedzenia, ktoré vlastník čo i len subjektívne pociťuje.

Na to aby sa uvedené princípy premietli do reálneho života je samozrejme potrebné previesť legislatívne úpravy. Jej základné princípy a systém kompenzácií by zahŕňal nasledovné možné spôsoby:

- a) Nájom pozemkov
- b) Zmluvná ochrana
- c) Výkup pozemkov
- d) Zámena pozemkov
- e) Náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania.

Každý z uvedených možností bude možné použiť samostatne na každý typ chráneného územia, pričom by záviselo na dohode medzi oboma stranami, ktorá z uvedených možností by bola pre ten ktorý vzťah použitá. Podmienky jednotlivých by sa mali nastaviť tak, aby bolo pre vlastníka výhodnejšie pristúpiť na konkrétny spôsob náhrady v tých prípadoch, ktoré by boli pre starostlivosť o to ktoré územie výhodnejšie. Jednoznačná preferencia by mala byť kladená na výkup pozemkov. Nemalo by sa počítat kombináciou jednotlivých druhov náhrad.

Prednostne by boli preferované prvé štyri spôsoby, a to v záujme podpory konsenzuálneho princípu. Avšak tento nie je možné absolutizovať a vždy je potrebné ponechať možnosť pre štát chrániť svoje záujmy aj direktívnym spôsobom. Na základe toho navrhujem v rámci úvah de lege ferenda stanoviť, že v prípade, ak by niektorý z vlastníkov nesúhlasil ani s jedným spôsobom kompenzácie uvedenej v bode 1 až 4 a štát by mal veľmi výrazný záujem na vyhlásení konkrétnej lokality za chránenú, bolo by možné takúto lokalitu vyhlásiť za chránenú, pričom vlastník by mal nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania, ktorá by mu bola priznaná v správnom konaní začatom z úradnej povinnosti a súčasne by sa vytvorila právna fikcia pre prípady, ak by sa nepodarilo uzatvoriť dohodu podľa bodov 1 až 4. V takej situácii by som navrhoval stanoviť, že za dohodu sa považuje vyplatenie náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania. Je samozrejmé, že jednotlivé ustanove-

nia zákona by mali podmienky jednotlivých spôsobov kompenzácií nastaviť tak, aby bolo pre vlastníka výhodnejšie uzatvoriť jeden z navrhovaných zmluvných vzťahov, než náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania.

V tejto súvislosti je potrebné, aby ustanovenia zákona jednoznačne ustanovili, kto a za akých podmienok môže využiť niektorý zo stanovených spôsobov, aby ustanovili povinnú osobu oprávnenú konať za štát a aby upravili jednotlivé spôsoby náhrad, resp. ich náležitosti, ktoré by vystihovali špecifiká jednotlivých zmluvných foriem a určili povinné náležitosti jednotlivých zmluvných typov, ktoré by v zmluve nebolo možné upraviť. Súčasne je potrebné jednoznačne vyriešiť vzťah náhrad k iným formám kompenzácií (napr. jednoznačne stanoviť, že v prípade, ak vlastník vstúpi do programu rozvoja vidieka, nebude mať nárok na úhradu), vzťah k už v minulosti vyplateným náhradám a vzťah k náhradám upravených osobitnými predpismi.

RESUMÉ

V súčasnom legislatívnom systéme v rámci náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania podľa § 61 zákona o ochrane prírody a krajiny dominuje prikazovacia a represívna funkcia štátu. V tejto súvislosti sa domnievam, že je potrebné legislatívne výrazne posilniť možnosť dohody s vlastníkom a zmeniť direktívny prístup štátu k vlastníkovi na konsenzuálny a partnerský. Systém kompenzácií by v rámci úvah *de lege ferenda* predstavoval nasledujúcu hierarchiu: a) nájom pozemkov, b) zmluvná ochrana, c) výkup pozemkov, d) zámena pozemkov, e) náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania. Vhodné by bolo, keby sa preferovali prvé štyri spôsoby, a to v záujme podpory konsenzuálneho princípu. Avšak tento nie je možné absolutizovať a vždy je potrebné ponechať možnosť pre štát chrániť svoje záujmy aj direktívnym spôsobom. Na základe toho navrhujem stanoviť, že v prípade, ak by niektorý z vlastníkov nesúhlasil ani s jedným spôsobom kompenzácie v bodoch a) až e), bolo by možné takúto lokalitu vyhlásiť za chránenú, pričom vlastník by mal nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania, ktorá by bola priznaná v správnom konaní začatom z úradnej povinnosti.

SUMMARY

In the present legislative system intro alternative in limited common maintenance to § 61 Nature and Country Preservation Law is imperative and repressive function dominative. In this context I suppose it is needed legislative markedly mortify possibility of agreement with owner and change directive approach of state owner to consensual and partnership.

System of compensations in case of consideration de lege ferenda presented following hierarchy: a) land rental, b) contracting preservation, c) repurchase land, d) land interchange, e) alternative for limitation of common maintenance. It will be advisable, if the first four method will be prefer, namely in the interest of consensual principe adhesion. However this is not possible to absolutism and i tis always needed to leave possibility for state to cover its own interest by directive principe. Based on this, I suppose to determine, that in case, if some of the owners do not agree not even one from compensations methods in article from a) to e), it will be consecutive possible this locality pronounce as reservation, whereby the owner should be have right for compensation as reduction of common maintenance, which will be admitted in administrative procedure begin from official duty.

♠

Branislav Cepek*je odborným asistentem a tajemníkem**Katedry správného a environmentálneho práva,**Právnická fakulta Univerzity Komenského,**Bratislava, Slovensko*

♠♠

AKTUÁLNĚ

NOVÝ TRESTNÍ ZÁKON 2010

*JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.***Úvodem**

Od 1. ledna 2010 vstoupí v účinnost nový trestní zákon č. 40/2009 Sb., který nahradí stávající č. 140/1961 Sb. Pro oblast trestního práva je to mimořádně významná událost, pro právo životního prostředí ještě o to větší, že poprvé v dějinách zakotvuje český trestní zákon samostatnou hlavu trestných činů proti životnímu prostředí (hlava osmá).

Podle důvodové zprávy návrhu zákona **cílem nové kodifikace** trestního zákoníku České republiky je zejména:

- plně zajistit ochranu občanských práv a svod a dalších hodnot garantovaných Ústavou a Listinou základních práv a svobod, jakož i vynutitelnost důležitých příkazů a zákazů prostředky trestního práva, byť jde o nejzazší řešení (*“ultima ratio”*), nicméně však řešení v některých směrech nepominutelné;
- zajišťovat realizaci trestní politiky demokratické společnosti založené na principu humanismu, směřující k sociální reintegraci pachatelů a zajišťující přiměřenou satisfakci obětem trestných činů;
- prohloubení diferenciací a individualizace trestní odpovědnosti fyzických osob a právních následků této odpovědnosti;
- dosažení komplexní právní úpravy ochrany mládeže tím, že trestní právo mládeže bude provázáno s právní úpravou z dalších relevantních oblastí našeho právního řádu na základě vědeckých poznatků nejen z oblasti trestního práva a kriminologie, ale i pedagogiky, sociologie, pedopsychologie a pedopsychiatrie;
- změna celkové filosofie ukládání sankcí, kdy je třeba především změnit hierarchii sankcí, v rámci níž by byl trest odnětí svobody chápán jako *“ultima ratio”* a byl by kladen důraz na individuální přístup k řešení trestních věcí předpokládající širokou možnost využití alternativních sankcí k zajištění pozitivní motivace pachatele;
- důsledné oproštění od všech reliktních nedemokratického pojetí funkcí a účelu trestního zákona a přihlášení se k ideové diskontinuitě s právním řádem z totalitního období;
- dosažení srovnatelné úrovně s trestním právem moderního evropského standardu, při respektování mezinárodních závazků České republiky a požadavků vyplývajících z evropských integračních procesů.

Návrh nového trestního zákoníku nepředstavuje koncepci, která by prosazovala širokou kriminalizaci jednání, jež podle stávajícího právního stavu nejsou trestnými činy. I když ojediněle samozřejmě nový trestní zákoník formuluje některé nové skutkové podstaty, zejména v návaznosti na mezinárodní závazky, není to charakteristický jev, který by v rámci aplikace navrhovaného zákoníku vyvolával podstatný nárůst trestní agendy. Naopak v některých směrech nový trestní zákoník přinese i dekriminizaci.

Základní zásady nového trestního kodexu

Nový trestní zákoník je založen na těchto základních zásadách:

- subsidiární úloha trestního práva (princip „*ultima ratio*“) jako krajní prostředek ochrany jednotlivců a společnosti;
- pachatele lze uznat vinným trestným činem a uložit mu za něj trestněprávní sankci jedině na základě zákona („*nullum crimen nulla poena sine lege*“);
- zákaz retroaktivity přísnějšího zákona v souladu s Listinou základních práv a svobod;
- nepřípustnost analogie k rozšiřování podmínek trestní odpovědnosti a při stanovení trestů a ochranných opatření, včetně podmínek jejich uložení (zákaz analogie *in malam partem*);
- individuální trestní odpovědnost fyzických osob, vyjadřující odpovědnost jen za vlastní jednání, čímž je vyloučena kolektivní odpovědnost;
- trestní odpovědnost je založena na zavinění;
- ukládání a výkon sankcí vyjadřuje přiměřenost trestání ve vztahu k závažnosti trestného činu a osobě pachatele.

Uvedené zásady, které jsou v teorii i praxi obecně uznávány, nejsou přímo definovány v nově kodifikovaném trestním zákoníku, ale pouze vyjádřeny v celkové koncepci trestního zákoníku a ve vymezení širší trestněprávní ochrany, kterou trestní zákoník ve svých jednotlivých ustanoveních bude poskytovat.

K charakteristice vybraných pojmů

Podle § 13 trestního zákona č.40/2009 Sb. (dále jen „TZ2010“) je **trestným činem** protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. Novinkou je rozdělení trestných činů na přečiny a zločiny. Podle § 14 odst.2 **přečiny** jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. **Zločiny** jsou podle § 14 odst.3 všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; **zvláště závažnými zločiny** jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

Zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí je možný i v řadě případů týkajících se ochrany životního prostředí. Konkrétně se jedná o trestné činy poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293), poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294), poškození lesa (§ 295), neoprávněného nakládání s odpady (§ 298), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti (§ 300), šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306), šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307). V těchto případech podle § 33 TZ2010 trestní odpovědnost zaniká, jestliže pachatel dobrovolně a) škodlivému následku trestného činu zamezil nebo jej napravil, nebo b) učinil o trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

Z hlediska trestů je zajímavé pro oblast ochrany životního prostředí trestní sankce **vykonání obecně prospěšných prací**. Podle § 62 odst. 3 TZ2010 trest obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti odsouzeného provést ve stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činnostech ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností.

Nově se zavádí institut tzv. **úřední osoby**, na místo dřívějšího „veřejného činitele“. Pro oblast ochrany životního prostředí je důležité, že podle § 127 odst. 1 písm. f) TZ2010 je úřední osobou fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží. Podmínkou je, že taková fyzická osoba plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů. K trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

Speciální ustanovení o **beztrestnosti policejního agenta** tajně působícího ve zločinecké organizaci upravuje § 363 TZ2010. Policista plní úkoly jako agent podle jiného právního předpisu (dále jen „agent“), který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, není pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, 2 trestný, jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Policista plní úkoly jako agent, který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo jako člen organizované skupiny nebo některou takovou skupinu podporuje, není trestný pro trestné činy vy-

jmenované v § 363 odst. 2 TZ2010. V případě environmentální kriminality se může jednat např. o trestné činy nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštěního štěpného materiálu (§ 282), nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (§ 284), nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 285), výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy (§ 286), neoprávněného nakládání s odpady (§ 298), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299), či padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348), jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

Z výkladových pojmů v rámci obecné části je třeba ještě zmínit otázku postavení **zvířete**. Podle § 134 odst. 1 TZ2010 se věci rozumí i ovladatelná přírodní síla. Ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata, nevyplyvá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného. Živá zvířata již tedy nebudou od 1. 1. 2010 automaticky považována za věci movité, ale mohou mít odlišné postavení, vyplývající z příslušných paragrafů trestního zákona, zejména půjde o paragrafy v osmé hlavě trestního zákona (trestné činy proti životnímu prostředí). A contrario, mrtvá zvířata, včetně částí těl se zřejmě podle nového trestního zákona považují za věci bez výjimky.

Hlava osmá trestního zákona

Jak již bylo výše řečeno, nový trestní zákon zavádí samostatnou hlavu (osmou) upravující **trestné činy proti životnímu prostředí (§ 293–308)**. Druhovým objektem trestných činů proti životnímu prostředí obsažených v této hlavě je zájem na ochraně životního prostředí jako základního životního prostoru člověka, živočichů i jiných organismů. Úvodní ustanovení skutkových podstat trestných činů namířených proti životnímu prostředí (§ 293, 294) byla osnovou převzata v zásadě z jedné z posledních novelizací platného trestního zákona provedené zákonem č. 134/2002 Sb. Nový trestní zákon upřesnil a konkretizoval některé zákonné znaky trestných činů proti životnímu prostředí, jak v obecných skutkových podstatách poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293) a poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294) a zavedl možnost trestního postihu za poškozování nebo ohrožování životního prostředí nejen jako celku, ale též některých jeho složek, tj. lesa (§ 295), zvláště chráněných nebo ohrožených živočichů a rostlin nebo volně žijících živočichů a rostlin (§ 299 až § 301), resp. umožnila postih za zvláště škodlivé specifické zásahy do životního prostředí, zejména v podobě protiprávní těžby dřeva v lese (§ 295), nakládání s odpady (§ 298) a odnímání nebo ničení živočichů a rostlin (§ 301). Do hlavy trestných činů proti životnímu prostředí jsou nově zařazeny i trest-

né činy týrání zvířat (§ 302), zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 303), pytláctví (§ 304) či šíření nakažlivé nemoci zvířat a šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 306-307).

Kritický názor závěrem

Pokud jde o výše uvedené, dovolím si poznamenat, že obsah této hlavy víceméně vychází z dosavadní právní úpravy v § 178a, 181a-181h, 189-192 a 203 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nový trestní zákon pouze doplňuje či upravuje dosavadní text, kromě známých skutkových podstat (s často jen „kosmetickými úpravami“) přibýlo pouze několik málo nových skutkových podstat, hlavně pokud jde o ochranu zvířat.

Některé z nových skutkových podstat trestných činů sice reagují na plnění mezinárodních závazků ČR, ale např. se nedají spáchat na území ČR – viz např. § 297 Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z námořního plavidla).

A vedle toho je třeba uvést, že řada dalších trestných činů, které mohou být využity při ochraně životního prostředí, v hlavě osmé upravena není, mám na mysli některé trestné činy obecně nebezpečné, jako např. § 281 – Nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky či § 282 – Nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu. Naopak u některých trestných činů zařazených do hlavy osmé, mám vážné pochybnosti, zda jde ještě o ochranu životního prostředí, např. § 305 – Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivými a jinými látkami ovlivňujícími užitkovost hospodářských zvířat. To je spíše problematika veterinární hospodářská.

Tím, že vláda a Parlament zařadila do nového trestního zákona samostatnou hlavu trestných činů proti životnímu prostředí, byl vyslán pozitivní signál, že státní orgány považují environmentální kriminalitu za společensky velmi závažnou. To je jistě uspokojivé. Ovšem, pak mi není zcela jasné, proč se např. mezi výčtem skutkových podstat trestných činů v rámci § 367 – Nepřekážení trestného činu či § 368 – Neoznámení trestného činu neobjevil ani jeden z trestných činů zařazených v hlavě osmé.

Nezbývá než litovat, že vláda a Parlament při přípravě, projednávání a schvalování nového trestního zákona ignorovala evropskou směrnici č. 2008/99/ES o trestněprávní ochraně životního prostředí (viz můj článek *Od prosince 2008 je úprava trestněprávní ochrany životního prostředí společná v celé EU* v ČPŽP č. 3/2008). Nyní budou muset příslušné úřady do konce roku 2010 (kdy uplyne transpoziční lhůta) věnovat této směrnici pozornost a nový trestní zákon příslušně novelizovat.

Výše uvedený příspěvek berte prosím jako úvodní do (jistě bohaté) série článků na téma nový trestní zákon. Budeme se mu na stránkách našeho časopisu i nadále věnovat.

NÁVRH POLITIKY ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČR

Mgr. Ivana Nová

Návrh Politiky územního rozvoje ČR (dále také jen „návrh“ nebo „PÚR ČR“) dostal červenou od Ministerstva životního prostředí v rámci stanoviska vydaného podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „stanovisko SEA“).

Na základě stanoviska SEA doporučilo Ministerstvo životního prostředí Ministerstvu pro místní rozvoj (dále jen „ministerstvo“) návrh přepracovat.

Návrh byl zpracován na základě stavebního zákona (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů). PÚR ČR měla být vládou schválena do konce roku 2008. První předložený návrh ministerstvem byl ostře kritizován řadou odborníků, nevládních organizací i tisíců občanů. Ministerstvo bylo tak nuceno návrh přepracovat, avšak ani v druhé verzi nebyly odstraněny všechny vady, na které bylo ministerstvo upozorněno. Na začátku roku 2009 do procesu vstoupilo právě Ministerstvo životního prostředí, které vydalo k PÚR ČR z hlediska vlivů na životní prostředí nesouhlasné stanovisko SEA ze dne 23. ledna 2009.

„Politika územního rozvoje ČR určuje strategii a základní podmínky pro naplňování úkolů územního plánování a tím poskytuje rámec pro konsensuální obecně prospěšný rozvoj hodnot území ČR (dále jen „územní rozvoj“). Účelem PÚR ČR je s ohledem na možnosti a předpoklady území a na požadavky územního rozvoje zajistit koordinaci územně plánovací činnosti krajů a obcí, koordinaci odvětvových a meziodvětvových koncepcí, politik a strategií a dalších dokumentů ministerstev a dalších ústředních správních úřadů. PÚR ČR dále koordinuje záměry na změny v území republikového významu pro dopravní a technickou infrastrukturu a pro zdroje jednotlivých systémů technické infrastruktury, které svým významem, rozsahem nebo předpokládaným využitím ovlivní území více krajů (rozvojové záměry).

Politika územního rozvoje ČR dále také stanovuje rámcové úkoly pro navazující územně plánovací činnost a pro stanovování podmínek pro předpokládané rozvojové záměry s cílem zvyšovat jejich přínosy a minimalizovat jejich negativní dopady.

Politika územního rozvoje ČR slouží rovněž ke koordinaci dalších nástrojů veřejné správy ovlivňujících územní rozvoj, kterými jsou např. program rozvoje územního obvodu kraje a program rozvoje územního obvodu obce. Při shora uvedené koordinaci PÚR ČR vychází mj. z dokumentů určených k podpoře regionálního rozvoje a podkladů a dokumentů veřejné správy, které mají v mezinárodních a republikových souvislostech

*vliv na využívání území státu, např. politik, strategií, koncepcí, plánů, programů, generelů a zprávy o stavu životního prostředí.*¹

Při posuzování vlivů na životní prostředí Ministerstvo životního prostředí postupovalo podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a podle zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Ve smyslu stavebního zákona Ministerstvo životního prostředí uplatnilo podle ustanovení § 33 odst. 1 své požadavky na vyhodnocení vlivu na životní prostředí, a to dopisem ze dne 19. července 2007. Předmětné požadavky však nebyly ze strany ministerstva akceptovány ani vypořádány, proto Ministerstvo životního prostředí na tuto skutečnost také upozornilo ve svém stanovisku podle ustanovení § 33 odst. 3 stavebního zákona. Předmětné stanovisko obsahovalo mnoho připomínek, které byly rozděleny do 153 bodů.

Návrh obsahuje mnoho, dalo by se říci, kontroverzních záměrů, mezi něž lze zařadit např. *„přesně vymezené trasy dálnic a rychlostních silnic bez variantního řešení namísto vymezení obecných koridorů se stanovením úkolů pro územní plánování (namátkou uvedme dálnici D3 přes Posázaví nebo rychlostní silnici R52 přes Mikulov), dále jsou v Politice jmenovitě vytipovány obce, na jejichž území mají být vybudována úložiště jaderného odpadu nebo nové elektrárny. Naproti tomu není v této pracovní verzi nijak řešena mj. otázka udržitelného zastavování území (zejm. otázka suburbanizace nebo ochrana greenfields) např. prostřednictvím stanovení limitů pro využití území, které by musely kraje při své územně plánovací činnosti respektovat. Politika ne-respektuje obsah jiných strategických dokumentů, mj. Státní politiku životního prostředí a Strategii udržitelného rozvoje.*“²

Nesouhlasné stanovisko SEA se opírá jak o obecné aspekty tak o aspekty věcné.

Mezi obecné aspekty Ministerstvo životního prostředí zahrnuje řadu skutečností. Jako příklad lze uvést to, že návrh nerespektuje limity a nestanoví úkoly pro územní plánování v oblastech, jakými jsou například posilování ekologické stability krajiny, zejména prostřednictvím územní ochrany. Dále je ministerstvu vytýkána skutečnost, že návrh neplní funkci základního dokumentu. Ministerstvo životního prostředí má také problém vůbec pojmout a akceptovat návrh jako strategický dokument, a to především proto, že PÚR ČR v oblasti životního prostředí nenabízí žádná opatření k zajištění nebo zlepšení stavu životního prostředí. V návrhu je v souvislosti s tímto problémem mnoho obecných ustanovení.

¹ Citace Návrh PÚR ČR 2008 (www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepcie-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky/Politika-uzemniho-rozvoje-CR-2008).

² Citace <http://pur.eps.cz/politika-uzemniho-rozvoje/co-je-pur>.

Věcné aspekty se zabývají například opomenutím vypořádání připomínky s požadavkem na vypuštění ploch pro rozšíření JE Temelín a Dukovany, a to vzhledem k nevyřešenému závěru palivového cyklu – zpracování či uložení radioaktivního odpadu. Věcné aspekty se týkají také problematiky požadavku návrhu na rozvoj rekreace mimo stávající hlavní střediska, a to v případě Krkonoš, Jizerských hor nebo Jeseníků.

Problematika důvodů, které vedly Ministerstvo životního prostředí k vydání nesouhlasného stanoviska SEA, je samozřejmě daleko širší, než bylo nastíněno výše. Otázku PÚR ČR je možno v plné šíři vidět mj. na stránkách ministerstva.³

Návrh by měl být schválen usnesením vlády a schválená Politika územního rozvoje ČR 2008 bude tak zcela závazná pro pořizování zásad územního rozvoje a pro územní plány obcí.

Jak to bude s územním rozvojem na té nejvyšší možné národní úrovni, to rozhodne vláda, možná již v létě 2009.

³ <http://www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepce-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky/Politika-uzemniho-rozvoje-CR-2008>.

NOVÉ PROVÁDĚCÍ VYHLÁŠKY MŽP TÝKAJÍCÍ SE SANAČNÍCH PRACÍ

JUDr. Ondřej Vícha

Dne 1. února 2009 nabylý účinnosti dvě prováděcí vyhlášky Ministerstva životního prostředí, které se bezprostředně dotýkají provádění sanačních prací. Jedná se o bližší právní úpravu týkající se procesu zjišťování a nápravy ekologické újmy na půdě a procesu zjišťování a odstraňování antropogenního znečištění v horninovém prostředí. Tyto vyhlášky byly přijaty k provedení zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, a zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů. Obě tyto prováděcí vyhlášky Ministerstva životního prostředí byly publikovány ve Sbírce zákonů dne 16. ledna 2009 v částce 6.

Vyhláška č. 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě

Vyhláška č. 17/2009 Sb. je prováděcím právním předpisem k zákonu č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů,¹ který s účinností ode dne 17. srpna 2008 transponuje do právního řádu ČR směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.²

Na základě § 11 odst. 5 zákona č. 167/2008 Sb. má Ministerstvo životního prostředí v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví stanovit „*metody a způsob zpracování analýzy rizik, způsob hodnocení vhodnosti a proveditelnosti nápravných opatření, stanovování cílů nápravných opatření a způsobů prokazování jejich dosažení, včetně způsobu postsanačního monitoringu a způsobu srovnání alternativních postupů omezování nebo eliminace rizik, a dále způsob posouzení rizik pro lidské zdraví plynoucích z přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj*“.

Zákon č. 167/2008 Sb. definuje ekologickou újmu na půdě jako „*znečištění, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj*“ (§ 2 písm. a) bod 3 zákona č. 167/2008 Sb.). Účelem nápravy ekologické újmy na půdě je podle tohoto zákona vyloučení jakéhokoli významného rizika nepříznivého účinku na lidské zdraví [§ 2 písm. p) zákona č. 167/2008 Sb.].

¹ Blíže srov. Stejskal, V., Vícha, O.: Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnosti. Leges Praha, 2009, 336 s.

² Srov. např. Stejskal, V.: Ke směrnici o právní odpovědnosti za prevenci škody na životním prostředí a její nápravě. České právo životního prostředí č. 3/2004 (13), str. 9-18.

To by mělo spočívat v odstranění, izolaci nebo snížení obsahu znečišťujících látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů tak, aby znečištěná půda (ve smyslu zákona č. 167/2008 Sb. jde o vše, co je na nebo pod zemským povrchem, tedy i o horniny, peloidy nebo navážky) již nadále nepředstavovala významné riziko nepříznivého účinku na lidské zdraví. Přítomnost takových rizik by se měla posuzovat pomocí postupů upravujících posuzování zdravotních rizik a měla by se brát v úvahu charakteristika a funkce půdy, druh a koncentrace škodlivých látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů, jejich riziko a možnost migrace. Vzhledem k tomu, že ekologická újma na půdě je vázána na ovlivnění lidského zdraví, stanoví zákon č. 167/2008 Sb., že se hodnocení, zda došlo k ekologické újmě na půdě, provádí prostřednictvím analýzy rizik pro lidské zdraví.

Doposud bylo hodnocení zdravotních rizik (*Health Risk Assessment – HEA*) při kontaminaci půdy a horninového prostředí součástí rizikových analýz starých ekologických zátěží.³ Zákon č. 167/2008 Sb., resp. jeho prováděcí vyhláška č. 17/2009 Sb., rozšiřuje využití procesu hodnocení zdravotních rizik pro účely zjišťování ekologické újmy na půdě.

Existuje-li důvodné podezření, že v důsledku provozní činnosti uvedené v příloze č. 1 k zákonu č. 167/2008 Sb. došlo k ekologické újmě na půdě, má příslušný orgán podle § 16 (tj. Česká inspekce životního prostředí, správy národních parků či chráněných krajinných území nebo újezdní úřady) zajistit bez zbytečného odkladu zpracování analýzy rizik. Vyhláška č. 17/2009 Sb. proto stanoví základní obsahové náležitosti a rámcové podmínky pro zpracovávání analýzy rizik. Analýza rizik zahrnuje zejména provedení průzkumu stavu znečištění, charakteru znečištěného prostředí a možnosti migrace znečištění (průzkum znečištěného území) a vyhodnocení výsledků tohoto průzkumu, které je obsaženo v závěrečné zprávě zpracované podle přílohy k vyhlášce č. 17/2009 Sb. Tato příloha upravuje osnovu závěrečné zprávy o průzkumu ekologické újmy na půdě, která zahrnuje textovou část a její povinné a doporučené přílohy (včetně např. mapy zájmového území, mapy provedených sanačních prací, geologické dokumentace průzkumných děl nebo potvrzení Ministerstva životního prostředí o záznamu lokality do databáze „Systém evidence kontaminovaných míst – SEKM“⁴).

³ Metodický pokyn MŽP pro analýzu rizik kontaminovaného území, Věstník MŽP, září 2005, ročník XV, částka 9. Blíže srov. např. Topinka, D.: Metodické pokyny a příručky Ministerstva životního prostředí týkající se procesu řešení problematiky kontaminovaných míst v ČR. Ekomonitor č. 4,5/2008, str. 10-11.

⁴ Základem struktury a původního software této databáze je databáze SESEZ (Systém evidence starých ekologických zátěží), která byla na MŽP vyvinuta v letech 1995 - 1998. Integrovaná databáze SEKM, která byla zřízena v roce 2005, představuje jednotné datové a softwarové prostředí umožňující archivaci a prezentaci informací o územních, geologických, hydrogeologických a geochemických charakteristikách kontaminovaných území a jednoduché zpřístupnění těchto dat uživatelům. Databázi SEKM zpravuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Bližší informace lze nalézt na <http://sekm.cenia.cz/portal/>.

Vyhodnocení průzkumu stavu znečištěného území mohou zpracovávat pouze odborně způsobilé osoby, kterým bylo Ministerstvem životního prostředí vydáno osvědčení odborné způsobilosti postupem podle § 3 zákona č. 62/1988 Sb. Součástí analýzy rizik může být také hodnocení zdravotních rizik zpracovávané autorizovanými osobami podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Průzkumem znečištěného území se shromažďují věrohodná a reprezentativní data pro posouzení rizik pro lidské zdraví vyplývajících z přítomnosti znečišťujících látek, přípravků, organismů a mikroorganismů v půdě, horninách a navážkách, které by mohly vyvolat vznik ekologické újmy na půdě, vyhodnocení potenciálních rizik vzniku ekologické újmy na chráněných druzích volně žijících druhů živočichů a planých rostlin a vzniku závažného nepříznivého účinku na ekologický nebo chemický stav podzemní nebo povrchové vody nebo na její ekologický potenciál, vyhodnocení rizika vzniku ekologické újmy na půdě přenosem znečištění z povrchové a podzemní vody do půdy, hornin a navážek, a pro stanovení cílových parametrů nápravných opatření a hodnocení proveditelnosti různých možných postupů nápravných opatření dojde-li k prokázání vzniku ekologické újmy.

K analýze rizik si příslušný orgán vyžádá stanovisko místně příslušné krajské hygienické stanice, která je orgánem ochrany veřejného zdraví ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Krajské hygienické stanice jsou správními orgány, jejichž správní obvody a sídla jsou stanoveny v příloze č. 2 k zákonu č. 258/2000 Sb. a místa jejich územních pracovišť jsou stanovena v příloze č. 3 k témuž zákonu. Krajská hygienická stanice ve svém stanovisku posoudí rizika pro lidské zdraví plynoucí z přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj. Podkladem pro stanovisko krajské hygienické stanice je vyhodnocení výsledků průzkumu znečištěného území, popř. hodnocení zdravotních rizik, pokud bylo z podnětu příslušného orgánu zpracováno.⁵

V případě, že se na základě provedené analýzy rizik a stanoviska příslušné krajské hygienické stanice prokáže, že v daném případě došlo k ekologické újmě na půdě, zajistí příslušný orgán zpracování návrhu možných nápravných opatření s jejich hodnocením, které obsahuje porovnání alternativních postupů omezování nebo eliminace rizik a odhad finančních nákladů a časové náročnosti jednotlivých alternativ. Toto hodnocení mohou opět zpracovávat pouze odborně způsobilé osoby s osvědčením vydaným Ministerstvem životního prostředí podle § 3 zákona č. 62/1988 Sb.

Vyhláška č. 17/2009 Sb. dále v § 4 stanoví podrobnosti stanovování cílů nápravných opatření, které se stanovují jako kvantitativní nebo kvalitativní cílové parametre

⁵ Blíže srov. Zimová, M., Matějů, L.: Přístupy k hodnocení zdravotních rizik v rámci zákona o předcházení ekologické újmě a o její nápravě. In: Burkhard, J., Halousková, O. (Edit.): Sborník z konference Sanační technologie XII, 19.-21. května 2009, Uherské Hradiště, str. 38-40.

try. Cílové parametry nápravných opatření stanovují stav sledované matrice (půdy, vody) v konkrétně definovaném místě a ve specifikovaném čase a vyjadřují se jako koncentrace znečišťujících látek, organismů a mikroorganismů v půdě, vodách nebo půdním vzduchu v jednoznačně definovaném místě; jiné fyzikálně-chemické nebo biologické parametry či kritéria; nebo jako technické údaje a parametry (např. technické parametry pasivních či reaktivních sanačních metod). Cílové parametry nápravných opatření se stanovují pro znečišťující látky, organismy a mikroorganismy, jejichž zavedení na nebo pod zemský povrch vedlo ke vzniku ekologické újmy na půdě. Při stanovování cílových parametrů nápravných opatření se zohledňuje využívání území; způsob využívání území se zjistí podle zvláštních předpisů (zejména stavební zákon) účinných v době, kdy došlo ke vzniku ekologické újmy na půdě. Není-li možno způsob využívání území takto zjistit, určí se podle charakteru oblasti, ve které ke vzniku této ekologické újmy došlo, přičemž se berou do úvahy předpokládané změny využívání území. V případě, že pro stanovení cílových parametrů nelze použít závazné legislativní limity, zjišťují se dalšími relevantními dostupnými metodami a metodikami (hydrotechnickými či jinými výpočty, odvozením či výpočtem od reálných expozičních scénářů, odvozením z matematických modelů a v odůvodněných případech i odborným odhadem). Způsoby výpočtu, odvození či odhadu musí být odborně odůvodněny.

Vyhláška č. 17/2009 Sb. stanoví v § 5 bližší podrobnosti zpracovávání návrhu nápravných opatření a jejich demonstrativní výčet (např. odstranění nebo snížení koncentrace znečišťujících látek, rozložení znečišťujících látek, odstranění znečištěné půdy nebo přirozená atenuace do nerizikového stavu v době kratší než 5 let). Návrh nápravných opatření obsahuje a rozpracovává přehled přiměřených sanačních postupů nebo jiných opatření, kterými lze dosáhnout v reálném čase cílových parametrů nápravných opatření. Vyhláška č. 17/2009 Sb. rovněž stanoví kritéria, podle kterých se hodnotí vhodnost výběru konkrétních nápravných opatření (např. vliv na lidské zdraví a bezpečnost prováděných nápravných opatření, technická proveditelnost a účinnost nápravných opatření, finanční náklady, doba nezbytná k dosažení cílů nápravných opatření, dostupnost navrhovaných technologií či sociální, ekonomická nebo kulturní hlediska specifická pro dané území).

Zákon č. 167/2008 Sb. zároveň stanoví provozovateli, jehož provozní činností došlo k ekologické újmě na půdě, povinnost odstranit ekologickou újmu na základě nápravného opatření uloženého mu příslušným orgánem a minimalizovat její nepříznivé důsledky tak, aby znečištěná půda již nadále nepředstavovala závažné riziko pro lidské zdraví [§ 11 odst. 3 písm. b) zákona č. 167/2008 Sb.]. Pokud jde o náhradu nákladů na zjišťování a nápravu ekologické újmy na půdě, postupuje se podle ustanovení § 12 a 13 zákona č. 167/2008 Sb.

Vyhláška č. 18/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek

Vyhláška č. 18/2009 Sb. provádí zákonné zmocnění obsažené v § 26 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích,⁶ konkrétně ustanovení § 9 odst. 3 a § 10 odst. 2 tohoto zákona. Vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, je základním prováděcím právním předpisem k zákonu č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, a jako taková stanoví bližší podmínky projektování, provádění a vyhodnocování všech typů geologických prací, tj. včetně sanačních geologických prací.⁷

Novela vyhlášky č. 369/2004 Sb. s účinností od 1. února 2009 zejména nově specifikuje, za jakých podmínek lze geologické práce provádět bez projektu geologických prací. Geologické práce se provádějí podle jejich schváleného projektu, který vyjadřuje zejména sledovaný cíl geologických prací a určuje metodický a technický postup jejich odborného, racionálního a bezpečného provádění (§ 6 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb.⁸). Vyhláška č. 369/2004 Sb. stanoví případy, kdy lze geologické práce zahájit před schválením projektu geologických prací. Podle nového znění § 6 vyhlášky č. 369/2004 Sb. může organizace výjimečně zahájit geologické práce před schválením projektu, jestliže se jimi mají odvrátit bezprostředně hrozící ekologická újma (ve smyslu § 2 písm. a) zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů), havárie [ve smyslu § 40 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)], závažná havárie [ve smyslu § 2 písm. e) zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií)] či živelní událost nebo jsou-li nezbytné k bezprostřednímu odstranění jejich následků. Nadále platí, že zahájí-li se geologické práce výjimečně před zpracováním projektu, oznámí organizace neprodleně tuto skutečnost Ministerstvu životního prostředí a vypracuje projekt nejpozději do dvou měsíců ode dne jejich zahájení, pokud již provádění prací nebylo v uvedené lhůtě ukončeno; v takovém případě se

⁶ Blíže srov. Šponar, P., Vícha, O.: Zákon o geologických pracích a jeho prováděcí předpisy s komentářem. 1. vyd., Praha, ABF – nakladatelství ARCH, 2005, 288 s.

⁷ Podle § 2 odst. 1 písm. g) zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, se za geologické práce považuje geologický výzkum a geologický průzkum na území České republiky, který zahrnuje mimo jiné „zjišťování a odstraňování antropogenního znečištění v horninovém prostředí“.

⁸ Viz. poznámka pod čarou č. 6, str. 42-43.

za projekt považuje evidenční list geologického úkolu (vypracovaný podle vyhlášky č. 282/2001 Sb., o evidenci geologických prací).

Podle § 10 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb. je organizace povinna provedené geologické práce vyhodnocovat. Vyhodnocení všech typů geologických prací obsahuje zejména jejich přehled a výsledky z hlediska cíle sledovaného v projektu, nové geologické poznatky včetně těch, které přímo nesouvisí s cílem projektu. Podle § 15 odst. 3 vyhlášky č. 369/2004 Sb. má organizace vyhodnotit všechny získané údaje, poznatky a dosažené prvotní výsledky geologických prací v tzv. závěrečné zprávě, a to i v případě, že řešením geologického úkolu nebylo dosaženo cíle nebo projektované geologické práce byly provedeny jen částečně. Závěrečná zpráva dokumentuje průběh a výsledky provedených geologických prací ve vztahu k jejich cíli, s přihlédnutím k záměru, pro který byly geologické práce prováděny (§ 16 odst. 1 vyhlášky č. 369/2004 Sb.).

Vzhledem k odlišnostem sanačních geologických prací byla do vyhlášky č. 369/2004 Sb. nově zavedena speciální osnova závěrečné zprávy o průzkumu antropogenního znečištění horninového prostředí (nová příloha č. 11 k vyhlášce č. 369/2004 Sb.). Při vyhodnocování sanačních geologických prací [§ 2 odst. 1 písm. g) zákona č. 62/1988 Sb.] a při zpracovávání závěrečné zprávy k tomuto typu geologických prací se tedy s účinností od 1. února 2009 nepostupuje podle přílohy č. 3, ale podle nové přílohy č. 11 k této vyhlášce. Obsahově se tato osnova kryje s osnovou závěrečné zprávy analýzy rizik podle Metodického pokynu MŽP pro analýzu rizik kontaminovaného území.⁹

Součástí závěrečné zprávy o průzkumu antropogenního znečištění horninového prostředí je mimo jiné i potvrzení Ministerstva životního prostředí o záznamu lokality do databáze „Systém evidence kontaminovaných míst“ (SEKM).¹⁰ Požadavek na provádění záznamů do databáze SEKM vyplývá rovněž z povinnosti poskytovat údaje o území pro pořizování územně analytických podkladů podle stavebního zákona (§ 26 až 28 zákona č. 183/2006 Sb.) a jeho prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.¹¹ Obsahovou součástí územně analytických podkladů obcí jsou rovněž údaje o starých zátěžích území a o kontaminovaných plochách (bod 64 přílohy č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.), které má Ministerstvo životního prostředí poskytovat pořizovateli bezodkladně po jejich vzniku nebo po jejich zjištění, přitom zodpovídá za jejich správnost, úplnost a aktuálnost.¹²

♠♠

⁹ Viz poznámka pod čarou č. 3.

¹⁰ Viz poznámka pod čarou č. 4.

¹¹ Srov. např. Hegenbart, M., Sakař, B. a kol.: Stavební zákon – komentář. Nakladatelství C. H. Beck, Praha, 2008, 504 s.

¹² § 27 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

INFORMACE

NOVÝM MINISTREM ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ JE LADISLAV MIKO

Poté, co došlo k nešťastnému kroku tím, že v průběhu evropského předsednictví Poslanecká sněmovna na jaře 2009 vyslovila vládě Mirka Topolánka nedůvěru, byla jmenována vláda premiéra Jana Fischera, které se dostává přívlastků „vláda odborníků“, „úřednická“, „překlenovací“, „letní“ apod. Podle dohody parlamentních politických stran by měla vést ČR k předčasným volbám do Poslanecké sněmovny v říjnu 2009.

Dne 8. 5. 2009 byl novým ministrem životního prostředí jmenován Ladislav Miko. „*Přebírám ministerstvo životního prostředí se vši odpovědností, znásobenou faktem, že se nacházíme ve dvou třetinách českého předsednictví v Radě EU,*“ prohlásil ministr Miko. „*Především mezinárodní vyjednávání o nové světové klimatické dohodě vyžadují maximální kontinuitu a já se těším na spolupráci se skvělým expertním týmem, který tu Martin Bursík vybudoval. Jsem přesvědčen, že práce na ministerstvu budou pokračovat bez problémů proto, že úřad přebírám ve výborném stavu, především pokud jde o personální a expertní kapacity,*“ dodal Ladislav Miko.¹

Doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD. se narodil 9. dubna 1961 v Košicích. V roce 1984 absolvoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze (obor obecná biologie a cytologie). V roce 1996 získal na stejné fakultě titul PhD. v oboru systematická zoologie a ekologie. V roce 2009 se habilitoval a získal akademický titul docenta na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze. Svoji profesní kariéru zahájil v Ústavu krajinné ekologie Slovenské akademie věd. V letech 1992–2001 pracoval v České inspekci životního prostředí, po určitou dobu jako náměstek jejího ředitele. V roce 2001 posuzoval jako nezávislý konzultant projekty EU v programu PHARE. Od roku 2002 do roku 2005 byl náměstkem ministra životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny. Po úspěchu v náročném mezinárodním konkursu byl jmenován ředitelem sekce ochrany přírodních zdrojů v Evropské komisi (DG Environment).

Odcházející ministr životního prostředí Martin Bursík ocenil především odbornou erudici a zkušenosti svého nástupce. „*Ladislav Miko je zárukou toho, že ochrana životního prostředí bude v české vládě v nejpovolanějších rukou. Jeho bohaté zkušenosti z předchozího působení ve funkci náměstka ministra i z vysoké funkce v Evropské komisi zajišťují, že v oblasti životního prostředí dokončí Česká republika své evropské předsednictví se ctí, i když škody, které napáchalo neuvážené vyslovení nedůvěry vládě v předsednickém poločase, už zahladit nepůjde. Přeji Ladislavu Mikovi hodně štěstí v jeho funkci a jsem samozřejmě připraven mu poskytnout maximální politickou podporu,*“ dodal Martin Bursík.²

¹ S využitím tiskové zprávy MŽP ze dne 8. 5. 2009.

² Viz pozn. p. č. 1.

V tiskové zprávě Ministerstva životního prostředí ze dne 21. 5. 2009 se Ladislav Miko vyjádřil ke svým prioritám ve funkci ministra životního prostředí. „*Hlavním úkolem je pochopitelně dokončení úspěšného českého předsednictví, zejména vyjednávání o nové světové klimatické dohodě, která by měla být přijata letos v prosinci v Kodani. Chci ale pracovat i na domácích tématech, především ochraně přírody. Mé zkušenosti z evropských institucí dokládají, že ochrana přírody pomáhá prosperitě místních obcí a regionálnímu rozvoji. Proto připravíme komplexní program podpory obcí v národních parcích i chráněných krajinných oblastech. Přírodu totiž nelze účinně chránit bez pomoci lidí, kteří v daném území žijí,*“ vysvětluje Ladislav Miko. Ministerstvo životního prostředí zpracuje faktografickou Zprávu o stavu přírody v České republice, která ilustruje, kde jsou problematická místa. „*Rád bych, aby se mnohdy emotivní a vyhrocená debata vrátila na věcnou úroveň. Na rozhodování o životním prostředí by se měla v maximální možné míře podílet veřejnost,*“ shrnuje Ladislav Miko. Kvalitní ochrana přírody zvyšuje stabilitu krajiny a pomáhá snížit dopady klimatických změn. Ministerstvo proto připraví také teze Národní strategie adaptace na změny klimatu, která navrhne, jak nahrazovat náchylné smrkové lesy smíšenými, obnovit meandry a mokřady podél řek kvůli zadržování častějších povodní nebo připravit zemědělství na sušší roky.

„*Chtěl bych přispět k ukončení vleklých sporů o konkrétní podobu některých kontroverzních dopravních staveb. Pro vládu připravím návrh řešení, která budou respektovat krajinu a hlavně zdraví místních lidí,*“ doplňuje nový ministr životního prostředí.

MŽP bude pokračovat v masivní podpoře zelené ekonomiky – především prostřednictvím programu Zelená úsporám a Operačního programu Životní prostředí. Ekologicky šetrné technologie přinášejí nejen čistší vzduch a méně skleníkových plynů, ale také oživení ekonomiky, nová pracovní místa a snížení naší závislosti na dovozech energií. „*Při přípravě návrhu nové energetické koncepce České republiky ve vládě určitě uplatníme velmi kvalitní návrh Politiky ochrany klimatu připravený mým předchůdcem v úřadu. Nová energetická koncepce musí také občanům zaručit, že kvůli uhelným dolům nepřijdou o své domovy – limity těžby hnědého uhlí tedy musí zůstat zachovány,*“ shrnuje Ladislav Miko.

Ladislav Miko je znám i právnícké odborné veřejnosti, je vedoucím autorského kolektivu a spoluautorem dvou vydání úspěšného „červeného“ komentáře k zákonu č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (Miko, Borovičková a kol., C.H. Beck Praha, 2005, 2007) nebo autorem odborné předmluvy monografie Vojtěcha Stejskala Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost (Linde a.s. Praha 2006).

JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

DOSAVADNÍ VÝSLEDKY ČESKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ZA LEDEN – BŘEZEN 2009

V Praze dne 14. dubna 2009 začalo dvoudenní neformální zasedání ministrů životního prostředí Evropské unie. V tiskové zprávě z téhož dne Ministerstvo životního prostředí shrnulo, čeho v oblasti životního prostředí české předsednictví ve svých prvních třech měsících dosáhlo.

Ochrana klimatu

Neformální seminář: Ve dnech 18.-20. ledna v Praze proběhl Neformální seminář EU ke změně klimatu; experti členských států EU na něm hodnotili výsledky konference v Poznani, která se konala v prosinci 2008, a ČR představila své priority v oblasti změny klimatu; experti se dále zaměřili na detailnější projednávání otázek týkajících se finančních aspektů a právní podoby budoucí dohody o klimatu, vyjednávací strategie EU během roku 2009 či problematiky minimalizace negativních vlivů změny klimatu.

Závěry Rady EU pro životní prostředí/Závěry pro Evropskou radu (ER)/Příprava neformálního jednání ministrů: České předsednictví připravovalo na pracovních skupinách Rady Závěry Rady k budoucí kodaňské dohodě o ochraně klimatu, které následně 2. 3. přijala Rada EU pro životní prostředí. V závěrech, které sloužily jako základ pro jarní zasedání ER, vyšla Rada pro životní prostředí z v lednu zveřejněného Sdělení Evropské komise Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani. V této souvislosti se rovněž uskutečnilo dne 24. února v Praze společné zasedání zástupců MŽP a MF členských států EU na vysoké úrovni. V souvislosti s mezinárodním vyjednáváním, s otázkou financování a tématem adaptací na změnu klimatu započala také intenzivní příprava na neformální jednání ministrů životního prostředí, které se koná 14. – 15. 4. 2009 v Praze a na Křivoklátě.

Účast na akcích: Delegation ČR vedená ministrem životního prostředí RNDr. Martinem Bursíkem se zúčastnila **Summitu k udržitelnému rozvoji**, který proběhl 5.-7. února v indickém Dillí. Během summitu ministr Bursík rovněž vedl **jednání Evropské unie s indickou vládou o spolupráci na přípravě nové světové dohody o ochraně klimatu**. Návštěvou I. náměstka ministra životního prostředí Jana Dusíka ve Washingtonu byla rovněž **zahájena spolupráce s novou americkou administrativou** v otázce ochrany klimatu, na což navázala **cesta ministra Bursíka do USA**, jíž se účastnil také komisař Stavros Dimas a švédský ministr Andreas Carlgren. Delegation ČR vedená ministrem životního prostředí RNDr. Martinem Bursíkem pak ještě podnikla v půlce března **cestu do Japonska**, rovněž s účelem postoupit v přípravách o vyjednávání v otázce ochrany klimatu.

Ochrana lidského zdraví a životního prostředí

Posun v projednávání návrhu směrnice o průmyslových emisích (IPPC) – jednání pokračuje na pracovní skupině Rady a téma bylo zařazeno jako jeden z hlavních bodů k politické rozpravě na březnovou Radu ministrů životního prostředí; výsledky z Rady byly zapracovány do nového dokumentu předsednictví, o kterém pokračuje vyjednávání na pracovních skupinách v Radě tak, aby bylo možno dosáhnout politické shody členských států v červnu.

Posun v projednávání revize návrhu nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu – probíhala intenzivní jednání na zasedání pracovní skupiny Rady, byl vytvořen a schválen dokument předsednictví sloužící jako základ pro jednání s EP, přípravy na neformální triology začala probíhat na Coreperu v půlce února a v březnu bylo dosaženo shody mezi Parlamentem, Radou a Komisí v prvním čtení. Hlavním výsledkem konečné dohody je například zákaz výroby a používání hydrochlorofluorouhlovodíků (tzv. měkkých freonů, HCFCs), které významně poškozují ozonovou vrstvu Země. Jejich výroba a použití budou významně omezeny a úplný zákaz vejde v platnost na základě dohody mezi Evropským parlamentem a Radou EU od roku 2020.

Posun v projednávání návrhu směrnice o uvádění biocidních přípravků na trh vzhledem k prodloužení některých časových období – pracovní skupině byl v lednu prezentován upravený návrh českého předsednictví a naprostá většina členských států vyjádřila zmíněné verzi podporu. Také EP vyjádřil s danou verzí předběžný souhlas. Návrh bude postoupen na úroveň Coreper 1 jako bod typu I-bez diskuse. V březnu bylo dosaženo shody mezi Parlamentem, Radou a Komisí v prvním čtení.

Návrh směrnice o etapě II rekuperace benzínových par při čerpání pohonných hmot do osobních automobilů na čerpacích stanicích (VOC II) – české předsednictví projednávalo návrh na pracovní skupině v Radě a na úrovni Coreperu začaly probíhat přípravy na zahájení dialogů mezi Radou a Evropským parlamentem s cílem dosažení shody v 1. čtení počátkem května.

25. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí (UNEP GC)/10. Globálním fóru ministrů životního prostředí (16. – 20. 2. 2009, Nairobi) – České republiky se na jednání podařilo úspěšně vyjednat jménem EU celkem 17 rozhodnutí o ochraně životního prostředí, z nichž za nejdůležitější lze považovat přijetí rozhodnutí k chemickým látkám, na jehož základě bude v roce 2010 zahájen mezivládní vyjednávací proces směřující k novému mezinárodněprávnímu nástroji o rtuti. Mezi další vyjednaná rozhodnutí náleží rozhodnutí o podpoře Afriky v oblasti řízení ochrany životního prostředí, o nakládání s odpady, o spolupráci Jih-Jih, o Vodní politice a strategii UNEP, o podpoře malých ostrovních rozvojových států či rozhodnutí podporující cíle UNEP v oblasti environmentálního práva na mezinárodní i národní

úrovni. Během jednání proběhla celá řada jednání EU Troiky s globálními partnery a CZ PRES uspořádalo setkání ministrů životního prostředí EU a Afriky.

Odpady

- **Recyklace odpadů** – v reakci na snižování poptávky po recyklovaných materiálech iniciovalo CZ PRES další diskuzi na téma recyklace odpadů se členskými státy i Evropskou komisí. Na základě jednání stakeholderů (zástupců Packaging Recovery Organization Europe) pod záštitou českého předsednictví a následného jednání ředitelů odborů odpadů EU v Praze české předsednictví připravilo Presidency Paper. Dokument byl s ohlasem diskutován na březnové Radě ministrů životního prostředí.
- **Elektroodpady** – české předsednictví na pracovní skupině Rady zahájilo diskuzi ke dvěma návrhům směrnic k elektroodpadům. Jedná se o návrh směrnice o použití některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (RoHs) a o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (WEEE). Návrhy byly na skupině prezentovány Evropskou komisí a delegace přednesly své předbežné připomínky.
- **Bioodpad** – české předsednictví započalo s prvními konzultacemi k bioodpadu s cílem připravit na červnovou Radu Závěry na toto téma.

Udržitelná spotřeba a výroba

Mezivládní přípravné zasedání na 17. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD-17) – Ve dnech 23. – 27. února 2009 proběhlo v OSN v New Yorku jednání, na němž ČR prezentovala priority EU z perspektivy udržitelného rozvoje v oblastech zemědělství (zde zastupovala EU Evropská komise), rozvoj venkova, půda, sucho, desertifikace, Afrika a v průřezových tématech. Do návrhu vyjednávaného dokumentu se podařilo promítnout řadu priorit EU. Česká republika také absolvovala bilaterální setkání s klíčovými regionálními uskupeními a státy, které budou hrát během vyjednávání na květnovém CSD-17 významnou roli.

Posun v projednávání nařízení o dobrovolné účasti organizací v systému environmentálního řízení a auditu (EMAS) – návrh nařízení byl projednáván pracovní skupinou Rady během ledna a února a velká část delegací souhlasila s kompromisním textem českého předsednictví až na několik problémových oblastí, které se týkají akreditace environmentálních ověřovatelů, povinností členských států a environmentálních indikátorů. České předsednictví v březnu dosáhlo na pracovní skupině a na Coreperu kompromisu členských států a následně proběhla neformální jednání mezi Radou, EP a Evropskou komisí. České předsednictví dosáhlo shody institucí a 25. března bylo kompromisní znění přijato Coreperem I kvalifikovanou většinou členských států. Poté byl předsedovi výboru životního prostředí EP odeslán dopis

za účelem dosažení shody v prvním čtení mezi Radou a EP, čehož bylo dosaženo, hlasování v EP proběhlo dne 2. dubna 2009.

Posun v projednávání návrhu nařízení o ekoznačení – na pracovní úrovni došlo v Radě během ledna a února k obecné shodě členských států ke kompromisnímu návrhu českého předsednictví vyjma dvou záležitostí, a to rozšíření rámce na potraviny a výše poplatků. Na základě informace o výsledku neformálního dialogu s Evropským parlamentem k nařízení o systému EMAS, který proběhl v Bruselu dne 17. března 2009 a o kterém české předsednictví informovalo na zasedání Coreperu I dne 23. března 2009, předložilo předsednictví Coreperu I ke schválení výsledný kompromisní text. Členské státy i Evropská komise kompromisní text předsednictví podpořily. Následně byl předsedovi výboru životního prostředí EP odeslán v dopis za účelem dosažení shody v prvním čtení mezi Radou a EP, čehož bylo dosaženo, hlasování v EP proběhlo dne 2. dubna 2009.

Ochrana biologické rozmanitosti

Mezinárodní biodiverzita – na pracovní skupině Rady probíhají jednání úspěšně. Skupina schválila návrh operačního textu mezinárodního režimu přístupu ke genetickým zdrojům ABS (Access and Benefit-sharing), což bylo hodnoceno s ohledem na složitost vyjednávání velice pozitivně. Úspěšná byla také příprava na jednání na 25. UNEP GC, kde se přítomní shodli na nutnosti pokračování posilování science-policy interface. Na jednání UNEP bylo dohodnuta nutnost pokračování v jednáních na posilování science-policy interface – organizování druhého mezinárodního jednání k dalším diskusím. EK bude v dubnu/květnu organizovat expertní jednání k definování pozice EU k tomuto bodu. Stejně kladně byla hodnocena doprovodná neformální jednání k otázce ABS na úrovni EU.

Posun v jednání o rámcové směrnici o ochraně půd – české předsednictví pokračuje v projednávání směrnice na pracovní úrovni v Radě, představilo kompromisní verzi znění návrhu, který je na základě připomínek delegací členských států dále rozpracováván. K návrhu probíhají četné bilaterální konzultace.

Posun v jednání o návrhu nařízení o obchodu s výrobky z tuleňů – v této vysoce politické otázce probíhají jednání na pracovní skupině v Radě, předmětem jednání je rozsah výjimek ze zákazu obchodu a volba právního základu nařízení.

Závěry Rady k biodiverzitě – započala práce českého předsednictví na Závěrech Rady k ochraně biodiverzity a k invazním druhům, které by Rada měla přijmout na červnovém jednání ministrů životního prostředí; delegacím byl zaslán návrh Závěrů k připomínkám a diskuze bude v dubnu pokračovat na pracovní skupině.

Další jednání

Ve dnech 27. – 29. 1. 2009 se konalo zasedání Výboru pro politiku životního prostředí Evropské hospodářské komise OSN v Ženevě, které schválilo reformu procesu „Životní prostředí pro Evropu“ – Reforma reflektuje změny geopolitických a ekonomických podmínek v pan-evropském regionu a umožní efektivnější fungování procesu v budoucnu. Důraz bude kladen na aktivní zapojení všech zájmových skupin v čele s členskými státy EHK OSN a na zaměření se na řešení problémů jednotlivých sub-regionů, především jihovýchodní Evropy, Kavkazu a střední Asie. České předsednictví jednáním úspěšně završilo více než rok intenzivních jednání o reformě a jeho úloha při vyjednávání byla pozitivně hodnocena všemi účastníky ženevského zasedání.

Spolupráce s nevládními organizacemi:

20. ledna proběhlo v Bruselu setkání ministra Bursíka se zástupci vybraných nevládních organizací (skupina 10 nejvlivnějších environmentálních organizací EU – tzv. Green 10), kde byly představeny a diskutovány priority českého předsednictví v oblasti životního prostředí.

26. února se na půdě MŽP setkal ministr Bursík se zástupci českých environmentálních nevládních organizací s cílem prodiskutovat pozice předsednictví před zasedáním Rady pro životní prostředí dne 2. března.

1. března proběhlo v Bruselu u příležitosti Rady EU setkání ministra Bursíka se zástupci 10 nejvlivnějších environmentálních nevládních organizací EU (tzv. Green 10), kde byly představeny body programu Rady ministrů životního prostředí a diskutovány pozice NNO k otázce klimatu, GMO, IPPC, recyklace odpadů a dalším oblastem.

21. ledna prezentoval místopředseda vlády a ministr ŽP v ENVI výboru EP priority českého předsednictví v oblasti životního prostředí, přijetí i diskuse byly vesměs vstřícné.

Konference Towards eEnvironment – Konference „Směrem k eEnvironment“ se konala 25. – 27. března 2009 v Praze a zabývala se vybudováním Sdíleného informačního systému o životním prostředí v Evropě, který by měl poskytnout kvalitní informace a zajistí široké veřejnosti, veřejné správě, firmám, ale i médiím snadný přístup k věrohodným a srovnatelným informacím o stavu životního prostředí ve všech zemích Evropské unie.

5th World Water Forum Istanbul – česká delegace v čele s 1. náměstkem ministra Janem Dusíkem se účastnila zasedání světového vodního fóra, které se zabývalo např. otázkou zvýšení efektivity nakládání s vodou nejrůznějšími úspornými opatřeními, především v zemědělství (a to jak prostřednictvím efektivnějších technologií,

tak lepší zemědělskou praxí), dále otázkou bezpečnosti přírodních zdrojů a produkce potravin.

A co na to říká nový ministr životního prostředí Ladislav Miko? V informačním bulletinu českého předsednictví v Radě EU ze dne 1.června 2009 mimo jiné poznamenal následující:

„Českým vyjednavacům se na březnovém zasedání Rady EU pro životní prostředí podařilo prosadit velmi detailní a ambiciózní závěry, které definují evropskou pozici k budoucí kodaňské dohodě o ochraně klimatu. Ta jednání jsem v budově Rady zblízka sledoval a před výkonem našeho týmu upřímně smekám. Evropská unie díky tomu jako první přišla se zcela jasným slovem, co od kodaňské dohody očekává. Přispěla k tomu i série jednání, které měli Martin Bursík a Jan Dusík s partnery EU v klimatické debatě – s administrativou USA, vládami Japonska, Indie, afrických a dalších pro budoucnost prosincové dohody klíčových zemí.

Předsednictví se podařilo do úplného finále dotáhnout šest právních předpisů – nařízení o látkách, poškozujících ozonoféru; revizi směrnice o uvádění biocidů na trh; směrnici o II. etapě rekuperace výparů při čerpání pohonných hmot do automobilů; nařízení o systému environmentálního řízení EMAS a nařízení o ekoznačení; nařízení o obchodu s výrobky z tuleňů. Dosáhnout jen v prvních necelých pěti měsících předsednictví tak úspěšného výsledku se mnoha předcházejícím předsednictvím nepodařilo, i když šlo mnohdy o mnohem větší členské státy.“

Redakce

TISKOVÉ KONFERENCE**VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ IMPEL**

Časopis České právo životního prostředí se akreditoval v rámci českého předsednictví na tiskovou konferenci organizace IMPEL. Ministerstvo životního prostředí a Česká inspekce životního prostředí pořádaly v Praze v rámci českého předsednictví 3. – 5. června 2009 valné shromáždění Sítě pro implementaci a prosazování práva životního prostředí IMPEL. Dne 3. června 2009 se uskutečnila v Kongresovém paláci tisková konference za účasti předsedy výboru IMPEL pana Gerarda Wolterse, ministra životního prostředí ČR Ladislava Mika a ředitelky České inspekce životního prostředí Evy Tylové.

IMPEL byl založen v roce 1992 jako neformální organizace, ve které si mohou její členové vzájemně poskytovat nejrůznější informace, diskutovat o problematických otázkách a také nabízet praktické rady. Tímto způsobem se její členové dozvědí o metodách „nejlepší praxe“ pro inspekce, monitorování a prosazování práva v Evropské unii. Členy IMPEL jsou zástupci agentur a inspektorátů životního prostředí všech států EU a Norska a kandidátských zemí, tedy v současné době celkem 38 členů. V roce 2008 se stal IMPEL mezinárodním neziskovým sdružením.

Úvodem konference pan Gerard Wolters představil sebe jako předsedu a osvětlil účel IMPEL. *„Cílem je dosáhnout efektivnějšího prosazování legislativy v praxi, vidíme rozdíly mezi teorií a tím, co se v praxi skutečně děje. Radíme všem orgánům EU, aby věnovali větší pozornost implementaci práva.“*

Valné shromáždění IMPEL se schází dvakrát ročně, nyní tedy v Praze. Pan Wolters při té příležitosti poděkoval ČR za organizaci. *„Očekáváme asi 70 účastníků valného shromáždění, hlavně inspektorů z kontrolních orgánů.“* K současné praxi IMPEL pan Wolters poznamenal, že jde především o zlepšování přístupu k povolování záměrů a prosazování práva v praxi. *„Organizujeme školení, výměnné pobyty inspektorů, včetně výměny zkušeností. Cílem je dosáhnout zpětné vazby od inspektorů, a její využití v přípravě nové legislativy. Zaměřujeme se hlavně na přeshraniční převoz odpadů, inspekční orgány provedly ve spolupráci s IMPEL v loňském roce asi 8000 kontrol v přístavech a na hraničních přechodech.“*

Na třetím valném shromáždění v Praze bude představena zpráva z projektu, který se zabýval přeshraniční přepravou elektroodpadu. Cílem projektu bylo zjistit slabé články řetězce sběru elektroodpadů v Evropě, kde dochází k jeho únikům a prodejem do rozvojových zemí, vytipovat možné strategie pro předcházení a zamezení této činnosti a ověřit nástroje, které mohou využívat kontrolní orgány.

Bude zde také schválena závěrečná zpráva z projektu k řešení konfliktů v životním prostředí prostřednictvím dialogu, který má přispět ke zlepšení komunikace mezi veřejností a úřady, které povolují a kontrolují činnost průmyslových zařízení z hlediska uplatňování práva životního prostředí.

Ředitelka České inspekce životního prostředí Eva Tylová vyzdvihla možnost být členem IMPEL a podílet se na organizaci Valného zasedání. *„Je důležité získávat od IMPEL zkušenosti, neboť je velký kus cesty od schválení legislativy, přes její uvedení do praxe, a konečně její vymáhání.“* Kromě vymáhání práva je důležitá i řada dobrovolných nástrojů. Zmínila práci ČIŽP s médii a s povinnými subjekty (původci znečištění, původci ohrožování a poškozování životního prostředí), přičemž zdůraznila, jak se osvědčuje medializace výsledků práce ČIŽP. *„Povinné subjekty se pak pod tlakem medializace případů snaží více dodržovat právo.“*

V rámci zasedání IMPEL proběhnou workshopy, na kterých budou delegáti diskutovat o budoucí náplni a výzvách pro další práci sítě IMPEL. Delegáti také v Praze schválí novou komunikační strategii, která zajistí větší zviditelnění sítě IMPEL v rámci Evropy. *„Je potřeba více rozšiřovat informace o konkrétních výsledcích projektů IMPEL a podporovat zpětnou vazbu a vzájemné informování mezi evropskými institucemi a členskými státy IMPEL,“* uvedla Eva Tylová. Cílovými skupinami pro výměnu informací mají být především organizace na ochranu životního prostředí v členských státech IMPEL, Evropský Parlament, Evropská komise a Rada, ale také environmentální organizace, které nejsou součástí sítě IMPEL.

Ministr životního prostředí ČR Ladislav Miko nejprve zmínil, že léta pracoval na České inspekci životního prostředí, a tudíž velmi dobře ví, jak je důležité kromě legislativy i její prosazování v praxi. Sám byl též členem AC IMPEL, což byly přístupové země EU 10 v roce 2004, později splynulo s IMPEL. Podobně jako jeho předchůdci i ministr zdůraznil opět výměnu zkušeností mezi členskými státy IMPEL. *„Důležité je, že inspektoři sítě IMPEL rozhodují všude stejně, takže pachatelé se nebudou moci vyvázat z odpovědnosti, když se přestěhují jinam.“* Prosazování je velmi důležitý element, úlohou IMPEL je předávání know how, *„politici mají velmi často tendenci legislativu vykládat po svém.“* Ladislav Miko, zmínil též doporučení Komise ES o standardech inspekční činnosti, aby byla sladěna kontrola v celém evropském prostoru. *„Veřejnost možná neví, že inspektoři mají význam i pro tvorbu změn legislativy.“*

Poté byl dán prostor na dotazy přítomných akreditovaných zástupců tisku (a ostatních médií), kteří však nejevili zájem se na cokoliv zeptat. Mimochodem, novinářů bylo v sále méně, než řečníků i s organizačním doprovodem dohromady (snad to nesvědčí o „zájmu“ médií o ochranu životního prostředí). Jediné dotazy jsem nakonec položil za redakci časopisu České právo životního prostředí já.

Pane Woltersi, v prosinci 2008 byla publikována v Úředním věstníku ES schválená směrnice č.2008/99/ES o trestněprávní odpovědnosti v ochraně životního prostředí. Jaká bude úloha IMPEL během její transpoziční lhůty?

Gerard Wolters: „IMPEL spolupracuje nejen s inspektory, ale i s orgány činnými v trestním řízení. Bude více v budoucnosti v kontaktu s Interpolem a Europolem a se státními zástupci, tak, aby mohl v rámci transpoziční lhůty směrnice účinně pomáhat členským státům EU na legislativní zakotvení směrnice v národních právních rádech a při přípravě jejího prosazování v praxi.“

Paní ředitelko, v současné době je v Poslanecké sněmovně ČR před třetím čtením novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Jak se staví Česká inspekce životního prostředí k návrhu Výboru pro životní prostředí, který schválil v druhém čtení pozměňovací návrh k § 66, kterým¹ by se výrazně omezila možnost ČIŽP v praxi kontrolovat a zastavit jednání poškozující přírodu?

Eva Tylová: „Vím o tom. Byl to návrh jednoho nejmenovaného poslance, schváleno ale jako celek na výboru. Česká inspekce životního prostředí s tím nesouhlasí. Vnímám to jako pokus o omezení kompetencí. Ustanovení § 66 zákona č.114/1992 Sb. je používáno v praxi výjimečně, posledním případem byla lokalita Plachta v Hradeckém kraji – ohrožení obojživelníků.“ Ředitelka ČIŽP poté osvětlila obsah a význam § 66 a dodala, že „byť je to rozhodnutí pravomocné, to ještě neznamená, že je věcně správné, inspekce jej při zjištění stavu věci pozastaví a dá podnět na přezkoumání jeho zákonnosti. Kdyby tuto možnost neměla, mohlo by dojít k nevratným ztrátám.“

Pan ministr Ladislav Miko odpověď ředitelky Tylové doplnil, že si myslí, že na Výboru pro životní prostředí ve Sněmovně došlo k teoretickému nedorozumění. „Ten poslanec nevěděl, jaký má § 66 v praxi použití. Doufám, že se to podaří před hlasováním vysvětlit.“

¹ Pro čtenáře uvádím platné znění § 66 zákona č. 114/1992 Sb.:

„§ 66

Omezení a zákaz činnosti

Orgán ochrany přírody je oprávněn stanovit fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, popřípadě takovou činnost zakázat.“

Dále pro srovnání uvádím návrh novely Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny: bod 26 sněmovního tisku č. 632/3 :

„§ 66

Omezení a zákaz činnosti

(1) Orgán ochrany přírody je oprávněn stanovit fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, popřípadě takovou činnost zakázat.

(2) Ustanovení odstavce 1 nelze uplatnit v případě již vydaného platného pravomocného rozhodnutí podle tohoto zákona v téže věci.“

Touto odpovědí také tisková konference skončila. Bližší informace o IMPEL naleznete laskavě čtenáři na <http://ec.europa.eu/environment/impel>. V tiskových materiálech Ministerstva životního prostředí je též uvedena informace, že budou zřízeny nové webové stránky IMPEL. O průběhu a výsledcích zasedání lze také nalézt informace na internetové stránce Ministerstva životního prostředí www.env.cz.

JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

♠♠

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA**MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O APLIKACI
AARHUSKÉ ÚMLUVY V PRAXI**

V rámci českého předsednictví v Radě Evropské unie uspořádalo Ministerstvo životního prostředí ČR mezinárodní konferenci, věnovanou přístupu k soudům v záležitostech souvisejících s ochranou životního prostředí. Tato konference se konala ve dnech 16. – 17. dubna 2009 v prostorách Nejvyššího správního soudu v Brně za účasti zástupců Katedry práva životního prostředí Univerzity Karlovy.

Účelem Aarhuské úmluvy je zajistit právo veřejnosti na informace o životním prostředí, vytváření podmínek pro aktivní účast veřejnosti v rozhodovacích procesech a zajištění přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Právě třetí pilíř Úmluvy – přístup k právní ochraně – byl tématem brněnské konference, pořádané Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ekologickým právním servisem a občanským sdružením Public Interest Lawyers Association.

Konference byla určena soudcům a ostatním odborníkům všech právních profesí zemí EU, kteří se zabývají uplatňováním principů Aarhuské úmluvy v praxi. Pozvány byly také nestátní neziskové organizace a zástupci veřejné správy, působící v oblasti environmentálního práva.

Program konference byl rozvržen do dvou dní; v dopolední části byla vždy jednotlivými přednášejícími představena základní témata, a to formou zhruba

půlhodinových příspěvků. V odpolední části diskutovali účastníci na daná témata v menších pracovních skupinách. Závěry diskusí ze skupin pak byly moderátory představeny v závěru odpoledne na plénu.

Své příspěvky na konferenci přednesli Lord Robert Carnwath (Lord of Appeal, UK), L. Lavrysen (Ústavní soud, Belgie), K. Kuusiniemi (Nejvyšší správní soud, Finsko), J. Passer (Nejvyšší správní soud, ČR), P. Černý (EPS/ J&E, ČR), R. Holdgaard (Ministerstvo zahraničí, Dánsko), M. Smolek (vládní zmocněnec pro zastupování ČR před ESD), Ch. Pirotte (Evropská komise, DG Environment) a J. Jendroszka (Univerzita Opole, Compliance Committee Aarhuské úmluvy).

Konference se zaměřila především na problematiku článku 9, odstavce 3, který je z hlediska aplikace jednoznačně nejproblematictější článkem Úmluvy. Z analýz vyplývá, že soudy v oblasti práva na právní ochranu ve věcech životního prostředí postupují nejednotně, protože ustanovení článku je velmi obecné a smluvní strany k němu v praxi přistupují podle systému soudnictví historicky zavedeného v té které zemi.

Problémy při aplikaci článku 9, odstavce 3 Úmluvy lze shrnout do tří hlavních oblastí:

- pojetí subjektivního práva; tradičně se takové právo spojuje pouze v ekonomických souvislostech, což v otázce práva na příznivé životní prostředí nelze použít.
- problém efektivity soudů; rozhodnutí ve věcech životního prostředí nemají ve většině případů odkladný účinek, proto dochází k situacím, kdy je o přezkoumávaném rozhodnutí rozhodnuto až v momentě, kdy je již provedeno a nelze ho zvrátit (např. po realizaci stavby, po proběhlé lovecké sezoně atp.)
- problém aktivní legitimace NNO; v některých právních úpravách jsou podmínky pro aktivní legitimaci NNO natolik přísné, že je pro NNO prakticky nemožné se k soudnímu procesu skutečně dostat (kritéria pro délku existence NNO, počet členů atp.).

Na konferenci byl rovněž diskutován návrh Směrnice o přístupu k právní ochraně, která byla navržena Evropskou komisí v roce 2003. Názor na přijetí Směrnice ze strany soudců národních soudů členských států EU je spíše kladný, ale nikoli bez výhrad. Přítomní se jednoznačně shodli, že původní návrh Směrnice by musel být nejprve pozměněn, než by jeho projednávání bylo znovu otevřeno.

JUDr. Petra Humlíčková

PROF. FIONA MAYNARD V PRAZE

Prostřednictvím katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a České společnosti pro právo životního prostředí se uskutečnila přednáška Dr. Prof. Fiony Maynard z Manchester Metropolitan University na téma „Trends in the UK civil and criminal environmental law“, která se konala 28. dubna 2009.

Přednáška byla rozdělena do několika okruhů a po každém následovala diskuze. Necelé dvě hodiny, které jsme s prof. Maynard mohli strávit, mne opravdu nadchly. Paní profesorka byla velmi milá, aktivní, otevřená našim názorům a dokázala nevťravým způsobem zaujmout naši pozornost.

Prvním problémem v britském právním či soudním systému obecně jsou vysoké náklady soudního řízení. Tyto náklady prakticky znemožňují střední třídě domáhat se svých práv soudní cestou. Pro slabší ekonomické skupiny existuje možnost osvobození od soudních poplatků, čímž jim je soudní řízení zpřístupněno. Střední ekonomické skupiny však nejsou schopny zaplatit poplatky ze svých příjmů a zároveň nesplňují podmínky pro osvobození od nich.

Druhým problémem, který obecně, tedy nejen v právu životního prostředí, způsobuje komplikace, je formálnost a složitost soudního řízení. Ve Velké Británii je prakticky nemožné domáhat se svých práv u soudu bez právního zástupce. Ovšem specifickým problémem pro právo životního prostředí je nutnost podpory orgánu místní správy, která by potvrdila význam environmentálního problému, aby byly soudy ochotny problém řešit.

Dalším okruhem, už specifickým pro právo životního prostředí, je nedostatek expertů, který profesorka dokumentovala případem Cambridge Water Co vs. Eastern Counties Leather a případem Hanifa Dobson vs Thames Water Utilities Ltd. Možným řešením tohoto problému by mohlo být speciální vzdělání soudců v environmentální oblasti. Ovšem ani toto řešení není úplně bez komplikací. Jaký by měl být rozsah znalostí soudců? Jakým způsobem by se soudci měli seznamovat s vývojem vědy? Toto jsou otázky, které vedly k rozsáhlé diskuzi. Dalším řešením by mohli být speciální „přisedící“, kteří by neměli právníké vzdělání, ale odborné znalosti. Což by se mohlo řešit zavedením databází odborníků jednotlivých oblastí životního prostředí, ke kterým by soudy měly přístup v případě potřeby.

Posledním probíraným okruhem byla možnost vzniku speciálních soudů pro právo životního prostředí. V diskuzi mezi studenty však převážil názor, že případy, které se týkají životního prostředí, nebývají problematikou výlučnou a určit věcnou příslušnost takových případů by byla velmi problematická.

Paní profesorka Maynard měla ještě 29. dubna 2009 další přednášku, která navazovala a dopodrobna rozebírala jednotlivé problémy i na konkrétních případech z právní historie UK.

Tato přednáška byla velmi podnětná a paní profesorka nám nabídla mnoho možností, jak řešit jednotlivá úskalí práva životního prostředí i u nás v České republice.

Marie Olšarová

ČLOVĚK A CHOV ZVÍŘAT – V ZAJETÍ ČI V LIDSKÉ PÉČI?

Katedra práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci se spolkem Juristi o.s. a Českou společností pro právo životního prostředí pořádá od podzimu 2009 sérii odborných seminářů na vybraná aktuální témata práva životního prostředí, zemědělského práva a souvisejících oborů. Akce jsou určeny pro studenty vysokých škol i pro odbornou veřejnost, či ostatní zájemce o dané téma.

Dne 3. 11. 2009 se v budově Právnické fakulty UK v Praze, Náměstí Curieových 7, Praha 1, od 16:00 hod. uskuteční odborný seminář „Člověk a chov zvířat – v zajetí či v lidské péči?“ spolu s následnou vernisáží doprovodné výtvarné výstavy studentů výtvarných oborů Západočeské Univerzity v Plzni a Akademie výtvarných umění v Praze na téma etický a právní rozměr ochrany zvířat.

V rámci výzkumného projektu GAČR č. 407/08/1053 „Právní ochrana zvířat a péče o ně (aspekty mezinárodní, komunitární, vnitrostátní)“ jsem se zabýval terminologickým problémem, zda používat ve vztahu ke zvířatům výrazy „lidská péče“ nebo „zajetí“. Když pominu etické a gramatické aspekty a soustředím se na platnou právní úpravu, klíčovým pro tuto otázku může být zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. S přihlédnutím k vymezení základních pojmů (§ 3) lze konstatovat, že sice tento zákon jednotnou terminologii nedrží, ale převážně používá výrazy jako „zvíře v lidské péči“, „zvíře vyžadující zvláštní péči“, „zvíře v chovu“, resp. „chované zvíře“, „zvíře chová“, „chov zvířat“, případně „zvíře drží“. Pouze jednou zákon uvádí výraz „chov v zajetí“ (§ 3 písm. b). Pokud se podíváme do jiných zákonů, například zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, i ten používá různou terminologii, např. § 3 odst. 1 písm. d) uvádí, že „...*Za jedince v **přímé péči člověka** se považuje jedinec živočišných nebo ptačích druhů pocházející z **odchovu v zajetí**, který je nezaměnitelně označen nebo identifikován nesnímatelným kroužkem nebo mikročipem anebo jiným nezaměnitelným způsobem a evidován orgánem ochrany přírody.*“

Definici chovu obsahuje v § 3 odst. 1 písm. s) jako „*jakékoliv držení živočicha v zajetí*“. V rámci obecné ochrany ptáků však zákon č. 114/1992 Sb. uvádí výraz „*chov v lidské péči*“ (§ 5b odst. 1). Naproti tomu v rámci zvláštní druhové ochrany (§ 48-57) ovšem na několika místech zákon č. 114/1992 Sb. v souvislosti s ochrannými podmínkami volně žijících živočichů uvádí opět výraz „*chov v zajetí*“ (§ 50, § 56). Zde je tedy vidět nejen pojmová nejednotnost, ale i nekoncepčnost, která je dílem vinou Ministerstva životního prostředí a dílem neodborného zásahu skupiny poslanců do vládní předlohy novely zákona při projednávání v Parlamentu v roce 2004. Zákon č. 162/2003 Sb. o zoologických zahradách, naproti tomu používá jednotný výraz, jde o ochranu „*jedince chovaného v lidské péči anebo závislého na péči člověka*“ (§ 2). Podobně i zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, se zmiňuje o chovu „*jedince v lidské péči*“ (§ 2). Na dvou místech ovšem tuto jednotu prolamuje, když hovoří o „*exempláři narozeném a odchovaném v zajetí*“ (§ 8 odst. 2 a § 11 odst. 2). A konečně zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, hovoří o „*chovu zvířete*“ a „*péči*“, jedinou výjimkou je ustanovení týkající se očkování psů, lišek a jezevců „*držených v zajetí*“ proti vzteklině (§ 4). Shrnu-li, česká platná právní úprava je nejednotná, spíše se ale kloní k používání moderního výrazu „*zvíře v lidské péči*“, namísto „*zvíře v zajetí*“.

Tyto, ale i jiné právní i věcné stránky ochrany zvířat, jako např. zajištění welfare zvířat, problematika jejich chovu, veterinární aspekty, atd. by měl výše uvedený vědecký seminář za účasti pozvaných odborníků zhodnotit, a to z pohledu různých oborů. V následné diskusi s ostatními účastníky / posluchači vyjádří, resp. vymění si své názory na aktuální problémy v této oblasti.

JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

♠♠

Opuštění psa

[**Klíčová slova:** *derelikce; vlastnické právo k opuštěným věcem; zvíře; psí útulek; zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník; zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání*]

V březnu 2009 se Nejvyšší soud ČR zabýval zajímavým sporem, týkajícím se derelikce psa. Rozhodnutí č. 28 Cdo 3563/2008 se dotýká jak práva životního prostředí a práva zemědělského, tedy oborů převážně veřejnoprávních, tak i práva občanského, tedy oboru soukromoprávního.

Žalobkyně, provozovatelka psího útulku starající se o opuštěné a ztracené psy, podala dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. září 2007, č. j. 30 Co 309/2007-54. Původně se jednalo se o žalobu proti žalované České republice – Ú. p. z. s. v. v. m., o zaplacení částky 47.250,- Kč z titulu bezdůvodného obohacení, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 6 C 377/2005.

Pokud bychom shrnuli podstatu sporu, žalobkyně v původní žalobě uvedla, že mezi ní a žalovanou byla zavedena dlouhodobá praxe stojící na vzájemné dohodě, podle níž žalobkyně, jakmile se pes dostal do dispozice jejího psího útulku, zasílala doklady týkající se psa na adresu žalované, která následně uzavírala se žalobkyní smlouvu o úschově, na základě které žalobkyně pečovala o svěřeného psa a žalovaná poskytovala žalobkyni na péči o psa stanovenou denní sazbu. V období od 1. 5. 2004 do 18. 9. 2004 se dostalo do dispozice žalobkyně deset psů. V rozporu se zavedenou a dlouhodobou praxí však žalovaná odmítla uvedené psy dopisem ze dne 14. 7. 2004 převzít. I přesto žalobkyně dál o shora uvedené psy pečovala celkem 945 dnů na své náklady, ač se starala o psy ve vlastnictví žalované.

Oproti tomu žalovaná strana navrhovala zamítnutí žaloby s odůvodněním, že opuštění psa ve smyslu § 135 odst. 3 ObčZ se přičítá dobrým mravům ve smyslu § 39 ObčZ, neboť se vlastník hodlá zbavit svojí odpovědnosti na úkor státu. Dále namítla, že žalobkyně předložila dohody, které jsou podepsány jak osobami, které psy přivedly, tak i žalobkyní. Z uvedených dohod o přijetí psa vyplývá, že se nejedná o jednostranné opuštění věci, nýbrž o právní úkony dvoustranné. Ze stran osob, které psy žalobkyni přivedly, se rovněž jedná o nečestné jednání a také o přestupek podle zákona č. 246/1992 Sb. Konečně žalovaná uvedla, že i když platila žalobkyni náklady na péči o předchozí psy, nezakládá její předchozí jednání právo žalobkyně na další plnění ze strany státu. Pokud bylo dříve plněno, bylo to v rozporu se zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Vlastnictví státu k dotčeným psům tudíž nevzniklo a nemohlo tak ani vzniknout bezdůvodné obohacení na straně žalované.

K průběhu soudního sporu je třeba zmínit stručně, že Obvodní soud pro Prahu 10 žalobkyni vyhověl a v rozsudku zavázal žalovanou stranu zaplatit žalobkyni požadovanou částku. Vyšel přitom ze skutkového zjištění, že žalobkyně převzala deset psů od jejich majitelů, kteří prohlásili, že se vzdávají svého vlastnictví a s odvoláním na ustanovení § 135 odst. 1 ObčZ uvedl, že vlastníci uvedených psů tato zvířata opustili s úmyslem je již nadále ve svém vlastnictví nemít. Opuštěním uvedených psů nabyl vlastnické právo ke psům stát a jako vlastník byl povinen se o ně starat. Protože péči o tyto psy vykonávala žalobkyně, došlo na straně žalované k bezdůvodnému obohacení.

Tím spor ovšem neskončil. Česká republika se odvolala a odvolací soud, kterým byl Městský soud v Praze, rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 změnil tak, že žalobu o zaplacení částky zamítl. Dospěl přitom k závěru, že soud prvního stupně sice správně zjistil skutkový stav, avšak nesprávně věc právně posoudil. Uvedl, že podle právní teorie je opuštění věci (derelikce) jednostranný právní úkon, jímž vlastník věci projevuje úmysl se vzdát vlastnictví k určité věci. Protože se jedná o jednostranný právní úkon, nesmí být určen žádné určité osobě. Odevzdání psů do útulku však bylo učiněno dvoustranným právním úkonem uzavřeným mezi vlastníky psů a žalobkyní. Odvolací soud proto uzavřel, že předání psů do péče žalobkyně nemělo povahu opuštění věci ve smyslu § 135 odst. 3 ObčZ. Vlastnictví na žalovanou tudíž nepřешlo, ta nebyla povinna se o psy starat a k bezdůvodnému obohacení na straně žalované nedošlo. V odůvodnění svého rozhodnutí dále konstatoval, že i kdyby vlastníci uvedené psy opustili ve smyslu § 135 odst. 3 ObčZ, pak by takový právní úkon byl neplatný a nemohl by tedy založit vlastnické právo žalované. Opuštění zvířete s úmyslem zbavit se ho nebo zvíře vyhnat, je nadto považováno ve smyslu § 4 odst. 1 písm. s) zákona č. 246/1992 Sb. za jejich týrání. Podle § 2 odst. 1 uvedeného zákona se týrání zvířat zakazuje. Jelikož podle § 39 ObčZ je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům, představuje opuštění psa neplatný právní úkon. Opuštění psa, jímž se vlastník na úkor státu hodlá zbavit své odpovědnosti za psa, se dle názoru odvolacího soudu dokonce také přiči dobrým mravům.¹

Proti rozhodnutí Městského soudu v Praze podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost spatřovala v ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť rozhodnutím odvolacího soudu byl změněn rozsudek soudu prvního stupně. Jako dovolací důvod uvedla nesprávné právní posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Žalovaná strana se k podanému dovolání nevyjádřila. Nejvyšší soud ČR připustil dovolání jako důvodné. V následujícím textu ocitujeme z jeho rozhodnutí, jelikož se jedná o velmi přínosné závěry pro teorii práva životního prostředí, práva zemědělského a práva občanského.

¹ Citace z rozsudku ze dne 11. září 2007, č. j. 30 Co 309/2007-54.

„1. Institut opuštění věci byl znám již římskému právu. Platilo, že „vlastnictví pozbývá se (...) odřeknutím vlastnickým, předpokládajíc, že on je provedl fakticky tím, že zároveň pustil věc z držení“. (srov. Heyrovský, L. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 5. vydání. Praha: Nakladatelství J. Otto, 1921, s. 198-199, případně Kincl., J., Urfus, V., Skřejpek, M. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 61, 189-190). Opuštění věci přitom judikatura pojímá nejen jako důvod zániku vlastnického práva, ale též jako jeden z projevů vlastnického práva, respektive projev vůle vlastníka (byť i konkludentní) nadále nebýt vlastníkem věci opuštěné (srov. nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. I. ÚS 696/02, který navázal na ustanovení § 362 zákona č. 946/1811 ř. z., obecného občanského zákoníku, podle kterého „mocí svého práva nakládati svobodně svým vlastnictvím, může úplný vlastník zpravidla své věci podle libovůle užívat nebo bez užitku nechat; může ji zničit, zcela nebo z části na jiné osoby převést nebo bezpodmínečně se jí vzdát, to jest ji opustit“). Přestože stávající občanský zákoník institut opuštění věci blíže pojmově nevymezuje, lze derelikci chápat jako jednostranný právní úkon, kterým se vlastník vzdává svého vlastnického práva k určité věci. Derelikce přitom musí naplňovat vedle obecných náležitostí kladených na právní úkony také vůli vzdát se vlastnictví věci a její fyzické opuštění (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 7. května 2008, sp. zn. 2 As 74/2007, případně Spáčil, J. in Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. *Občanský zákoník I. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 709).

2. Jakkoliv pojmově derelikce představuje právní úkon neadresovaný, nelze bez dalšího případnou adresnost písemně či jinak projevenou derelikci popřít v případě, kdy projev vůle věc opustit nevzbuzuje žádnou pochybnost nebo jestliže by se interpretace učiněného projevu vůle věc opustit dostala do rozporu s vůlí toho, kdo právní úkon učinil (věc opustil) – není-li v rozporu s písemným projevem – a konečně jestliže by se interpretace učiněného projevu vůle dostala do rozporu s tím, co takový projev vůle obvykle znamená (srov. § 35 ObčZ). Ostatně adresnost derelikce lze sotva dovozovat tam, kde má jedinou funkci, a to dokladu o způsobu, jímž došlo k opuštění věci, který nic nemění a nemá měnit na vůli jednajícího opustit věc. Stručně řečeno, jednostranné neadresované úkony se stávají perfektními v okamžiku, kdy je kvalifikovaným způsobem projevena vůle (srov. např. Fiala, J., Kindl, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 126 nebo Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. *Občanské právo hmotné 1*. Praha: ASPI, 2006, s. 143).

3. Pokud jde o otázku, ke kterému okamžiku nabývá stát vlastnické právo k opuštěným věcem, odkazuje dovolací soud na rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1/1979, kde konstatoval, že „k opuštění (derelikci) věci může dojít i u vlastníka, který je znám a který se tímto způsobem vzdává svého vlastnického práva. Opuštěná věc připadá do vlastnictví státu v okamžiku, kdy ji vlastník opustil, tedy samotnou derelikcí“. Ačkoliv uvedené rozhodnutí vycházelo z ustanovení

§ 453 ObčZ, ve znění do 31. 12. 1991, nemá dovolací soud důvod se od vysloveného názoru odchýlit v případě ustanovení § 135 odst. 3 ObčZ, ve znění do 30. 9. 2005 (podle ustanovení § 135 odst. 1 ObčZ, platí, že „kdo najde ztracenou věc, je povinen ji vydat vlastníkov. Není-li vlastník znám, je nálezce povinen odevzdat ji příslušnému státnímu orgánu. Nepřihlásí-li se o ni vlastník do jednoho roku od jejího odevzdání, připadá věc do vlastnictví státu“. Podle § 135 odst. 3 ObčZ výše uvedené „platí přiměřeně i na věci skryté, jejichž vlastník není znám, a na věci opuštěné“.). Obdobně ve vztahu k ustanovení § 135 odst. 1 ObčZ, ve znění po 1. 10. 2005, podle kterého nenabývá vlastnické právo k opuštěným věcem stát, nýbrž obec, judikoval Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 7. května 2008, sp. zn. 2 As 74/2007, že „k věcem opuštěným nabude obec vlastnictví již derelict; platné právo totiž nezná věci nič, takže opustí-li vlastník věc, ihned musí nastoupit jiný vlastník“. (srov. též Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, s. 603).

4. K otázce práva dereliktovat psa dovolací soud uvádí, že se neztotožnil s názorem odvolacího soudu: „i kdyby bylo možno úkon vlastníků psů, jímž psa odevzdali do útulku, považovat za opuštění věci ve smyslu ustanovení § 135 odst. 3 ObčZ, pak by takový právní úkon byl neplatný a nemohl by tedy vyvolat následky předvídané zákonem, tj. nabytí vlastnictví státu“. Svůj názor odvolací soud opřel o znění § 2 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se týrání zvířat zakazuje. Podle § 4 odst. 1 písm. s) téhož zákona se „za týrání se považuje opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat“. Ustanovení § 6 téhož zákona dále stanoví, že „nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat“.

5. Právní normy nemají význam samy o sobě, aniž přihlédneme k jejich kontextu a též k jejich aplikaci v praxi. Vzhledem ke skutečnosti, že na opuštění psa (byť věci v právním smyslu – srov. Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, s. 478-479) coby živé bytosti v civilizované společnosti nelze nahlížet z pohledu opuštění věci neživých, lze psy odevzdávat do péče psího útulku, před kterým majitelé projevují svou vůli psa opustit a to s účinky derelict. Zákaz týrání zvířat tudíž představuje zákonný limit práva psa opustit, nikoliv jeho negaci. Z logiky argumentace odvolacího soudu však plyne, že vždy, když majitel odevzdá psa do péče psího útulku, týrá opouštěné zvíře a dopouští se tak přestupku ve smyslu § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 246/1992 Sb., za který lze ve smyslu § 24 odst. 10 uložit majiteli pokutu až do výše 500.000,- Kč. Pokud by se každý majitel psa dopouštěl jeho odevzdáním do psího útulku přestupku týrání zvířat dle § 4 odst. 1 písm. s) zákona č. 246/1992 Sb., za což by mu mohla být uložena pokuta až do výše 500.000,- Kč, vedl by předemslaný výklad pouze k rozšíření nelidského jednání vůči psům v podobě jejich utrácování, vypouštění do volné přírody, přivazování ke stromu apod. Smysl existence a činnosti psích útulků coby služby ve veřejném zájmu, jejímž prostřednictvím společnost

omezuje volné pobíhání psů po veřejném prostranství, aby nedocházelo k poškozování nebo ohrožování právem chráněných zájmů jako majetek třetích osob případně jejich bezpečnost a zdraví, by byl výkladem, který zaujal odvolací soud, zcela popřen. Škoda na majetku a zdraví, jež by byla způsobena volně pobíhajícími psy, které jejich majitelé nemohli opustit předáním do psiho útulku, by dokonce mohla být daleko závažnější, než kolik stojí povinného jejich výživa. Z uvedeného důvodu dovolací soud odmítl i paušální argument odvolacího soudu, že „opuštění psa, jímž se vlastník na úkor státu hodlá zbavit své povinnosti o psa na své náklady pečovat, se navíc přičí dobrým mravům“, přestože nelze vyloučit, že v konkrétním případě by opuštění psa, spojené s přenosem povinnosti se o něj starat a pečovat, mohlo být posouzeno jako jednání odporující dobrým mravům (srov. Spáčil, J. in. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 709). O jednání v rozporu s dobrými mravy však nemůže jít například v situaci, kdy vlastník odevzdává psa do péče psiho útulku z důvodu, že odchází do domova důchodců apod.

6. Dovolací soud z výše uvedených důvodů k výkladu vedoucímu k rozjitření lidského zacházení se psy coby živými bytostmi nepřisvědčil a dospěl k závěru, že odevzdá-li vlastník psa psiho útulku a projeví též vůli psa opustit, přechází vlastnické právo k opuštěnému psu na stát ve smyslu § 135 odst. 1 ObčZ, ve znění do 30. 9. 2005 (na obec ve znění § 135 odst. 1 ObčZ od 1. 10. 2005), ledaže by šlo se zřetelem k okolnostem jednotlivého případu o jednání v rozporu s dobrými mravy. Pro úplnost dovolací soud uvádí, že za současné právní úpravy nabývá vlastnické právo k opuštěným věcem, tedy i psům, obec, která může negativním důsledkům spojených s odpovědností za jejich výživu částečně předcházet ukládáním místního poplatku za psa při horní hranici ve smyslu § 2 zákona č. 565/1990, o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a náklady spojené s výživou psů v útulku prostřednictvím uvedeného příjmu pokrývat a současně vytvářet ekonomické stimuly k tomu, aby se o psa starali majitelé, kteří se o něj starat mohou a chtějí.“²

Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací v předmětném případě z důvodů shora citovaných nakonec dospěl k závěru, že odvolací soud věc nesprávně právně posoudil, jak pokud jde o derelikci, tak pokud jde o výklad ustanovení § 135 odst. 1 a 3 ObčZ, ve znění do 30. 9. 2005, a proto rozsudek Městského soudu v Praze bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

(poděkování za tip na judikát patří

JUDr. Martinu Smolkovi, Ph.D., LL.M.)

♠♠

² Citace z rozhodnutí NS ČR č. 28 Cdo 3563/2008 z 11. března 2009.

Závazné stanovisko je podle Nejvyššího správního soudu ČR správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

[Klíčová slova: *závazné stanovisko; samostatný přezkum správního rozhodnutí ve správním soudnictví; souhlas orgánu ochrany přírody a krajiny; zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny*]

Dvěma usneseními rozšířeného senátu ze dne 21. října 2008 se Nejvyšší správní soud ČR vyjádřil ve dvou případech týkajících se zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, k právní povaze závazného stanoviska. Jednalo se o případy č. j. 8 As 47/2005-86 a č. j. 6 As 7/2005-97. Rozhodující právní věty říkají, že „*závazné stanovisko, jako je kupříkladu souhlas (či nesouhlas) orgánu ochrany přírody a krajiny k povolení stavby vydaný podle § 44 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, je správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Podléhá samostatnému přezkumu ve správním soudnictví. Aktivní žalobní legitimace v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a n. s. ř. s.) bude dána vždy tehdy, pokud s ohledem na tvrzení žalobce není možné zjevně a jednoznačně konstatovat, že k zásahu do jeho právní sféry v žádném případě dojít nemohlo.*“

Jelikož se jedná o velmi významnou judikaturu s širokým dopadem na praxi, věnujme pozornost alespoň prvnímu usnesení (druhé je k jinému skutkovému případu, ale argumentačně v podstatě totožné). Usnesení se dotýká výkladu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, soudního řádu správního, správního řádu, ale v závěru i například zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

V případě č. j. 8 As 47/2005-86 se jednalo o žalobu vlastníka rodinného domu v údolí Ohře v lokalitě Svatošské skály. Tato lokalita se nalézá ve 2. zóně odstupňované ochrany přírody Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les (dále jen „CHKO“). V roce 2002 vydala správa CHKO souhlas podle § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon č. 114/1992 Sb.“), se stavbou přístřešku k rodinnému domu žalobce. V souhlase uvedeným funkčním využitím přístřešku bylo skladování dřeva. K souhlasu byly připojeny dvě podmínky: 1) přístřešek bude sloužit ke skladování materiálu, který nevyžaduje uzavřený prostor a 2) přístřešek je přístavbou k obytnému domu coby součást objektu bydlení. Stavební úřad následně tuto stavbu povolil. O dva měsíce později vlastník rodinného domu u stavebního úřadu žádost o vydání rozhodnutí o povolení změny stavby před jejím dokončením. Předmětem změny měla být dostavba přístavku nikoliv coby skladu dřeva, ale jako objektu občanského vybavení s provozovnou pohostinství. Původně plánovaný otevřený přístřešek měl být uzavřen prosklenými stěnami. Mělo být vestavěno sociální zařízení, barový pult s kuchyňkou, kout pro mytí nádobí a sklad nápojů. Podáním ze dne 10. 7. 2003 se vlastník rodinného domu obrátil na správu CHKO a žádal o vydání souhlasu podle § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. s vydáním

stavebního povolení pro změnu stavby před jejím dokončením. Rozhodnutím ze dne 27. 10. 2003, č. j. 5505/03, správa CHKO souhlas neudělila a Ministerstvo životního prostředí, jakožto odvolací orgán, zamítlo podané odvolání a rozhodnutí správy CHKO v roce 2004 potvrdilo.

Další procesní vývoj případu pokračoval podáním správní žaloby vlastníka rodinného domu. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 1. 2005, č. j. 10 Ca 50/2004-35, rozhodnutí Ministerstva životního prostředí zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Proti tomuto rozhodnutí podalo ministerstvo kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ČR.

Z odůvodnění usnesení rozšířeného senátu citujme podstatnou argumentaci:

„II. Otázka předložená rozšířenému senátu

[9] Při předběžné poradě zjistil v dané věci rozhodující osmý senát, že klíčová otázka pro řešení projednávané věci, tedy zda je rozhodnutí o neudělení souhlasu orgánu ochrany přírody podle § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., a tím pádem podléhá samostatnému přezkumu ve správním soudnictví, je dosavadní judikaturou Nejvyššího správního soudu řešena rozdílně.

[10] V usnesení ze dne 29. 12. 2004, č. j. 6 A 172/2002-13 (shodně též ale kupříkladu usnesení ze dne 26. 10. 2004, č. j. 6 A 73/2002-54; viz též starší judikatura Vrchního soudu v Praze, kupř. usnesení ze dne 21. 8. 2000, č. j. 7 A 30/2000-23) zaujal Nejvyšší správní soud názor, že samostatný soudní přezkum (ne)udělení souhlasu podle § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. možný není. Dovedil, že na tento typ souhlasu dopadá kompetenční vyluka ustanovení § 70 písm. a) s. ř. s., tedy že (ne)vytvoření souhlasu je úkonem správního orgánu, který není rozhodnutím. Ač se po formální stránce jedná o správní akt, který byl vydán ve správním řízení a má i zákonné náležitosti správního aktu, po materiální stránce se o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejedná. Samo (ne)udělení souhlasu totiž nezasahuje do hmotných práv žadatele. Nezakládá mu žádná práva či povinnosti. K případnému zásahu do práv a povinností žadatele může dojít až vydáním konečného povolení (stavebního, vodoprávního aj.), pro které byl souhlas orgánu ochrany přírody podkladem. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že souhlas podle § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. je typickým subsumovaným aktem, který je ze samostatného přezkumu ve správním soudnictví vyloučen.

[11] Naproti tomu v rozsudku ze dne 24. 10. 2006, č. j. 2 As 51/2005-34, www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud dovedl, že rozhodnutí o neudělení souhlasu k zásahu do významného krajinného prvku podle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. samostatnému přezkumu ve správním soudnictví podléhá. Konstatoval, že tento souhlas není rozhodnutím předběžné povahy, které by bylo z přezkumu ve správním soudnictví vyloučeno na základě ustanovení § 70 písm. b) s. ř. s. Není dán hlavní znak uplatnění kompetenční vyluky, tedy předběžnost či dočasnost daného rozhodnutí; právě naopak,

ve vztahu k předmětu posuzování, tedy zásahu do krajinného rázu, jde o rozhodnutí konečné. Skutečnost, že existence souhlasného rozhodnutí orgánu ochrany přírody je podmínkou vydání dalších správních rozhodnutí, nepopírá existenci přímých účinků, které rozhodnutí na základě právních předpisů vyvolává. Poukazuje pouze na charakter rozhodovacího procesu coby řetězení jinak samostatných správních aktů. Stejný právní názor Nejvyšší správní soud rovněž zaujal v rozsudku ze dne 12. 5. 2004, č. j. 3 As 53/2003-61 a v rozsudku ze dne 13. 8. 2003, č. j. 7 A 198/2000-51, obé na www.nssoud.cz.

[12] K problematice závazných stanovisek vydávaných podle zákona č. 114/1992 Sb. existuje i judikatura Vrchního soudu v Praze. V usnesení ze dne 30. 12. 1999, sp. zn. 6 A 41/97, SJS 644/2000 = roč. 2000, sv. 3, str. 251 (shodně též např. usnesení ze dne 28. 8. 1995, sp. zn. 6 A 184/94, publikováno v Mazanec, M., Soudní judikatura ve věcech správních 1993-1997. Linde: Praha, str. 439-440) tak tento soud konstatoval, že rozhodnutí orgánu ochrany přírody podle § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb., vydané v rámci řízení podle stavebního zákona k umístování a povolování staveb, je individuálním správním aktem předběžné povahy, vyloučeným podle § 248 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění platném do 31. 12. 2002, z přezkumu soudem ve správním soudnictví. Dle názoru Vrchního soudu se jednalo o rozhodnutí předběžné povahy, kterým není zasahováno do práv a povinností subjektu.

[13] Ke stejnému závěru došel tento soud i s ohledem na povahu závazného stanoviska k zásahu do významného krajinného prvku, vydávaného podle § 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. I zde konstatoval, že toto stanovisko je pouze podkladovým rozhodnutím předběžné povahy, ze kterého vychází rozhodnutí konečné, kterým je teprve zasahováno do práv a povinností určitého subjektu. Samostatný přezkum tohoto stanoviska tedy s odkazem na § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř. vyloučil (srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 3. 1995, sp. zn. 6 A 64/94, publikováno v Mazanec, M., Soudní judikatura ve věcech správních 1993-1997. Linde: Praha, str. 388-389).

[14] Otázka předložená k posouzení rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu v souladu s § 17 odst. 1 s. ř. s. zní, zda rozhodnutí o neudělení souhlasu orgánu ochrany přírody a krajiny k povolení stavby podle § 44 zákon č. 114/1992 Sb. je správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., které podléhá samostatnému soudnímu přezkumu.

III. Existence odlišných právních názorů

[15] Rozšířený senát se předně musel vypořádat s otázkou, zda výše naznačené odlišnosti ve vnímání samostatné přezkoumatelnosti různých úkonů správního orgánu vydaných na základě zákona č. 114/1992 Sb. představují odlišný právní názor ve smyslu § 17 odst. 1 s. ř. s. Jak je z výše provedené rekapitulace patrné, odlišná judikatura se totiž vztahuje k různým ustanovením zákona č. 114/1992 Sb.

[16] Zákon č. 114/1992 Sb. spojuje vydání povolení s uskutečněním záměru, který by mohl zasáhnout do přírody a krajiny, a tím pádem ohrozit zájmy chráněné tímto zákonem (srov. § 1 a § 2 zákona č. 114/1992 Sb.), s požadavkem vydání kladného stanoviska ze strany orgánu ochrany přírody. Mezi nejfrekventovanější typy stanovisek podle zákona č. 114/1992 Sb. patří:

- (i) závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku (§ 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.);
- (ii) souhlas k zásahu do krajinného rázu (§ 12 zákona č. 114/1992 Sb.);
- (iii) souhlas ke stavební a jiné činnosti v ochranném pásmu zvláště chráněných území (§ 37 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.);
- (iv) závazné stanovisko (do 31. 12. 2006 souhlas) k některým činnostem ve zvláště chráněných územích (§ 44 zákona č. 114/1992 Sb.);
- (v) souhlas k činnostem a zásahům v ochranném pásmu památných stromů (§ 46 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.).

[17] Jednotlivé typy stanovisek se v terminologii zákona č. 114/1992 Sb. liší jak co do svého formálního označení (souhlas/stanovisko), tak co do předmětu právní ochrany (ochrana krajinného rázu/ochrana CHKO/ochrana významného krajinného prvku aj.). Byť především starší doktrína rozlišovala mezi souhlasem a stanoviskem coby různými typy úkonů veřejné správy, v současné praxi se již rozdíl mezi oběma kategoriemi stírá. Účel a fungování výše uvedených typů podkladových rozhodnutí je obdobný: příslušnému orgánu ochrany přírody umožňují závazným způsobem formulovat právní názor s ohledem na daný chráněný zájem. Za této situace rozšířený senát konstatoval, že pro účely soudního přezkumu nelze mezi jednotlivými typy závazných stanovisek činit rozdílu.

[18] S ohledem na výše uvedené rozšířený senát uzavřel, že byť se rozpor mezi právními názory senátů zdejšího soudu vztahuje k různým ustanovením zákona č. 114/1992 Sb., jedná se vskutku o rozpor v právních názorech ve smyslu § 17 odst. 1 s. ř. s.

IV. Kompetenční výluky

[19] Listina základních práv a svobod (čl. 36 odst. 2 Listiny), stejně jako ustanovení § 6 s. ř. s., obsahují obecnou klauzuli ve prospěch přípustnosti soudního přezkumu. Pro oblast správního soudnictví má tato klauzule dvojí význam: výčtový a výkladový. Výčtový význam znamená, že pro vyloučení věci ze soudního přezkumu je zapotřebí výslovného ustanovení zákona. Význam výše uvedené obecné klauzule ve prospěch soudního přezkumu jde však nad rámec prostého výčtu; stanoví také výkladové vodítko pro stanovení šíře jednotlivých výjimek ze soudního přezkumu. Výjimky mají být vykládány zužujícím způsobem. V pochybnostech má být přezkum umožněn. Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval kupříkladu v rozsudku ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 As 28/2005-89, č. 809/2006 Sb. NSS, „Je-li sporné, zda se na rozhodnutí správního orgánu vztahuje kompetenční výluka ve smyslu § 70 s. ř. s. [...], je zapotřebí zvolit výklad maximálně

dbající zachování práva na přístup k soudu.“ Shodně viz též usnesení ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, č. 906/2006 Sb. NSS; či nejnověji rozsudek ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007 - 197, www.nssoud.cz. Stejně požadavky formuluje taktéž judikatura Ústavního soudu (namátkou viz kupř. náleze ze dne 3. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 8/99, č. 291/1999 Sb.).

[20] S ohledem na předmět úpravy soudního řádu správního je výčet kompetenčních výluk obsažen především v ustanovení § 70 s. ř. s. Ten stanoví, že „Ze soudního přezkoumávání jsou vyloučeny úkony správního orgánu a) které nejsou rozhodnutím b) předběžné povahy [...]“. V případě závazných stanovisek vydávaných orgány ochrany přírody a krajiny podle zákona č. 114/1992 Sb. panuje nejistota právě o jejich podřaditelnosti pod některý z těchto dvou případů kompetenčních výluk.

V. Materiální povaha rozhodnutí

[21] Písmeno a) ustanovení § 70 s. ř. s. vylučuje z přezkumu ve správním soudnictví úkony správního orgánu, které nejsou rozhodnutím. Ve spojení s ustanovením § 65 odst. 1 s. ř. s., § 2 a § 4 písm. a) s. ř. s. je účelem tohoto ustanovení nepřipustit samostatný soudní přezkum u těch úkonů správních orgánů, které, byť mohou splňovat formální definiční znaky správního rozhodnutí, ve své podstatě nezasahují do práv a povinností subjektů.

[22] Tato výluka nalézá svůj odraz v platném správním řádu (zákon č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů), především v § 9 (definice správního řízení) a § 67 odst. 1 (definice správního rozhodnutí). Společným jmenovatelem pro všechny výše uvedené definice je vymezení správního rozhodnutí z materiálního hlediska tím, že se jedná o úkon správního orgánu, kterým se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti určené osoby. Klíčovými aspekty pro materiální vymezení správního rozhodnutí je (i) definice věci (předmětu řízení), kterým je rozhodování v určitém oblasti veřejné správy, a dále pak v rámci takto vymezeného předmětu (ii) vymezení subjektivních práv, která jsou rozhodnutím dotčena (tedy „založena, měněna či rušena“).

V.I Předmět řízení

[23] S ohledem na předmět může být řízení vedoucí k vydání závazného stanoviska v rámci zákona č. 114/1992 Sb. vnímáno různými způsoby. Jednak je možné tvrdit, že předmět řízení je definován hospodářským či společenským cílem, k jehož naplnění směřuje konečné rozhodnutí. Pokud je kupříkladu cílem žalobce, jako je tomu v projednávané kauze, získat rozhodnutí o povolení změny stavby před jejím dokončením, pak je předmětem řízení právě získání tohoto povolení. Naproti tomu je však také možné tvrdit, že realizace zájmu na ochraně přírody a krajiny, která se materializuje skrze rozhodnutí příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny, je řízením se samostatným předmětem.

[24] V obecné rovině lze předmět řízení definovat za pomoci dvou kritérií: subjektivního nebo objektivního. Subjektivní vymezení předmětu řízení je určeno hospodářským či společenským cílem, který subjekt vyvoláním řízení sleduje. Objektivní vymezení předmětu řízení je pak odvislé od veřejného zájmu a okruhu chráněných zájmů, o které se v tom či onom typu řízení jedná. Objektivní vymezení nalézá svůj odraz v systematické zákonné úpravě, která je vnitřně členěna dle jednotlivých okruhů chráněných zájmů (např. památková péče, ochrana přírody a krajiny, požární bezpečnost, aj.). Tyto dva typy vymezení předmětu řízení se přirozeně mohou a nemusí překrývat; sledování a naplnění jednoho (subjektivního) hospodářského cíle však může typicky zahrnovat posouzení několika okruhů veřejných zájmů, které mohou být upraveny celou řadou tzv. složkových zákonů.

[25] Tak je tomu i v projednávané věci: hospodářský cíl, který sleduje počínání žalobce, je přestavba rodinného domu. To však neznamená, že by byl tento hospodářský cíl zároveň totožný s předmětem správního řízení. Jinak řečeno, realizace této hospodářské kauzy se bude rozpadat do celé řady samostatných správních procesů, které budou vymezeny jednotlivými typy chráněných právních zájmů v jejich rámci realizovaných. K ochraně těchto jednotlivých typů chráněných zájmů jsou pak povolány různé orgány: orgány památkové péče, ochrany přírody a krajiny, aj.

[26] Na vymezení předmětu řízení je pak závislá samostatnost či nesamostatnost určité fáze správního řízení. Z toho plynoucí žalobní legitimace je především otázkou definice předmětu daného řízení. V dogmatice správního práva bývají tato odlišná pojetí traktována jako rozdíl mezi subsumpcí a řetězením správních aktů (srov. např. Hendrych, D. a kol., Správní právo. Obecná část. 6. vydání. C. H. Beck: Praha, 2006, str. 231-233).

[27] Vymezení předmětu správního řízení se tradičně děje objektivním přístupem, tedy skrze okruh chráněných zájmů, jejichž respektování má být v rámci daného řízení zajištěno. Poměřováno tímto pohledem není sporu o tom, že zájem na ochraně přírody a krajiny je samostatným, objektivně vymezeným předmětem v rámci územního či následně stavebního řízení povolovacího. Závazná stanoviska podle zákona č. 114/1992 Sb. jsou vydávána na žádost účastníka (typicky stavitele). Žadatel je také adresátem správního rozhodnutí. Probíhá o nich samostatné správní řízení, které je ukončeno správním rozhodnutím, majícím obecné náležitosti správního aktu. S ohledem na předmět řízení, kterým je ochrana přírody a krajiny, se jedná o rozhodnutí konečné. Navazující rozhodnutí (typicky rozhodnutí o umístění stavby či stavební povolení) musí předmětné rozhodnutí respektovat; buď jeho závěry převezme a včlení do svého textu, či na text předchozího rozhodnutí přímo odkáže. V každém případě je však obsahem rozhodnutí vázáno. Potenciálnímu stavebníku brání či naopak umožňuje realizaci určitého záměru; rozhodující správní orgán následně váže co do výroku jeho konečného rozhodnutí.

[28] *Jak příliš široké, tak příliš úzké vymezení šíře předmětu řízení v sobě pocho-pitelně skýtá nebezpečí. Příliš úzké vymezení předmětu řízení a rozčlenění původně jednotného řízení do několika řízení svébytných v sobě může obnášet nebezpečí paraly-zy jakýchkoliv rozhodovacích procesů v rámci veřejné správy. Na druhou stranu, příliš široké vnímání předmětu řízení může vést k situaci, kdy je přezkum konečného roz-hodnutí pouhou historickou judikaturou, která není s to poskytnout ochranu právům a právem chráněným zájmům v jakémkoliv smysluplném časovém rámci. Opožděný přístup k soudu je odepřeným přístupem k soudu. Z čl. 38 odst. 2 Listiny, stejně jako z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, vyhlášené pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Evropské úmluvy“), plyne požada-vek projednání věci bez zbytečných průtahů (srov. např., s ohledem na průtahy v řízení, náleze ze dne 8. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 729/2000, Sb. n. u. ÚS, sv. 39, str. 369 či náleze ze dne 13. 6. 2006, sp. zn. I. ÚS 533/05, Sb. n. u. ÚS, sv. 41, str. 525). Mezi oběma přístupy je nezbytné najít rozumnou rovnováhu. Ta však v současnosti chybí. Účinná ochrana práv subjektů je opožděná a ve svém důsledku iluzorní.*

[29] *Jak již rozšířený senát konstatoval výše, při výkladu šíře kompetenční výluky má být upřednostněn výklad zužující; v případech pochybností má být přezkum umožněn a nikoliv naopak. Dogmatický a vývoj správní praxe nereflektující výklad výluk může vést k odepření přístupu k soudu a ústavně nekonformní praxi správních soudů.*

[30] *V případě výkladu kompetenčních výluk podle § 70 písm. a) s. ř. s. je navíc třeba zvláštní opatrnosti také s ohledem na požadavek právní jistoty a předvídatelnosti práva pro běžného adresáta právní regulace - srov. v tomto ohledu např. náleze ÚS ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06, č. 37/2007 Sb. či náleze ÚS ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 21/01, č. 95/2002 Sb. Princip právní jistoty a z toho plynoucí požadavky na předvídatelnost právní úpravy plně respektují také jiné evropské systémy správního práva a právo Evropských společenství – srov. v tomto ohledu Schwarze, J. *European Administrative Law. Revised 1st Edition.* Office for Official Publications & Sweet and Maxwell, 2006, str. 946 a n.*

[31] *Moderní systémy správního práva nicméně akceptují, že jak při činnosti ve-řejné správy, tak v činnosti moci zákonodárné může dojít k rozporům mezi formou a ob-sahem aktu. Stanoví také mechanismy, jak na tento rozpor reagovat. Výchozím pravidlem je respektování formálního označení určitého aktu; je-li správní akt nadepsán „rozhodnu-tí“ a má náležitosti rozhodnutí, pak se má v první fázi za to, že se vskutku o rozhodnutí jedná. Může však dojít k situacím, kdy, ač je určitý výstup formálně označen za akt jednoho typu, ve skutečnosti (s ohledem na jeho materiální znaky) se jedná o akt ty-pově jiný. Jak judikatura správních soudů (srov. např. rozsudek ze dne 24. 5. 2006, č. j. 1 AfS 147/2005-107, č. 923/2006 Sb. NSS anebo rozsudek ze dne 2. 7. 2008, č. j. 1 Ans 5/2008-104, www.nssoud.cz, kde zdejší soud konstatoval, že i běžný dopis správního orgánu může být obsahově správním rozhodnutím), tak judikatura Ústavního soudu*

(srov. např. náleze ÚS ze dne 25. 10. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 17/95, č. 271/1995 Sb., kde pro přijetí aktu typově správního (správní rozhodnutí) byl zvolen akt normativní (nařízení vlády)) akceptují, že v případě podobného rozporu může dojít, s ohledem na požadavek účinné ochrany práv fyzických a právnických osob, k situaci, kdy obsah převládne nad formou. Akt formálně označený za akt jiný bude přezkoumán. Dodatečným argumentem pro umožnění „rekvalifikace“ aktu ve prospěch fyzické či právnické osoby je požadavek kontroly a předvídatelnosti činnosti veřejné správy; jinak by se mohla veřejná správa vyhnout přezkumu svých úkonů jenom díky tomu, že by akt určitého typu formálně označila za akt jiný, typicky tedy takového typu, u kterého není soudní přezkum možný.

[32] Kompetenční výluky podle § 70 písm. a) s. ř. s. představují situaci opačnou. Také zde sice dochází ke korekci formy s ohledem na obsah, děje se tak však v neprospěch účastníka a s důsledkem odepření soudní ochrany. Akt, který je na první pohled „bezvadným“ správním aktem se všemi formálními náležitostmi správního rozhodnutí, je z materiálního hlediska označen za úkon správního orgánu nalézající se mimo rámec § 65 odst. 1 s. ř. s. Nejenom, že se jedná o postup, o jehož korektnosti nepanuje shoda. S ohledem na výše uvedené požadavky předvídatelnosti práva a právní jistoty pro běžného adresáta se navíc jedná o postup ústavně pochybný. Ve svém důsledku totiž znamená, že od průměrného adresáta právní regulace je vyžadováno, aby si samostatně posoudil, zda správní rozhodnutí se všemi náležitostmi, které obdržel od příslušného správního orgánu, je také z materiálního hlediska správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Přístup k právní ochraně ve správním soudnictví pro subjekt právní regulace se tak stává odvislým od samostatného posouzení komplexní právní otázky, o které nepanuje dosud shoda ani uvnitř samotného Nejvyššího správního soudu.

[33] Takový přístup je v právním státě, za který se Česká republika považuje (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR), neobhajitelný. Jak již bylo uvedeno výše, v právním státě je přístup k soudu pravidlem a jeho odepření výjimkou (čl. 36 odst. 2 Listiny). Kompetenční výluky ustanovení § 70 s. ř. s. proto musí být definovány a vykládány úzce a především předvídatelně.

V.II Zásah do právní sféry

[34] Druhým z definičních znaků správního rozhodnutí je zásah do veřejných subjektivních práv žalobce. Soudní řád správní je svojí povahou „obrannou“ normou. Není normou „kontrolní“, která by umožňovala komukoliv iniciovat, prostřednictvím podání žaloby ve správním soudnictví, kontrolu jakéhokoliv úkonu veřejné správy. Má pouze zajistit poskytování právní ochrany v případech, kdy veřejná správa vstupuje do právní sféry fyzických nebo právnických osob. Hraničním kritériem pro žalobní legitimaci je právě tvrzený zásah do veřejných subjektivních práv. Nikoliv veškerá činnost (případně veškeré pochybení) veřejné správy je podrobena soudní kontrole ze strany fyzických

a právnických osob, ale pouze ta, kdy činnost správy přesáhne do jejich veřejných subjektivních práv.

[35] Výkladem tohoto kritéria by však nemělo docházet k zužování ústavně zaručeného práva na soudní ochranu. Jak z pohledu historického, tak z pohledu srovnávacího je nicméně patrné, že současně praktikovaný restriktivní výklad požadavku existence „veřejného subjektivního práva“ jako nutné podmínky aktivní žalobní legitimace znemožňuje žalobcům přístup k soudní ochraně.

[36] Za účinnosti zákona č. 36/1876 ř. z., o nejvyšším správním soudě, nebylo porušení veřejného subjektivního práva zákonným požadavkem pro aktivní žalobní legitimaci. Klíčové ustanovení § 2 odst. 1 zákona znělo: „Nejvyšší správní soud rozhoduje ve všech případech, ve kterých někdo tvrdí, že nezákonným rozhodnutím neb opatřením správního úřadu byl poškozen ve svých právech.“ S kategorií „subjektivních práv veřejných“ však pracovala odborná literatura a judikatura Nejvyššího správního soudu. Aktivní žalobní legitimace se odvíjela od tvrzeného zásahu do práv; jak shodně uváděla tehdejší judikatura i doktrína, do právní sféry občanovy. Důraz byl kladen na to, aby byl správní akt zásadně schopen právní moci, respektive aby byl vykonatelným, nikoliv na dokázání narušení veřejných subjektivních práv ve stádiu přezkumu žalobní legitimace – blíže viz Hoetzel, J., Soudní kontrola veřejné správy. 2. vydání. Všehrd: Praha, 1926, str. 19 an.; Hoetzel, J., Československé správní právo. Část všeobecná. 2. vydání. Melantrich: Praha, 1937, str. 251 a n. Celkově lze konstatovat, že přístup ke správnímu soudu byl nastaven o poznání otevřeněji, než jak jej s odvoláním na pozitivní právní úpravu konstruuje současná judikatura správních soudů.

[37] Z obdobných premis vychází i současná německá právní úprava. Ustanovení § 42 odst. 2 německého spolkového soudního řádu správního (Verwaltungsgerichtsordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 19. März 1991 (BGBl. I S. 686), zuletzt geändert durch § 62 Abs. 11 des Gesetzes vom 17. Juni 2008 (BGBl. I S. 1010)) váže přípustnost žaloby proti správnímu aktu na skutečnost, že žalobce tvrdí, že byl vydáním správního rozhodnutí anebo jeho odmítnutím poškozen ve svých právech. Žalobní legitimace se odvíjí od tvrzeného zásahu do práv, nikoliv od existence zásahu do přesně vymezeného veřejného subjektivního práva; posouzení existence zásahu je otázkou důvodnosti žaloby. V německé doktríně panuje shoda, že tvrzené poškození na právech se musí týkat subjektivního práva žalobce v oblastech činnosti veřejné správy. Skutečnost, zda svědčí žalobci nějaké subjektivní právo, se dovozuje pomocí „teorie ochranné normy“ [Schutznormtheorie]. Ta vyžaduje existenci právní normy, která je výlučně anebo přinejmenším částečně určena k tomu, aby mimo veřejného zájmu sledovala také zájem soukromý. Subjektivní právo je pak založeno všude tam, kde má veřejná správa vůči konkrétní fyzické nebo právní osobě anebo skupině osob povinnost jednat (V detailech viz např. Eyermann, E. (ed.) Verwaltungsgerichtsordnung. Kommentar. 11. vydání. C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung: Mnichov, 2000, str. 277 a n.; s ohledem na ma-

teriální vymezení správního aktu, viz kupř. Knack, H. J. (ed.) *Verwaltungsverfahrensgesetz-Kommentar*. 7. vydání. Carl Heymanns Verlag: Kolín nad Rýnem, 2000, str. 541 a n.).

[38] Aktivní žalobní legitimace se tedy i zde odvíjí od tvrzeného zásahu do široce koncipovaných subjektivních práv v oblasti veřejné správy. Není však podmínkou žalobní legitimace; jak ostatně výslovně uvádí výše citovaná německá doktrína (Eyermann, str. 287), ranné tendence pro vnímání existence subjektivního práva jako podmínky aktivní žalobní legitimace byly odmítnuty. Podle většinového názoru akceptovaného též justiční praxí je pro účely žalobní legitimace postačující tvrzené porušení, na jehož základě není možné zjevně a jednoznačně vyloučit, že by k zásahu do subjektivních práv žalobce dojít nemohlo [tzv. „Möglichkeitstheorie“]. Posouzení samotné důvodnosti žaloby, stejně jako přesné vymezení porušeného subjektivního práva, je záležitostí meritorního posouzení.

[39] Výše načrtnutý přístup německé praxe je plně přenositelný i do podmínek českého soudního řádu správního. Je nelogické činit ze schopnosti prokázat zásah do přesně specifikovaných veřejných subjektivních práv podmínku řízení; to je otázkou posouzení důvodnosti žaloby. Z těchto důvodů rozšířený senát již dříve přistoupil k přehodnocení výkladu podmínek aktivní žalobní legitimace ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. Ve svém usnesení ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, č. 906/2006 Sb. NSS, konstatoval, že rigidně vyžadovaná existence veřejného subjektivního práva jako předpoklad aktivní žalobní legitimace fyzických či právnických osob se dostává do kolize s ústavním právem na přístup k soudu. V odůvodnění rozhodnutí rozšířený senát předně uvedl, že v praxi jsou přezkoumávány akty správních orgánů, kde není možné dovodit, že by bylo jakékoliv „hmotné“ subjektivní právo dotčeno. Naproti tomu je odpírán přístup k soudu v případech, kdy má být předmětem přezkumu správní akt konstitutivní povahy. V takových případech je subjektivní právo zroženo teprve aktem samým; před jeho přijetím lze uvažovat maximálně o právech procesních či legitimním očekávání.

[40] V rozhodnutí rozšířeného senátu tak v podstatě rezonovalo původní očekávání zákonodárce, vyjádřené v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (Sněmovní tisk č. 1080/0 ze dne 4. 10. 2001, přístupný v digitálním repozitáři Poslanecké sněmovny ČR na <http://www.psp.cz>). Zde navrhovatel zákona s ohledem na žalobní legitimaci v současných ustanoveních § 65–§ 67 s. ř. s. konstatoval, že tato ustanovení poskytují žalobní oprávnění každému, „[...] kdo tvrdí, že jakýmkoli rozhodnutím správního orgánu byl dotčen na svých právech. Jen takovéto vymezení zajišťuje beze zbytku naplnění požadavků Listiny a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Žalobní legitimace, tedy právo na přístup k soudu, musí být totiž založena již samotným tvrzením. Nelze ji koncipovat tak, že právo na přístup k soudu se bude odvíjet od toho, zda někdo byl na právech zkrácen nebo ne; to může být zjištěno až po provedeném řízení a vyjádřeno teprve rozhodnutím soudu o věci samé.“

[41] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud dovodil, že žalobní legitimace ve správním soudnictví by napříště neměla být svázána s existencí ex ante přesně specifikovaných veřejných subjektivních hmotných práv žalobce, ale s tvrzeným zásahem do právní sféry žalobce. Tak tomu bude vždy v situaci, kdy se jednostranný úkon orgánu moci výkonné, vztahující se ke konkrétní věci a konkrétním adresátům, závazně a autoritativně dotýká právní sféry žalobce. Nejde tedy o to, zda úkon správního orgánu založil, změnil či zrušil práva a povinnosti žalobce, nýbrž o to, zda se - podle tvrzení žalobce v žalobě - negativně projevil v jeho právní sféře (nejnověji viz např. též rozsudek ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007-197, www.nssoud.cz).

[42] Při aplikaci těchto kritérií nezbyvá rozšířenému senátu než konstatovat, že vydání (ne)souhlasu k některým činnostem ve zvláště chráněných územích podle § 44 zákona č. 114/1992 Sb. je s to citelně zasáhnout do právní sféry jednotlivce. Závazné stanovisko tohoto typu, které s konečnou platností určí, zda vlastník pozemku může svůj pozemek určitým způsobem využívat, se předně dotýká práva vlastnit a pokojně užívat majetek (čl. 11 odst. 1 Listiny, případně čl. 1 Prvního dodatkového protokolu Evropské úmluvy). Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, srov. analogicky kupř. rozsudek ze dne 29. 11. 1991 ve věci *Pine Valley Developments Ltd and Others* proti Irsku (stížnost č. 12742/87), Series A no. 222 či rozsudek ze dne 21. 5. 1990 ve věci *Mats Jacobsson* proti Švédsku, (stížnost č. 11/1989/171/227), Series A no. 180-A.

[43] Nad rámec práva vlastnického lze také, v závislosti na konkrétních okolnostech případu, uvažovat o zásahu do práv na příznivé životní prostředí (čl. 35 odst. 1 Listiny), případně práva na včasné a úplné informace o životním prostředí (čl. 35 odst. 2 Listiny) – srov. nálezy ÚS ze dne 10. 7. 1997, sp. zn. III. ÚS 70/97, Sb. n. u. ÚS, sv. 8, str. 375; usnesení ze dne 11. 5. 1999, sp. zn. I. ÚS 74/99, Sb. n. u. ÚS, sv. 14, str. 329, případně také rozsudek zdejšího soudu ze dne 9. 10. 2007 č. j. 2 As 13/2006 - 110, www.nssoud.cz). Není sporu o tom, že obě práva jsou svým charakterem rámcová a vyžadují zákonné specifikace. Nicméně právě zákon o ochraně přírody a krajiny by měl být zákonnou úpravou, která obě práva na zákonné úrovni naplňuje; tomuto požadavku by měl odpovídat i jeho výklad.

[44] V neposlední řadě se pak absence možnosti soudního přezkumu souhlas (ne) vydaného podle § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. a závazných stanovisek obecně může dotknout také procesních práv žalobce, přinejmenším práva na přístup k soudu (čl. 36 odst. 2 Listiny) a právo na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny).

[45] Na základě výše uvedeného rozšířený senát uzavřel, že závazné stanovisko, jako je kupříkladu souhlas orgánu ochrany přírody a krajiny (či jeho absence) k povolení stavby vydaný podle § 44 zákona č. 114/1992 Sb. je správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Není proto vyloučeno z přezkumu ve správním soudnictví na základě ustanovení § 70 písm. a) s. ř. s.

VI. Rozhodnutí předběžné povahy

[46] Rozšířený senát dále konstatoval, že závazná stanoviska nejsou rozhodnutím předběžné povahy ve smyslu § 70 písm. b) s. ř. s. Jak dovozuje judikatura zdejšího soudu, charakteristickým rysem rozhodnutí předběžné povahy je jeho dočasnost (srov. kupř. rozsudek ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 162/2004-61, č. 613/2005 Sb. NSS; rozsudek ze dne 30. 9. 2004, č. j. 5 As 29/2003-68, č. 790/2006 Sb. NSS; usnesení ze dne 5. 10. 2004, č. j. 6 A 119/2001-74, č. 434/2005 Sb. NSS). To jednak znamená, že samotné věcné posouzení je vyhrazeno konečnému rozhodnutí, a dále pak tu skutečnost, že dočasné rozhodnutí tradičně pozbývá svých účinků s nabytím právní mocí konečného rozhodnutí ve věci samé.

[47] Požadavek, který dále formuluje judikatura Ústavního soudu je, aby v okamžiku, kdy samostatnému soudnímu přezkumu nepodléhá rozhodnutím předběžné povahy, pak aby mu podléhalo rozhodnutí konečné (srov. nález pléna ÚS ze dne 3. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 8/99, č. 291/1999 Sb., na str. 4702). Pokud by tedy údajné rozhodnutí předběžné povahy dalšímu přezkumu v rámci přezkumu rozhodnutí konečného s ohledem na svůj obsah již nepodléhalo, pak takové rozhodnutí nelze z ústavně-právního hlediska považovat za rozhodnutí předběžné povahy.

[48] Ani jeden z výše uvedených znaků závazné stanovisko vydané orgánem ochrany přírody podle zákona č. 114/1992 Sb. nenaplní. Jedná se jednak o rozhodnutí, které je s ohledem na posuzovaný předmět řízení konečné. Příslušný orgán ochrany přírody autoritativně a pro všechna další navazující řízení závazně stanoví, jakým způsobem bude chráněn veřejný zájem na úseku ochrany přírody a krajiny. Z důvodů, které byly podrobně rozvedeny výše v bodě týkajícím se předmětu řízení (bod V.I.), s ohledem na tento předmět řízení je rozhodnutí orgánu ochrany přírody konečné a nikoliv předběžné.

[49] Stejně tak podkladové rozhodnutí nepozbývá právní moci či účinků tím, že je vydáno rozhodnutí navazující. Může sice nastat situace, kdy budou některé části podkladového rozhodnutí obsahově převzaty do (výroku) rozhodnutí navazujícího; tato skutečnost však nezbavuje výchozí rozhodnutí samostatné právní existence. Podobně pokud je rozhodnutí kupříkladu stavebního úřadu předmětem následného přezkumu ve správním soudnictví a je pro svoji nezákonnost zrušeno, tato skutečnost nemá žádný dopad na platnost předchozího rozhodnutí orgánu ochrany přírody a krajiny.

[50] S ohledem na výše uvedené rozšířený senát uzavřel, že souhlas orgánu ochrany přírody a krajiny (či jeho absence) k povolení stavby vydaný podle § 44 zákona č. 114/1992 Sb. není vyloučen z přezkumu ve správním soudnictví ani na základě ustanovení § 70 písm. b) s. ř. s.

VII. K šíři soudního přezkumu závazných stanovisek

[51] Na okraj rozhodnutí považuje rozšířený senát za vhodné uvést, že výše uvedený závěr platí beze zbytku pouze pro závazná stanoviska. Úlohou správního soudnictví je přezkum činnosti veřejné správy a jí svěřené úvahy v případech, kdy dochází do zásahu právní sféry fyzických nebo právnických osob. Tento přezkum má být vykonáván v první řadě vůči tomu orgánu, který reálnou mírou úvahy v konkrétním případě disponuje. V případě závazného stanoviska však správnímu orgánu, který vydává jakékoliv následné rozhodnutí (zde stavební úřad), žádná úvaha s ohledem na úsek veřejné správy ve stanovisku zachycený nepřísluší.

[52] O opačný případ se jedná v okamžiku, kdy rozhodující orgán ze stanoviska pouze vychází, není jím však vázán. V takovém případě je rozhodující orgán, který vydává konečné rozhodnutí, oprávněn i s ohledem na úsek veřejné správy ve stanovisku zachycený realizovat určitou míru vlastní úvahy. O situaci podobného typu se bude kupříkladu jednat v případě posuzování vlivů záměrů na životní prostředí podle § 4 – § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Ustanovení § 10 odst. 4 zákona uvádí, že správní úřad, který vydává rozhodnutí (typicky se tak děje v oblasti územního a stavebního řízení) bere obsah stanoviska k posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. stanoviska EIA) v úvahu. Stejně tak má správní úřad povinnost si stanovisko opatřit; není jím však vázán co do obsahu. Může se od obsahu stanoviska odchýlit; v takovém případě je však povinen uvést pro tento svůj postup důvody. Za podobné situace proto není nezbytné podrobit podobný typ nezávazného stanoviska samostatnému přezkumu ve správním soudnictví (viz rozsudek ze dne 29. 8. 2007, č. j. 1 As 13/2007-63, č. 1461/2008 Sb. NSS; viz též usnesení ÚS ze dne 30. 6. 2008, sp. zn. IV. ÚS 154/08, <http://nalus.usoud.cz>).

[53] Omezení samostatného přezkumu stanovisek na stanoviska závazná nejenom že vychází vstříc výše naznačené logice kontroly úvahy veřejné správy na tom místě, kde je a kde může být skutečně realizována; tento výklad dále respektuje hranice příslušnosti jednotlivých správních orgánů. Opačný přístup činí odpovědným správní orgán vydávající konečné rozhodnutí také za úkony či pochybení orgánu, který vydal stanovisko, aniž by však měl prvně jmenovaný správní orgán pravomoc rozhodovací činnost posledně jmenovaného reálně ovlivnit.

[54] Rozšířený senát konečně nepřijal za svoji argumentaci předkládajícího senátu v tom smyslu, že samostatný soudní přezkum by měl být umožněn pouze v případech negativních stanovisek orgánů ochrany přírody a krajiny. S ohledem na negativní stanoviska vzniká již problém povahy definiční: stanovisko negativní s ohledem na zájmy žalobce (stavebníka) může být pozitivní s ohledem na zájmy případných jiných účastníků řízení (vlastníků sousedících nemovitostí, občanských sdružení aj.) a naopak – stanovisko pozitivní vůči plánům potencionálního stavebníka může být negativní vůči všem ostatním. Navíc je patrné, že i na první pohled pozitivní stanovisko, které vyslovuje sou-

hlas s uskutečněním záměru, může být, s ohledem na množství případných omezujících podmínek či dalších požadavků, stanoviskem de facto negativním. Za těchto okolností došel rozšířený senát k závěru, že ve správním soudnictví přísluší přezkoumávat všechna závazná stanoviska.“

Vybral a úvodními poznámkami opatřil

JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

♠♠

RECENZE A ANOTACE

Recenze: Vojtěch Stejskal, Ondřej Vícha:

Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnosti

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, dále jen „zákon o ekologické újmě“ nebo „zákon“, který nabyt účinnosti (vyjma některých ustanovení s účinností odloženou k 30. dubnu 2011 resp. 1. lednu 2013) 17. srpna 2008, byl ve Sbírce zákonů publikován dne 19. května 2008. Již počátkem roku 2009 vydalo nakladatelství Leges komentář k tomuto zákonu.¹ Komentář tedy vznikl bezprostředně po jeho vstupu v platnost. Takto rychlá reakce autorů je na jednu stranu velmi vítaná, neboť zákon o předcházení ekologické újmě upravuje problematiku v českém právním řádu dosud upravenou pouze velmi rámcově v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, dílčím způsobem pak v některých složkových právních předpisech,² a tento zákon tak přináší zcela nové způsoby řešení. Na druhou stranu tento velmi brzký vznik komentáře v sobě skrývá řadu úskalí, což si ostatně i sami autoři uvědomují a upozorňují především na nemožnost doplnit k okomentovanému textu poznatky z praktického naplňování ustanovení zákona ani z publikovaných rozhodnutí správních orgánů a soudní judikatury.³

Budeme-li se rozhodovat, zda si publikaci přečíst, jistě stojí za povšimnutí též jména autorů. Jedná se o dvojici zkušených právníků a autorů, JUDr. Vojtěcha Stejskala, Ph.D., který působí jako odborný asistent na katedře práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy, a otázkám odpovědnosti za ztráty na životní prostředí se především na teoretické úrovni dlouhodobě věnuje, a JUDr. Ondřeje Víchu, který pracuje v legislativním odboru Ministerstva životního prostředí a na tvorbě zákona o předcházení ekologické újmě se podílel.

Publikace obsahuje vedle samotného textu zákona s komentářem k jednotlivým ustanovením část nazvanou „Úvod do problematiky“, a dále pak texty vybraných ustanovení souvisejících právních předpisů (včetně ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody), text směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a ná-

¹ Stejskal, V., Vícha, O.: Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnosti, Praha, Leges, 2009, 336 s. ISBN 978-80-87212-07-3.

² Např. § 42 zákona č. 254/2002 Sb., § 86 zákona č. 114/1992 Sb., § 3 zákona č. 334/1992 Sb.

³ Stejskal, V., Vícha, O.: Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnosti, Praha, Leges, 2009, s. 10.

pravou škod na životním prostředí (dále jen „směrnice 2004/35/ES“) a text vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě. Samozřejmostí je pak předmluva, seznam literatury a věcný rejstřík. Publikace tak shromažďuje texty všech podstatných právních norem vztahujících se problematice odpovědnosti za ekologickou újmu. Osobně bych s ohledem na snadnější orientaci v zákonném textu uvítala ještě zařazení samotného textu zákona o předcházení ekologické újmě, tentokrát bez komentáře.

Část nazvaná „Úvod do problematiky“ zasazuje odpovědnost za ekologickou újmu do celého rámce ekologicko-právní odpovědnosti (tedy odpovědnosti deliktů a odpovědnosti za ztráty na životním prostředí⁴), podrobněji se pak věnuje odpovědnosti za ztráty na životním prostředí včetně porovnání institutů odpovědnosti za škodu a odpovědnosti za ekologickou újmu podle zákona č. 17/1992 Sb. Odpovědnosti za ekologickou újmu je pak věnovaný největší prostor a neomezuje se pouze na východiska a principy nové, komentované právní úpravy, ale popisuje též vztah k právním předpisům, které již otázky odpovědnosti za ekologickou újmu řeší. Zmíněny jsou též mezinárodněprávní aspekty odpovědnosti za škody na životním prostředí a uvedeny významné mezinárodněprávní dokumenty.⁵

Autoři charakterizují zákon o ekologické újmě jednoznačně jako veřejnoprávní předpis a pojetí ekologické újmy v zákoně chápou jako subkategorii odpovědnosti za ekologickou újmu. Dále v úvodu uvádějí dvojí typ odpovědnosti, kterou rozlišuje směrnice 2004/35/ES v čl. 3, a to odpovědnost objektivní (bez ohledu na protiprávnost) a odpovědnost subjektivní (za zavinění ve formě nedbalosti nebo úmyslu). Za lehce matoucí považují, že již terminologicky jednoznačně nezařazují režim odpovědnosti za ekologickou újmu resp. její hrozbu tak, jak ji definuje zákon o ekologické újmě a její nápravě. V úvodní části i v komentáři k jednotlivým ustanovením (§ 4 a § 5) jsou uvedeny především zákonné předpoklady vzniku odpovědnosti za ekologickou újmu resp. její hrozbu. Těmi jsou v případě režimu ekologické újmy způsobené na vybraných druzích rostlin či živočichů nebo na jejich přírodních stanovištích existence této újmy v příčinné souvislosti s výkonem provozní činnosti v rozporu s právními předpisy. U základního konceptu odpovědnosti, na kterém jsou směrnice i zákon založeny, postačuje vznik nebo bezprostřední hrozba ekologické újmy na vodě, půdě nebo vybraných částech přírody v příčinné souvislosti s výkonem provozní činnosti uvedené v příloze č. 1 k zákonu. Podle mého názoru se v tomto zákonném pojetí v obou případech jedná o subkategorie objektivní odpovědnosti tedy odpovědnosti za výsledek bez ohledu na zavinění, v základním konceptu (§ 4

⁴ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 2. vydání. C. H. Beck, Praha 2007, s. 70.

⁵ Blíže Stejskal, V., Vícha, O.: Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnosti, Praha, Nakladatelství Leges, 2009, s. 36–41.

zákonu) bez ohledu na protiprávnost a v doplňujícím režimu (§ 5 zákona) jako odpovědnosti za protiprávní jednání.

Kniha v „Úvodu do problematiky“ rovněž vysvětluje důvody sjednocení právní úpravy odpovědnosti za ekologickou újmu na vybraných složkách životního prostředí na komunitární úrovni (zejména zkušenosti členských států s ekologickými haváriemi, existence řady znečištěných míst na území EU představující značná rizika pro lidské zdraví i životní prostředí, roztržičnost právní úpravy v jednotlivých členských státech) a zároveň uvádí hlavní principy, ze kterých tato úprava vychází (princip prevence, princip „znečišťovatel platí“ a princip odpovědnosti původce). Důvody transpozice směrnice 2004/35/ES v ČR formou samostatného zákona uvedeny již nejsou,⁶ byť je lze dovodit zejména z části z části 6 „Úvodu do problematiky“ věnované vztahu zákona č. 167/2008 Sb. k jiným právním předpisům a z komentáře k příslušným ustanovením zákona (k § 1, § 21 – 27).

Stěžejní část publikace, tedy komentář k jednotlivým ustanovením zákona o ekologické újmě, je psán velmi podrobně a podává komplexní, místy téměř vyčerpávající (samozřejmě s ohledem na limitující skutečnost absence praktických zkušeností s aplikací zákona) množství informací, které je nutno brát v úvahu při aplikaci jednotlivých ustanovení. Autoři čerpají jak z důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o ekologické újmě, tak z textu směrnice 2004/35/ES včetně její preambule. Velmi pečlivě jsou sledovány veškeré vazby na jiné právní předpisy, což je užitečné především u výkladu jednotlivých pojmů, se kterými zákon pracuje.

Polemizovat s komentářem k jednotlivým ustanovením zákona rozhodně není smyslem tohoto příspěvku a bylo by to i velmi obtížné, jak z důvodu nesporné kvality a hloubky výkladu, tak z důvodu již několikrát zmiňované absence praktické zkušenosti se zákonem. Proto si dovoluji uvést pouze několik drobných poznámek.

V jinak velmi podrobném komentáři k stěžejnímu pojmu zákona „ekologická újma“ (podle § 2 písm. a) se jedná o nepříznivou měřitelnou změnu přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, které se může projevit přímo nebo nepřímo) není blíže rozveden pojem „měřitelná“. Je otázkou zda se v praxi vyskytnou výkladové problémy vztahující se měřitelnosti jako jednomu z definičních znaků ekologické újmy. Domnívám se, že měřitelnosti může být problematická především v případě ekologické újmy na chráněných druzích nebo přírodních stanovištích.

⁶ K důvodům pro transpozici směrnice 2004/35/ES formou přijetí samostatného zákona blíže srov.:

- Stejskal, V., Vícha, O., Základní principy zákona o ekologické újmě a její náprava, České právo životního prostředí, č. 1/2008 (22), s. 58-59.
- Vícha, O., Informace o transpozici směrnice 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí v ČR, České právo životního prostředí, č. 1/2007 (19), s. 23-25.

Zcela jistě klíčovými ustanoveními zákona jsou ustanovení upravující financování preventivních a nápravných opatření (hlava III). Zákon velmi široce pojímá zejména liberační důvody ze zásady „platí znečišťovatel“ (§ 12). Autoři upozorňují, na důležitou skutečnost, že se jedná o jak obligatorní tak fakultativní důvody podle směrnice 2004/35/ES. V komentáři rovněž upozorňují na způsob, jakým se bude moci provozovatel v případě prokázání liberačních důvodů domáhat náhrady vynaložených nákladů (v občanskoprávním řízení nebo podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci). Liberační důvod podle § 12 odst. 4 písm. a),⁷ jehož uplatnění směrnice ponechává na vůli členských států, považují za nejvíce sporný, komentář naznačuje šíři příslušných správních rozhodnutí, která přicházejí v úvahu při využití toho liberačního důvodu. Je otázkou, jak dalece se tato výjimka bude uplatňovat v praxi a zejména, jak dalece ovlivní rozhodovací činnosti správních úřadů, která vydávají tato správní rozhodnutí a z jejichž rozpočtu by se náklady na preventivní a nápravná opatření v konečném důsledku hradila při prokázání tohoto liberačního důvodu. Posledním zásadním ustanovením zákona o předcházení ekologické újmy a její nápravě, na které bych ráda upozornila, je § 14 zákona. Ten upravuje povinnost provozovatele zabezpečit finanční zajištění k náhradě nákladů na preventivní a nápravná opatření a stanoví (poměrně široce) výjimky z této povinnosti. Účinnost tohoto ustanovení je odložena k 1. 1. 2013 a autoři v komentáři naznačují důvody tohoto odkladu, když upozorňují na povinnost Komise ES předložit v případě potřeby návrhy na systém harmonizovaného povinného zajištění, nepřímou tak upozorňují na skutečnost, že znění tohoto ustanovení může být změněno bezprostředně po nabytí účinnosti případně ještě před jeho účinností.

Celkově se domnívám, že je potřeba směrnicí 2004/35/ES a zákon o ekologické újmě a její nápravě chápat především jako určitou výzvu a jako velmi důležitý, byť dosti opatrný a nesmělý krok v oblasti problematiky ekologické újmy. Publikace „Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě s komentářem, souvisejícími předpisy a s úvodem do problematiky ekologicko-právní odpovědnost“ je velmi důležitou pomůckou pro pochopení problematiky ekologické újmy a určitě může dobře plnit úlohu prvního průvodce zákonem.

JUDr. Martina Franková, Ph.D.

♠♠

⁷ § 12 odst. 4 : „Příslušný orgán rozhodne, že provozovatel činnosti uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu, který provedl nápravná opatření k odstranění ekologické újmy, nebo za kterého je zajistil příslušný orgán nenese jejich náklady, pokud prokáže, že

a) neporušil právní předpis nebo rozhodnutí vydaná na jejich základě a ekologické újma byla způsobena emisí nebo událostí, která byla výslovně povolena podle zvláštních právních předpisů ...“

Košičiarová, S. a kol.: **Právo životného prostredia**

Vysokoškolská učebnice, Vydavatel: Euro Kodex, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Poradca podnikateľa, s.r.o., Bratislavská vysoká škola práva, 2009, ISBN 978-80-7380-143-4, 2. zmenené a rozšírené vydanie. Stran 680.

2. zmenené a rozšírené vydanie publikácie „Právo životného prostredia“ vyšlo v únoru 2009. Jde o vysokoškolskou učebnici, na jejíž tvorbě se podílelo celkem 23 odborníků na právo životního prostředí ze tří států (kromě Slovenska také z České republiky a Rakouska) v čele s JUDr. Soňou Košičiarovou, PhD. z Právnické fakulty Trnavské univerzity v Trnavě. Kromě studentů právnických fakult je určena též širší odborné veřejnosti z oblasti environmentálního práva.

Samotný text učebnice v rozsahu 662 stran je rozdělen do 7 kapitol obecné části a 4 kapitol zvláštní části, dále ještě dělených na podkapitoly, a doplněn seznamem citovaných právních předpisů, věcným rejstříkem a seznamem použité literatury.

Obecná část je klasicky zahájena kapitolou uvádějící čtenáře do právního odvětví práva životního prostředí: pojednává o předmětu a cílech právní úpravy, jejích principech, systému a charakteru. Druhá kapitola je věnována pramenům právní úpravy ochrany životního prostředí; přitom zvláštní pozornost věnuje ústavním základům slovenského práva životního prostředí a rozboru zákona č. 17/1992 Zb., pocházejícímu ještě z doby Česko-slovenského státu.

Třetí kapitola postupně analyzuje jednotlivé druhy rozhodovací činnosti v oblasti ochrany životního prostředí: rozhodovací činnost státní správy (jednotlivé podkapitoly pokrývají výklad o soustavě a pravomocech orgánů státní správy, ale též o jednotlivých typech administrativně-právních, koncepčních a dozorových nástrojů ochrany životního prostředí); rozhodovací činnost územní samosprávy; rozhodovací činnost soudů (která je zde rozdělena na trestněprávní oblast, občanskoprávní oblast a oblast správního soudnictví; zvláštní pozornost se pak věnuje činnosti Evropského soudu pro lidská práva) a rozhodovací činnost Ústavního soudu SR.

Čtvrtou kapitolu hlavní autorka věnuje rozboru postavení právnických a fyzických osob v oblasti právní úpravy ochrany životního prostředí – a to podnikatelů, vlastníků, obyvatel obce a samosprávného kraje, zájmové samosprávy a veřejnosti. Postavení veřejnosti je zkoumáno jak z hlediska práv veřejnosti při prosazování zájmů ochrany životního prostředí, tak z hlediska možností její účasti při tvorbě právních předpisů.

Pátá kapitola nazvaná Základné právne institúty v oblasti starostlivosti o životné prostredie popisuje jednotlivé nástroje ochrany životního prostředí, které jsou v české teorii práva životního prostředí označovány jako tzv. horizontální (průřezové), tj. územní plánování, posuzování vlivů na životní prostředí, integrovanou prevenci

a kontrolu znečišťování a poskytování informací o životním prostředí, a dále sem řadí environmentálně orientované řízení a audit a environmentální označování výrobků.

V šesté kapitole jsou rozebrány jednotlivé druhy právní odpovědnosti v ochraně životního prostředí: odpovědnost trestní, správní, odpovědnost za ekologickou újmu, za škodu, za staré environmentální zátěže a odpovědnost občanskoprávní.

Poslední kapitola obecné části je pak věnována charakteristice a systému ekonomických nástrojů v oblasti ochrany životního prostředí a zdrojům financování péče o životní prostředí, s uvedením jejich strukturování a s podrobnějším rozbohem organizace a činnosti Environmentálního fondu SR.

První a nejrozsáhlejší kapitola zvláštní části se věnuje ochraně složek životního prostředí, kulturních památek a ekosystémů a je rozdělena do 10 podkapitol, které se postupně věnují rozboru právní úpravy ochrany přírody a krajiny, kulturních památek, ovzduší a ozónové vrstvy Země, vod a léčivých minerálních zdrojů, půdy, lesů, rostlinstva, živočišstva, nerostů a právní úpravy geologického průzkumu a výzkumu.

Druhá kapitola zvláštní části pojednává o ochraně životního prostředí před ohrožením a poškozením a člení se na podkapitoly s tematikou nakládání s odpady, čistírenských kalů, nakládání s chemickými látkami a přípravky (kam jsou zařazeny též otázky týkající se biodidů, hnojiv a rostlinolékařské péče), mírového využívání jaderné energie, ochrany před průmyslovými haváriemi, geneticky modifikovaných organismů a ochrany před hlukem.

Environmentální bezpečnosti staveb a výrobků je věnována třetí kapitola zvláštní části. Analyzuje nejprve environmentální bezpečnost a vhodnost staveb a poté technické požadavky na výrobky obecně a podle zvláštních právních předpisů (jde o paliva, krmiva, veterinární přípravky a obaly). Poslední kapitola pak rozebírá právní úpravu vztahů ochrany zdraví a životního prostředí.

Celá učebnice je zpracována přehledným způsobem s odlišením základů pojednávané materie od jejího detailnějšího a hlubšího rozboru a je doplněna množstvím příkladů, které probíranou látku vhodně ilustrují uvedením příslušných ustanovení právních předpisů, potřebných pasáží soudních nebo správních rozhodnutí, případně jiných typů činnosti správy podle zvláštních právních úprav.

Je zřejmé, že přes všechny společné či podobné rysy českého a slovenského environmentálního práva se tato odvětví právního řádu od sebe po r. 1993 oddělila a poněkud vzdálila. Z tohoto pohledu je velmi zajímavým počinem zapojení českých a rakouských spoluautorů do tvorby učebnice a výsledná podoba práce mezinárodního autorského kolektivu tak může být nanejvýš přínosnou a podnětnou i pro českou právníckou veřejnost.

JUDr. Hana Müllerová

♦♦

PŘEHLED AKTUÁLNÍ LEGISLATIVY**Sbírka zákonů leden až červen 2009****Částka 46**

158/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých zákonů

157/2009 Sb. Zákon o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů

154/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů

153/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

Částka 44

147/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 334/2004 Sb., o mechanizačních prostředcích na ochranu rostlin

146/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 329/2004 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhlášky č. 371/2006 Sb.

145/2009 Sb. Vyhláška o stanovení přírodních léčebných lázní Lednice v katastrálním území Lednice na Moravě

Částka 43

141/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Částka 42

140/2009 Sb. Vyhláška o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen

139/2009 Sb. Vyhláška o omezení nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků

Částka 38

129/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 291/2003 Sb., o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech, ve znění pozdějších předpisů

128/2009 Sb. Vyhláška o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty

127/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 38/2001 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmů, ve znění pozdějších předpisů

Částka 36

124/2009 Sb. Nález Ústavního soudu ze dne 17. března 2009 ve věci návrhu na zrušení zákona č. 544/2005 Sb., o výstavbě vzletové a přistávací dráhy 06R – 24L letiště Praha Ruzyně

Částka 34

116/2009 Sb. Sdělení Ministerstva zdravotnictví o vydání osvědčení o přírodních léčivých zdrojích a zdrojích přírodních minerálních vod

Částka 33

110/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

109/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Částka 32

102/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva vnitra č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů

101/2009 Sb. Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 224/2004 Sb., o některých podrobnostech provádění společných organizací trhu v režimu

dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady přem pro zemědělské produkty

Částka 31

97/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Částka 30

96/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů

95/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

94/2009 Sb. Zákon o přijetí úvěru Českou republikou od Evropské investiční banky na financování investičních potřeb souvisejících s prováděním programu Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II.

Částka 26

86/2009 Sb. Úplné znění zákona č. 120/2002 Sb., o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh a o změně některých souvisejících zákonů, jak vyplývá z pozdějších změn

Částka 25

83/2009 Sb. Nařízení vlády o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor Programu rozvoje venkova, a o změně některých souvisejících nařízení vlády

82/2009 Sb. Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhu s vínem, ve znění pozdějších předpisů

Částka 24

79/2009 Sb. Sdělení Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2008 ve věci stanoviska pléna Ústavního soudu k nepřipustnosti ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu v občanském soudním řízení v případě neuplatnění žaloby pro zmatečnost

77/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání jaderných materiálů a radioaktivních látek, o typovém schvalování zdrojů ionizujícího záření a o přepravě ja-

derných materiálů a určených radioaktivních látek (o typovém schvalování a přepravě)

76/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů

73/2009 Sb. Nařízení vlády o předávání informací v souvislosti s mezinárodní přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva

Částka 23

69/2009 Sb. Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2008 ve věci návrhu na zrušení vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 352/ /2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (vyhláška o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady)

Částka 21

66/2009 Sb. Sdělení Ministerstva životního prostředí o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu

Částka 20

61/2009 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství

Částka 18

53/2009 Sb. Nařízení vlády o stanovení podmínek pro poskytování dotací na lesnicko-environmentální opatření

52/2009 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Částka 17

51/2009 Sb. Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 147/2008 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích

Částka 14

45/2009 Sb. Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění nařízení vlády č. 114/2008 Sb.

Částka 12

- 41/2009 Sb.** Zákon o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku

Částka 11

- 40/2009 Sb.** Zákon trestní zákoník

Částka 10

- 39/2009 Sb.** Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat

Částka 8

- 30/2009 Sb.** Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- 29/2009 Sb.** Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky č. 6/1991 Sb., o zřízení státních přírodních rezervací Borek u Velhartic, Čtyři palice, Králický Sněžník, Rejvív, V rašelinách a jejich ochranných pásem a o zřízení státních přírodních rezervací Bukové kopce, Holina, Kokšín, Lopata, Lípa, Třímanské skály, Habrová seč, Žákova hora, Praděd, Suchý vrch a Jelení bučina, ve znění pozdějších předpisů
- 28/2009 Sb.** Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní rezervace Boubínský prales a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 27/2009 Sb.** Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Klokočka a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 26/2009 Sb.** Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní rezervace Dářko a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 25/2009 Sb.** Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Swamp a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 24/2009 Sb.** Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní památky Peklo a stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 23/2009 Sb.** Vyhláška o vyhlášení Národní přírodní rezervace Novozámecký rybník a stanovení jejích bližších ochranných podmínek

Částka 7

- 22/2009 Sb.** Nález Ústavního soudu ze dne 21. října 2008 ve věci návrhu na zrušení obecně závazné vyhlášky města Mariánské Lázně č. 12/1993 o veřejném pořádku v lázeňském městě Mariánské Lázně

- 21/2009 Sb.** Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů

Částka 6

- 18/2009 Sb.** Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek
- 17/2009 Sb.** Vyhláška o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě

Částka 4

- 13/2009 Sb.** Vyhláška o stanovení požadavků na kvalitu paliv pro stacionární zdroje z hlediska ochrany ovzduší
- 12/2009 Sb.** Vyhláška o stanovení postupu zjišťování, vykazování a ověřování množství emisí skleníkových plynů a formuláře žádosti o vydání povolení k emisím skleníkových plynů
- 11/2009 Sb.** Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů

Částka 3

- 9/2009 Sb.** Zákon, kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- 8/2009 Sb.** Zákon, kterým se mění zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů

Částka 2

- 5/2009 Sb.** Vyhláška o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu
- 4/2009 Sb.** Vyhláška o ochraně zvířat při přepravě
- 3/2009 Sb.** Vyhláška o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání

Částka 1

- 1/2009 Sb.** Zákon, kterým se mění zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI**VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ZA ROK 2008**

Česká společnost pro právo životního prostředí v roce 2008 existovala již osmým rokem. V souladu se svými Stanovami rozvíjela své tradiční činnosti, a to především na úseku vědeckém, výchovném, publikačním a informačním, ale i v oblasti mezinárodních vztahů.

Dne 26. 2. 2008 se uskutečnila ve Velkém sále Akademie věd ČR v Praze již osmá Valná hromada České společnosti pro právo životního prostředí, která projednala a schválila všechny standardní dokumenty Společnosti.

Devítičlenné Představenstvo Společnosti pracovalo v roce 2008 ve složení: předseda ČSPŽP: prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc., místopředsedové: JUDr. Michal Sobotka, Ph.D. a JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M. a členové: JUDr. Martina Franková, Ph.D. (hospodářka), JUDr. Jana Zástěrová, CSc., JUDr. Eva Kášová, Mgr. Eva Mazancová, JUDr. Ing. Filip Dienstbier, Ph.D. a JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D. Kontrolní a revizní komise pracovala ve složení Mgr. Libor Dvořák (předseda), JUDr. Petr Svoboda, Ph.D. (místopředseda) a Ing. Ivana Jirásková. Funkci šéfredaktora časopisu České právo životního prostředí zastával i nadále JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., výkonnou redaktorkou byla Mgr. Ivana Nová.

Počet členské základny spíše se zvýšil, a to na 123. Představenstvu se podařilo udržovat evidenci členské základny i přehled o placení členských příspěvků a zlepšit výběr členských příspěvků. Platební morálka se v tomto roce mírně zlepšila, i když stále je co zlepšovat. Se členy budeme v tomto směru i nadále komunikovat poštou, emailem i osobně. Hlavní podíl na tomto příznivém trendu mají zejména předseda a hospodářka.

V roce 2008 pokračovala spolupráce s Ústavem státu a práva AV ČR, která Společnosti dávala možnost uvádění adresy pro doručování pošty. Velmi úzká a úspěšná pak byla zejména spolupráce Společnosti s pracovišti pro právo životního prostředí právnických fakult univerzit v Praze, Brně a Olomouci, která je založena hlavně na osobní bázi.

V oblasti publikační v loňském roce ČSPŽP především vydávala již osmý ročník časopisu České právo životního prostředí (tři modrá čísla časopisu a anglická ročenka). Časopis se nadále vydává ve spolupráci s nakladatelstvím Eva Rozkotová – IFEC Beroun a tuto spolupráci lze hodnotit za osm let vydávání časopisu jako úspěšnou. Rubriky časopisu jsou již stabilní a pravidelné. Časopis reagoval na zásadní události ve vývoji práva životního prostředí a odrážel změny nastalé v právním řádu po vstu-

pu České republiky do Evropské unie. Podařilo se odstranit nedostatek finančních prostředků na jeho vydávání, když toto bylo podpořeno jak z příjmů za expertní činnost pro Agenturu ochrany přírody a krajiny, tak i (anglická ročenka) Radou vědeckých společností ČR. Představenstvo získalo i další prostředky na vydávání časopisu z členských příspěvků.

Dále se podařilo v roce 2008 v rámci zelené řady KPŽP PF UK v Praze připravit a sestavit sborník z česko – rakouského vědeckého studentského a profesorského semináře „Právní odpovědnost za škody na životním prostředí“ konaného v NP Kalkalpen a pořádané Ústavem pro právo ŽP – JKU Linec (Prof. Kerschner) v roce 2007, který Společnost pomáhala zorganizovat. Sborník v německém jazyce je v současné době v tisku a bude pro členy Společnosti zdarma na požádání k odebrání u JUDr. Stejskala.

Společnost na úseku vědeckém a odborném tradičně pořádala několik přednášek významných zahraničních hostujících odborníků. Spolu s KPŽP PF UK v Praze to byla na Právnické fakultě přednáška soudce Lorda Sira Roberta Cornwathe na téma „Role soudů v ochraně životního prostředí“ a dále přednáška Prof. Dr. Marcii Gelpé (přední izraelské odbornice na právo ŽP) na téma „Ochrana životního prostředí a právo v Izraeli“.

Velmi zdařilou akcí pak byl 9. ročník již tradiční česko-polsko-slovenské konference z oblasti práva životního prostředí, který uspořádala PF Trnavské univerzity (doc. Košičiarová) na Slovensku na téma „Rada Evropy a ochrana životního prostředí“, které se zúčastnilo mnoho členů Společnosti.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovala spolupráce s Institut für Umweltrecht JKU Linz, Towarzystwo naukowe prawa ochrony srodowiska PAN Wroclaw, dále s Univerzitami v Zurichu, Vídni, Berlíně, Pasově, Hamburku, Nantes, Gentu, Lovani a nově s UNI Rostock (Prof. Czybulka). Také v roce 2008 pokračovala spolupráce v rámci našeho členství v European Association of Environmental Law.

Společnost provozovala webovou stránku www.cspzp.com. Za chod této internetové stránky odpovídá webmaster, kterým je JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M. (Berlin).

Po stránce ekonomické měla Společnost již příjmy nejen ze členských příspěvků, ale získala též peníze za zpracování právních textů (expertíz, studií a odborných prací), konkrétně pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR („Srovnávací studie zahraničních právních úprav ochrany přírody a krajiny ve vybraných evropských zemích“). Získala také grant na vydávání anglické ročenky od Rady vědeckých společností ČR.

Předkládaná zpráva za rok 2008 tak může být v zásadě pozitivní. Představenstvu Společnosti se dařilo udržovat všechny hlavní úseky činnosti Společnosti na velmi standardní úrovni a zajišťovat k nim i dostatečné finanční krytí.

V Praze dne 16. února 2009

Jménem Představenstva ČSPŽP předkládá

prof. JUDr. Milan DAMOHORSKÝ, DrSc.
předseda

♠♠

REJSTŘÍK AUTORŮ **1/2004 (11) – 3/2008 (24)**

Bahýl, Ján	2/2005
Bernard, Michal	2/2007
Bílková, Veronika	2/2006
Cajchanová, Anna	3/2008
Cepek, Branislav	3/2004
Cikánek, Milan	3/2007, 2/2008
Damohorský, Milan	3/2004, 4/2004, 1/2005, 1/2006, 1/2007, 3/2007, 2/2008
Dienstbier, Filip	4/2004
Doležalová, Helena	3/2008
Dudová, Jana	4/2004, 2/2005
Dvořák, Libor	1/2004, 1/2006
Hadroušek, David	2/2005
Handrlica, Jakub	1/2008
Havlice, Viktor	2/2008
Hrušová, Ivana	1/2004, 1/2005
Humlíčková, Petra	1/2008
Kášová, Eva	1/2006
Kindl, Milan	4/2004
Knotek, Jaroslav	1/2005, 1/2006, 2/2006

Kubica, Martin	1/2007
Kudynová, Adéla	3/2004
Kusák, Martin	1/2005, 1/2006
Langrová – Rampírová, Veronika	2/2004
Lindnerová, Markéta	2/2004
Liškutín, David	3/2007
Macúchová-Nová, Ivana	2/2006, 1/2007, 2/2007, 3/2007, 1/2008, 2/2008
Müllerová, Hana	3/2007, 1/2008, 3/2008
Ondřej, Jan	2/2004
Ostrá, Zuzana	1/2008
Pálka, Michal	1/2006
Panagopoulos, Theodore I.	2/2005
Petržílek, Petr	4/2004
Prchalová, Jana	1/2004, 2/2008
Průchová, Ivana	4/2004
Radecki, Wojciech	4/2004, 1/2006, 2/2006, 3/2008
Rybářová, Lenka	2/2005, 2/2008
Smolek, Martin	2/2005
Sobotka, Michal	1/2006, 2/2008
Sprátková, Mariana	3/2007
Staša, Josef	4/2004
Stejskal, Vojtěch	1/2004, 2/2004, 3/2004, 4/2004, 1/2005, 2/2005, 1/2006, 2/2006, 1/2007, 2/2007, 3/2007, 1/2008, 2/2008, 3/2008
Šembera, Jiří	4/2004
Štefanovič, Milan	4/2004
Tichá, Tereza	1/2004, 3/2004, 4/2004, 2/2005, 1/2006, 2/2008
Tkáčiková, Jana	2/2004, 1/2008
Tomášková, Veronika	3/2004, 1/2006, 1/2007
Tošner, Ondřej	1/2007
Tóth, Jozef	3/2004
Tužinský, Martin	2/2005
Vavřinová, Jana	1/2007
Vedral, Josef	3/2004

Vícha, Ondřej	1/2005, 2/2005, 1/2006, 1/2007, 3/2007, 1/2008, 2/2008
Vlčková, Veronika	2/2004, 3/2004, 4/2004, 2/2005, 1/2007
Zástěrová, Jana	1/2004, 2/2004, 3/2004, 4/2004, 2/2005, 1/2006, 2/2006, 1/2007
Žákovská, Karolína	2/2004, 3/2004, 2/2006, 3/2007

TÉMA

- Bahýl, Ján – Rybářová, Lenka: **Právní úprava nakládání s autovraky – 2/2005**
- Bernard, Michal: **Horní právo a ochrana životního prostředí – 2/2007**
- Bílková, Veronika: **Lední medvědi a jejich ochrana ve vnitrostátním a mezinárodním právu – 2/2006**
- Cajchanová, Anna: **Systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství – 3/2008**
- Cikánek, Milan – Sprátková, Mariana: **Nástin problematiky Cross-Compliance – 3/2007**
- Damohorský, Milan: **O dobrých a špatných zprávách v ochraně životního prostředí – 3/2004**
- Damohorský, Milan: **Účast veřejnosti ve věcech ochrany životního prostředí – 4/2004**
- Dientsbier, Filip: **Efektivita práva a ekonomického nástroje ochrany životního prostředí – 4/2004**
- Dudová, Jana: **Ke střetu veřejných zájmů při ochraně životního prostředí a veřejného zdraví – 4/2004**
- Dudová, Jana: **Poznámky k prosazování veřejných zájmů při ochraně životního prostředí – 2/2005**
- Dvořák, Libor: **Novela zákona o posuzování vlivů na životním prostředí – 1/2006**
- Handrlica, Jakub: **Právní rámec pro projekty zachycování a skladování oxidu uhličitého – 1/2008**
- Hrušová, Ivana: **Problematika nakládání s komunálním odpadem – 1/2004**
- Hrušová, Ivana: **K rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu ČR ve věcech ochrany krajinného rázu – 1/2005**
- Kindl, Milan: **K některým aspektům soukromoprávní ochrany životního prostředí – 4/2004**
- Knotek, Jaroslav: **Omezení pro vlastníky vyplývající z ochrany zvláště chráněných území. Věcné břemeno či samostatný institut? – 1/2005**

Knotek, Jaroslav: **K vybraným otázkám u ptačích oblastí** – 1/2006

Knotek, Jaroslav: **Mohelenská hadcová step-Historie (nejen právní) vyhlášení a ochrany jednoho (zvláště) chráněného území** – 2/2006

Kusák, Martin: **Omezení vlastnického práva z důvodů ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů** – 1/2005

Kusák, Martin: **Věčné snahy o omezení účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech životního prostředí v kontextu Aarhuské úmluvy** – 1/2006

Kubica, Martin: **Operační program Životní prostředí** – 1/2007

Kudynová, Adéla: **Obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů** – 3/2004

Langrová-Rampírová, Veronika: **Právní odpovědnost za správní delikty v ochraně životního prostředí** – 2/2004

Liškutín, David: **WTO a ochrana životního prostředí** – 3/2007

Müllerová, Hana: **Nástin právní úpravy ochrany životního prostředí na Novém Zélandu, zejména s ohledem na princip integrace** – 3/2007

Nová, Ivana: **Nové evropské nařízení o přepravě odpadů přes hranice** – 3/2007

Nová, Ivana: **Právní úprava odpovědnosti v ochraně před zdroji ohrožení životního prostředí** – 1/2008

Ondřej, Jan: **Ochrana prostředí mořského dna za hranicemi národní jurisdikce států** – 2/2004

Ostrá, Zuzana: **Historie a současnost právního vývoje Národního parku Bavorský les** – 1/2008

Průchová, Ivana: **Poznámka k právní ochraně včel před negativními vlivy chemizace v zemědělství** – 4/2004

Radecki, Wojciech: **Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za przestępstwa przeciwko środowisku** – 4/2004

Radecki, Wojciech: **Humánní ochrana zvířat podle polského práva** – 2/2006

Rybářová, Lenka: **Právní aspekty přeshraniční přepravy odpadů** – 2/2008

Smolek, Martin: **Založení sítě environmentálních právníků Evropské unie** – 2/2005

Sobotka, Michal: **Novela zákona o odpadech** – 1/2006

Staša, Josef: **Alternativy uplatňování zájmu ochrany životního prostředí při povolovací činnosti v oblasti výstavby** – 4/2004

Stejskal, Vojtěch: **Od 1. ledna 2007 vstoupí v účinnost nová stavební legislativa** – 2/2006

Stejskal, Vojtěch: **Ke směrnici o právní odpovědnosti za prevenci škody na životním prostředí a její nápravě** – 3/2004

Stejskal, Vojtěch: **Jak vypadá v České republice půl rok po vstupu do Evropské unie v teorii a praxi transpozice a implementace evropských směrnic na ochranu přírody** – 4/2004

Stejskal, Vojtěch: **Nová komunitární trestněprávní ochrana životního prostředí na obzoru** – 1/2007

Stejskal, Vojtěch: **Ochrana biodiverzity v environmentální politice** – 3/2007

Stejskal, Vojtěch – Vícha, Ondřej: **Základní principy zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě** – 1/2008

Šembera, Jiří: **Reforma ústřední státní správy a řízení životního prostředí** – 4/2004

Štefanovič, Milan: **Potravinová bezpečnost v environmentálním práve** – 4/2004

Tichá, Tereza: **Shrnutí úvah nad koncentrací řízení v ochraně životního prostředí** – 4/2004

Tichá, Tereza: **Trestněprávní ochrana životního prostředí – zásadní vývoj v evropském právním prostředí** – 2/2005

Tomášková, Veronika: **Týrání zvířat – nová právní úprava italského trestního zákoníku** – 3/2004

Tomášková, Veronika: **Italský kodex práva životního prostředí** – 1/2006

Tomášková, Veronika: **Ekomafie a organizovaná zločinnost v oblasti životního prostředí v Itálii** – 1/2007

Tošner, Ondřej: **Stát jako vlastník vyhrazených nerostů** – 1/2007

Tužinský, Martin: **Zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů** – 2/2005

Vavřínová, Jana: **Bude Karpatská úmluva šancí pro ochranu Karpat?** – 1/2007

Vedral, Josef: **K některým zmocňovacím ustanovením v zákonech o ochraně životního prostředí** – 3/2004

Vícha, Ondřej: **Ochrana životního prostředí pro provádění geologických prací** – 1/2005

Vícha, Ondřej: **Nová příloha k Madridskému Protokolu o odpovědnosti za ekologické havárie v Antarktidě** – 2/2005

Vícha, Ondřej: **Geoparky – nově vznikající mezinárodní nástroj ochrany a správy geologického dědictví** – 1/2006

Vícha, Ondřej: **Informace o transpozici směrnice 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí v ČR** – 1/2007

Vícha, Ondřej: **XXX. Zasedání Konzultativní schůzky ke Smlouvě o Antarktidě – 3/2007**

Vlčková, Veronika: **Vztah územního plánování a posuzování vlivů na životní prostředí – 4/2004**

Zástěrová, Jana: **Komunitární právní ochrana před zoonózami (se zvláštním zřetelem na ptačí chřipku) – 3/2004**

Zástěrová, Jana: **Nazrál čas k přijetí 3. všeobecné deklarace zvířat? – 4/2004**

Zástěrová, Jana: **Paraguayská IDEA – zajímavý partner mezinárodní spolupráce České společnosti pro právo životního prostředí – 2/2006**

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

United Nations Environment Programme (UNEP) a jeho úloha v celosvětové ochraně životního prostředí – **1/2004**

Poznámky z konference „Environmental Crime in Europe“ (27. – 28. 11. 2003) – **1/2004**

Mezinárodní studentský seminář: „Aktuální otázky pozemkového práva“ – **2/2004**

Studijní pobyt absolventů Školy lidských práv 2003 Nizozemí – **2/2004**

Konference o přístupu veřejnosti k soudům při ochraně životního prostředí a jiných veřejných zájmů – **2/2004**

Mezinárodní konference „Recent Developments in European Environmental Law“ – **3/2004**

Právní kliniky jako metoda výuky práva životního prostředí, seminář 16. – 17. 9. 2004, Novi Sad, Srbsko – **3/2004**

Správa z vedeckej konferencie „Ochrana Prírody a krajiny v právnej teórii a praxi“ vo Varíne – **3/2004**

Zpráva ze semináře „Trestní prosazování práva životního prostředí“ – **3/2004**

Mezinárodní česko-rakouský studentský seminář „Právní úprava ochrany přírody a krajiny v Rakousku a České republice“ – **2/2005**

Výroční zasedání a pražské kolokvium Evropské rady pro právo životního prostředí – **1/2006**

Dobrá správa v oblasti ochrany životního prostředí – **1/2006**

Seminář „Trestná činnost proti životnímu prostředí“, Kroměříž, 13. – 15. února 2006 – **1/2006**

Nejnovější vývoj v evropském komunitárním právu životního prostředí – **1/2006**

Kapacita z oblasti evropského práva životního prostředí – prof. Ludwig Krämer – navštívila Právnickou fakultu UK v Praze – **2/2006**

10 let Institutu pro životní prostředí JKU Linz – **2/2006**
Společný česko-rakouský odborný seminář „Územní plánování a ochrana životního prostředí“ – **1/2007**
Návštěva Owena McIntyre v Praze – **1/2007**
Celoevropská konference Federace Europarc – **2/2007**
Otazníky kolem CITES – **2/2007**
Rakousko – český seminář o odpovědnosti za ztráty na životním prostředí – **2/2007**
Vzpomínání na Zdeňka Madara – **3/2007**
Český den práva životního prostředí v roce 2008 – **3/2007**
Bolzanova cena – **3/2007**
Návštěva prof. Beuriera v Praze – **3/2007**
Sir Robert Carnwath v Praze – **1/2008**
Konference k 660. výročí založení PF UK – **1/2008**
„Životní prostředí a mezinárodní bezpečnost“ aneb šéf UNEPu Achim Steiner v Praze – **2/2008**
Mezinárodní konference „Rada Evropy a ochrana životního prostředí“ – **2/2008**
Mezinárodní konference o environmentálním vzdělávání – **3/2008**

AKTUALITY/AKTUÁLNĚ

Legislativa z oblasti ochrany životního prostředí na lednové schůzi Senátu – **1/2004**
Novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny opět do Senátu – **1/2004**
Poslanecká sněmovna schválila Aarhuskou úmluvu – **2/2004**
Evropská ústava – **3/2004**
K osmdesátinám prof. A. Ch. Kisse – **2/2005**
Milan Damohorský jmenován profesorem práva životního prostředí – **2/2005**
10 let odchodu Josefa Vavrouška – **2/2005**
Cenu Josefa Vavrouška pro rok 2007 obdržela Karolina Žákovská – **2/2007**

INFORMACE

Rotterdamská úmluva z roku 1998 vstoupila v platnost – **3/2004**
PETRARCA – **3/2004**
NATURA 2000 – Novinky v legislativě – **1/2005**
Laureáti Ceny Josefa Vavrouška pro rok 2005 – **2/2005**
Strategie ochrany biodiverzity České republiky – **2/2005**

Nová hodnotící zpráva OECD o politice, stavu a vývoji životního prostředí v České republice – **2/2005**

Novým ministrem životního prostředí je Petr Jan Kalaš – **2/2006**

Výstava Země krásná neznámá – **2/2006**

Po půl roce nová vláda a nový ministr životního prostředí – **1/2007**

Zpráva Mezivládního panelu pro klimatické změny: vliv člověka na globální oteplování je velmi pravděpodobný – **1/2007**

Nobelova cena za mír pro rok 2007 udělena Mezivládnímu panelu pro klimatické změny a Albertu Goreovi – **2/2007**

Vývoj mezinárodních aktivit vztahujících se ke změnám klimatu – **2/2007**

Rezoluce Valného shromáždění OSN k přeshraničním škodám pocházejícím z rizikových činností – **2/2008**

Nová rámcová směrnice o odpadech (opravdu v roce 2008?) – **2/2008**

Trestněprávní ochrana životního prostředí v evropském komunitárním právu těsně před cílem? – **2/2008**

Integrovaný registr znečišťování – legislativní aktualita – **2/2008**

Zakázané prostředky a způsoby usmrcování, odchytu a jiných form využití volně žijících živočichů – **2/2008**

Evropská komise schválila Operační program Životní prostředí 2007-2013 – **2/2008**

Od prosince 2008 je úprava trestněprávní ochrany životního prostředí společná v celé EU – **3/2008**

Předsednictví ČR Radě EU v roce 2009 – **3/2008**

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI/ZPRÁVY ZE SPOLEČNOSTI

Kontakty s francouzským ministerstvem pro životní prostředí – **1/2004**

Přednáška prof. Bonina na PF UK – **2/2004**

Čtvrtá valná hromada České společnosti pro právo životního prostředí – **2/2004**

Plán činnosti na rok 2004 a teze dalšího rozvoje ČSPŽP pro léta 2004 – 2006 – **2/2004**

Zahraniční vztahy ČSPŽP v letech 2001-2003 – **2/2004**

Cena Josefa Vavrouška udělena Svatomíru Mlčochovi – **3/2004**

Sňatek v revizní komisi ČSPŽP – **3/2004**

5. valná hromada členské základny České společnosti pro právo životního prostředí – **1/2005**

Zvýšení členských příspěvků – **1/2005**

Zpráva o činnosti České společnosti pro právo životního prostředí za rok 2005 – **1/2006**

Mezinárodní vztahy ČSPŽP v roce 2005 – **1/2006**

Údaje o činnosti ČSPŽP v oblasti mezinárodní spolupráce za rok 2006 – **1/2007**

Zpráva o činnosti České společnosti pro právo životního prostředí za rok 2006 – **1/2007**

Valná hromada zvolila nové představenstvo společnosti na léta 2007-2009 – **1/2007**

Docent Jaroslav Drobník sedmdesátníkem – **1/2007**

Zemřel Ivan Dejmal – **1/2008**

Výroční zpráva České společnosti pro právo životního prostředí za rok 2007 – **2/2008**

JUDIKATURA

ESD

Sankce za nesplnění požadavků rozhodnutí ESD: směrnice č. 76/160/EHS, o jakosti vod ke koupání – **1/2004**

C-209/02 (2004): Komise vs. Rakousko – **2/2004**

C-214/03 (2004): Komise vs. Rakousko – **3/2004**

C-227/01 (2004): Komise vs. Španělsko – **3/2004**

C-339/03 (2004): Komise vs. Německo – **3/2004**

C-396/01 (2004): Komise vs. Irsko – **3/2004**

C-454/01 (2004): Komise vs. Německo – **3/2004**

C-472/02 (2004): Siomab SA vs. Institut bruxellois pour la gestion de l'environnement – **3/2004**

C-127/02 (2004): Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee – **3/2004**

C-447/03 (2004): Komise vs. Italská republika – **1/2005**

C-516/03 (2004): Komise vs. Italská republika – **1/2005**

C-277/02 (2004): EU-Wood Trading GmbH proti Sonderabfall – **1/2005**

C-6/03 (2005): Deponiezweckverband Eiterköpfe proti Land Rheinland – **1/2005**

C-531/03 (2005): Komise vs. Spolková republika Německo – **1/2005**

C-449/03 (2005): Komise vs. Francouzská republika – **1/2005**

C-441/03 (2005): Komise vs. Nizozemské království – **1/2005**

C-163/03 (2005): Komise proti Řecké republice – **1/2005**

C-117/03 (2005): Dragaggi – **1/2005**

C-186/04 (2005): Housieaux – **1/2005**

C-79/03 (2004): Komise vs. Španělsko – **1/2005**

C-281/03 a C-282/03: Cindu Chemicals aj. – **2/2005**

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) C-176/03 ve věci zrušení Rámcového rozhodnutí Rady č. 2003/80/JHE o trestněprávní ochraně životního prostředí – **2/2005**

Rozsudek velkého senátu Soudního dvora C-304/02 Komise vs. Francie – **2/2005**

C-6/04 : Komise vs. Velká Británie – **1/2006**

C-98/03 : Komise vs. Německo – **1/2006**

T-150/05 : Sahlstedt a další vs. Komise – **1/2006**

C-209/04 (2006) Komise vs. Rakousko – Ptačí oblast Lauteracher Ried – **1/2006**

C-221/04 : Komise vs. Španělsko – **2/2006**

C – 440/05: rozsudek ESD o Rámcovém rozhodnutí Rady č. 2005/667/SVV – **2/2008**

ÚS

K pravomoci obcí vydávat obecně závazné vyhlášky k ochraně životního prostředí – **1/2005**

Ústavní soud podržel rozhodnutí obce vyhlásit stavební uzávěru – **2/2006**

Právo myslivecké kontra právo vlastnické v nálezů ÚS ČR – **3/2007**

NSS

Nejvyšší správní soud ČR potvrdil prokazování původu chovaných živočichů testem DNA – **3/2007**

Nejvyšší správní soud zrušil opatření obecné povahy, kterým se vydává změna Územního plánu Hlavního města Prahy – **3/2008**

MS v Praze

Sousedská žaloba jako prostředek obrany proti nadlimitnímu hluku z dálnice aneb krátce nad jedním rozsudkem Městského soudu v Praze 10 – **3/2008**

RECENZE A ANOTACE

Maguelonne Déjant-Pons et Marc Pallemarts: Droit de l'homme et environnement, Starsbourg, Publications du Conseil de l'Europe – **1/2004**

Šturma, Pavel – Ondřej, Jan – Zástěrová, Jana: Problémy mezinárodněprávní ochrany životního prostředí – **1/2004**

Madar, Zdeněk: Právní ochrana životního prostředí v České republice – **2/2004**

Kružíková, Eva, Adamová, Eva, Komárek, Jan: Právo životního prostředí Evropských společenství – **2/2004**

Heribert Rausch/Arnold Marti/Alain Griffel: Umweltrecht – **2/2004**

Philippe Sands: Principles of International Environmental Law – **2/2004**

Karine Mollard-Bannelier: La protection de l'environnement en temps de conflit armé – **3/2004**

Spurná, Jana-Dousek, Jiří: Zájmové chovy a ochrana zvířat – **3/2004**

Sabrina Robert, L'Erika: responsabilités pour un désastre écologique – **2/2005**

Mezřický, Václav: Environmentální politika a udržitelný rozvoj – **2/2005**

Chmelík, Jan a kol.: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení – **2/2005**

Prchalová, J.: Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000 Komentář a prováděcí předpisy podle stavu k 1. 1. 2006 – **1/2006**

Drobník, Jaroslav: Základy pozemkového práva – **1/2006**

Stejskal, Vojtěch: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost – **2/2006**

Tři publikace francouzské nauky mezinárodního práva životního prostředí – **2/2006**

Yasamis, F.D.: World Environment Organization – **1/2007**

„Revista de Derecho Ambiental – Doctrina, Jurisprudencia, Legislación a Práctica“ – **1/2007**

Langrová, Veronika: Přehled judikatury z oblasti životního prostředí – **2/2007**

Damohorský, Milan a kol.: Právo životního prostředí 2. přepracované a doplněné vydání – **2/2007**

Stejskal, Vojtěch: Prosazování právní odpovědnosti v ochraně biodiverzity – **2/2007**

Drobník, Jaroslav: Základy pozemkového práva, 2. aktual. a doplň. vydání – **2/2007**

Mezřický, Václav: Environmentální politika a udržitelný rozvoj – **3/2007**

Kolářová, Hana: Udržitelný rozvoj: Hledání cest, které nekončí – **3/2007**

Patzelt, Zdeněk: DVD, Ochrana přírody v České republice – **3/2007**

O'Rourke, Raymond: European Food Law aneb Krátký úvod do potravinového práva – **1/2008**

Wagner, Erika- Kerschner, Ferdinand: Immissionsschutzgesetz – Luft (Praxishandbuch) – **1/2008**

Právo ochrany přírody v Polsku – **2/2008**

Hadrabová, Alena Veřejná správa životního prostředí – **3/2008**

Pavel Černošous, Luděk Šíkola: Od územního plánování po stavební povolení – kdy a jak se účastnit. 2. vydání – **3/2008**

POCTY

Pocta Milanu Pekárkovi – **4/2004**

NÁŠ HOST

Theodore I. Panagopoulos: Environmental Protection in Greece – **2/2005**

prof. Wojciech Radecki: Nový polský zákon o ochraně přírody – **1/2006**

prof. Wojciech Radecki: Proměny v organizaci veřejné správy ochrany životního prostředí v Polsku – **3/2008**

NÁZORY

Stejskal, Vojtěch: Ztotožnění soukromého zájmu s veřejným a další pokusy o vyšachování legislativy na ochranu přírody – **1/2004**

VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE

Vybrané vzdělávací a výzkumné instituce v Belgii – **3/2004**

NEKROLOGY

Alexandre Ch. Kiss (1925-2007) – **1/2007**

Zdeněk Madar (1929-2007) – **3/2007**

Ivan Dejmal (1946-2008) – **1/2008**

ZÁSADY RECENZNÍHO ŘÍZENÍ V RÁMCI ČASOPISU ČESKÉ PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Časopis České právo životního prostředí (dále jen „časopis“) vydávaný Českou společností pro právo životního prostředí, členkou Rady vědeckých společností Akademie věd ČR, za odborné spolupráce Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, je odborným vědeckým recenzovaným periodikem zaměřeným na oblast práva životního prostředí a environmentální politiky a oborů a společenských věd s těmito problematikami souvisejícími. Časopis obsahuje pravidelné rubriky, vychází od roku 2001 a od roku 2008 je zavedeno anonymní odborné recenzní řízení.

1. Předmět recenzního řízení

Anonymnímu recenznímu řízení zpravidla podléhají odborné příspěvky určené pro klíčovou rubriku časopisu „Téma“, tedy původní autorské příspěvky představující výsledky či dílčí výsledky původního výzkumu, zaměřený obvykle na monotematický problém, dosud nepublikované v jiném periodiku, sborníku z konference či na internetu. Příspěvky do ostatních pravidelných rubrik časopisu si může redakční rada vyhradit k anonymnímu recenznímu řízení.

2. Postup před zahájením recenzního řízení

2.1 Šéfredaktor rozhoduje, do kterého čísla časopisu může být nabídnutý příspěvek zařazen.

2.2 Šéfredaktor má právo odmítnout nabídnutý příspěvek, pokud se domnívá, že nesplňuje základní požadavky kladené na odborný text nebo výrazně vybočuje z oblasti práva životního prostředí a příbuzných oborů a společenských věd. Toto své rozhodnutí musí zdůvodnit před redakční radou časopisu.

2.3 Redakční rada má právo kdykoli si vyžádat k nahlédnutí, případně posouzení, rukopisy nabídnuté redakci, včetně těch, které obvykle nejsou určeny k recenznímu řízení.

2.4 Šéfredaktor může autorovi doporučit provedení jazykových, formálních i obsahových úprav ještě před tím, než nabídnutý rukopis postoupí do anonymního recenzního řízení. V případě, že autor odmítne navrhované změny provést, šéfredaktor jeho nabídnutý příspěvek, tak jak jej autor odevzdal, postoupí do anonymního recenzního řízení.

3. Průběh recenzního řízení

3.1 Každý text nabídnutý redakci časopisu podléhá posouzení šéfredaktora (případně redakční rady, vyhradí-li si toto), zda bude určen pro rubriku „Téma“. Takové příspěvky budou zpravidla podrobeny anonymnímu recenznímu řízení. O přijetí do anonymního recenzního řízení i o jeho následném výsledku je autor informován šéfredaktorem.

3.2 V anonymním recenzním řízení je příspěvek posuzován jedním či dvěma nezávislými recenzenty vybranými šéfredaktorem z členů redakční rady nebo okruhu odborníků doporučeného redakční radou. K posouzení příspěvku vybírá šéfredaktor zpravidla odborníky na problematiku, jíž se text zabývá.

3.3 Na základě vyjádření recenzentů šéfredaktor autorovi sdělí, zda a) rukopis přijímá, b) požaduje přepracování rukopisu, c) požaduje úpravy rukopisu nebo d) zamítá přijmout rukopis k otištění. V případě, že autora žádá o přepracování, o úpravy nebo jeho text zamítá, uvede i nejzávažnější důvody. Konečné rozhodnutí o přijetí či zamítnutí příspěvků činí ve všech případech šéfredaktor nebo, vyhradí-li si toto, redakční rada.

3.4 V případě autorova nesouhlasu se stanoviskem šéfredaktora může autor zaslat dopis či email s důvody nesouhlasu, který šéfredaktor předloží redakční radě. O konečném výsledku anonymního recenzního řízení pak v tomto případě rozhoduje redakční rada.

3.5 Výsledek anonymního recenzního řízení je závazný pro autora příspěvku, který je povinen do termínu určeného šéfredaktorem zapracovat připomínky recenzentů, není-li stanoveno v bodě 3.4 jinak. V případě neprovedení přepracování či provedení nedostatečné úpravy autorského příspěvku si redakční rada vyhrazuje právo odmítnout dotčený autorský příspěvek publikovat.

4. Podrobnosti o posuzování nabídnutých rukopisů recenzenty

4.1 Autoři a recenzenti zůstanou navzájem anonymní.

4.2 Recenzenti, kteří přijali posuzování nabídnutého rukopisu, posoudí text obvykle ve lhůtě 8 týdnů a vypracují odborný recenzní posudek. V jeho závěru bude doporučení, zda příspěvek přijmout k otištění a) bez úprav, b) s úpravami, c) přepracovat, nebo odmítnout příspěvek otisknout. Ve všech případech je nutné uvést zdůvodnění.

4.3 Pokud nejsou stanoviska recenzentů, zda příspěvek otisknout, shodná, rozhodne o otištění redakční rada.

5. Doba recenzního řízení

Standardní doba recenzního řízení je 8 až 12 týdnů, počítá se od doby, kdy byla redakci doručena konečná verze článku nabízená k otištění v časopise.

6. Redakční rada

Redakční rada se sestává z významných odborníků na problematiku práva životního prostředí a ostatních souvisejících oborů. Členy redakční rady a předsedu redakční rady jmenuje představenstvo České společnosti pro právo životního prostředí. Redakční rada se usnává nadpoloviční většinou hlasů svých členů, při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy.

7. Závěrečné ustanovení

Tyto zásady schvaluje na základě čl. 12 svých stanov představenstvo České společnosti pro právo životního prostředí.